ИБЪН АЛЕГЗАНДЪР и Толеми Томпкинс ■ КАРТА на РАЯ

Ибън Алегзандър
и Толеми Томпкинс

КАРТА на РАЯ

Доказателства за съществуването
на отвъдния свят

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ХЕРМЕС“

КАРТА на РАЯ

Доказателства за съществуването на отвъдния свят

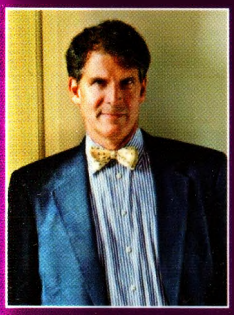

от д-р Ибън Алегзандър и Толеми Томпкинс

Ибън Алегзандър е неврохирург с дългогодишен опит като преподавател в Медицинската академия в Харвард и неврохирург към Детската болница в Бостън. Направил е многобройни мозъчни операции и е автор на стотици статии за устройството и функционирането на човешкия мозък. Винаги е смятал, че мозъкът поражда съзнанието. Сега вярва, че смъртта не е край, а само преход към други измерения.

Още с излизането си „Доказателство за рая" привлича вниманието и веднага се превръща в бестселър. Когато Ибън Алегзандър споделя за своето преживяване на границата на смъртта и за красивото си пътуване отвъд, много читатели откриват, че неговата история им е дълбоко позната. Фактът, че такъв виден и уважаван лекар, при това скептик, е имал подобни на техните преживявания, им дава смелост да споделят собствените си истории. Често те се оказват изненадващо сходни и само потвърждават това, което древните добре са знаели: в живота и Вселената не всичко приключва с края на земния ни път.

В „Карта на рая" д-р Алегзандър ще продължи да изследва темата за безсмъртието на душата. Тук ще откриете истински истории за живота след смъртта, които често се припокриват с твърденията на някои от най-големите духовни учители, философи и учени. Оказва се, че във времето и пространството съществува единомислие относно пътуването на душата отвъд и нейното безсмъртие. В тази книга д-р Алегзандър говори за рая като за действително място и ни показва, че сме забравили, но най-накрая си припомняме кои сме наистина и каква е нашата съдба.

ISBN 978-954-26-1515-6

9 789542 615156

www.hermesbooks.com

цена 12,95 лв.

Ибън Алегзандър
и Толеми Томпкинс

КАРТА на РАЯ

Превод от английски
Марина Огнянова

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ХЕРМЕС"

На всички смели души,
чиито любящи сърца копнеят да достигнат
до истината за нашето съществуване.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение 9

1. Дарът на Познанието 35
2. Дарът на Смисъла 47
3. Дарът на Откровението 73
4. Дарът на Силата 91
5. Дарът на Принадлежността 99
6. Дарът на Радостта 122
7. Дарът на Надеждата 139

Благодарности 163
Приложение. Отговорите се крият в самите нас... 167
Библиография 177
За авторите 189

ВЪВЕДЕНИЕ

Аз съм дете на Земята и звездното небе,
но истинското ми потекло е в небесата.

Фрагмент от древногръцки текст, съдържащ
наставления към душата в отвъдния свят

Представете си младоженци в сватбения им ден. Церемонията току-що е приключила и всички се тълпят пред църквата за снимка. Но точно в този момент двамата младоженци не ги забелязват. Те са твърде заети един с друг. Гледат се дълбоко в очите – прозорците към душата, както ги нарича Шекспир.

Дълбоко. Странна дума за описание на действие, което, както знаем, не може да бъде дълбоко. Зрението е физиологична функция. Светлинните кванти, фотоните, достигат ретината в задната част на очите, на около два-три сантиметра зад зеницата, доставената информация се преобразува в електрохимични импулси и се пренася по зрителния нерв до зрителния център в задната част на мозъка. Това е механичен процес.

Разбира се, всеки знае какво имаме предвид, когато казваме, че гледаме *дълбоко* в нечии очи. Виждаме душата на този човек – тази част от човешкото същество, за която древногръцкият философ Хераклит е писал преди 2500 години: „Няма да откриеш граници-

те на душата, дори и да пътуваш вечно, толкова дълбока и безбрежна е тя". Илюзия или не, невероятно усещане е да се взрем в тези дълбини, когато ни се открият.

Да погледнем в тях ни се удава най-вече в две ситуации: когато сме влюбени и когато виждаме как някой умира. Повечето хора се преживявали първото, но малцина в нашето общество, в което смъртта е изведена извън полезрението ни, са преживявали второто. Медиците и работещите в хосписи, които постоянно се сблъскват със смъртта, веднага ще разберат за какво говоря. Изведнъж там, където е имало дълбина, сега има само повърхност. Живият поглед – дори въпросният човек да е бил много възрастен, а погледът му – празен и гаснещ – става плосък.

Когато умира животно, виждаме същото нещо. Прякката връзка с онова, което Тит Буркхард, виден учен в областта на сравнителното религиознание нарича „вътрешно царство на душата", се прекъсва и тялото остава като изключен от контакта уред.

И така, представете си как булката и младоженецът се гледат в очите и виждат тази бездънна дълбина. Фотоапаратът щраква. Снимката е направена. Съвършен кадър със съвършената двойка младоженци.

Нека сега да се прехвърлим шест десетилетия напред. Представете си, че тази двойка има деца и че тези деца имат свои деца. Мъжът от снимката е починал, а жената остава да живее сама в дом за стари хора. Децата ѝ я посещават, има приятели около себе си, но понякога, както в този момент, тя се чувства сама.

Следобедът е дъждовен и жената седи край прозореца, взела в ръка тази фотография, поставена в рамка. Гледа я в сивата светлина, проникваща през прозореца. Снимката, както и тя самата, е изминала дълъг път дотук. В началото е била във фотоалбум, завещан

на едно от децата им, после е била поставена в рамка и е дошла заедно с нея при преместването ѝ в дома за възрастни хора. Въпреки че е смачкана, леко пожълтяла и оръфана по краищата, тя е оцеляла. Старицата вижда себе си като млада жена, която гледа съпруга си в очите, и си спомня как в този момент той е бил пореален за нея от всичко друго на света.

Къде е той сега? Съществува ли все още?

В хубави дни жената знае, че той съществува. Естествено мъжът, когото е обичала толкова много през всички тези години, не би могъл просто да изчезне, когато тялото му е престанало да функционира. Тя смътно знае какво казва по този въпрос религията. Мъжът ѝ е някъде в небесата; в рая, в чието съществуване тя вярва, след като години наред е посещавала църковните служби, повече или по-малко редовно. Въпреки че дълбоко в себе си никога не е напълно сигурна.

А в други дни – като днешния – изпитва съмнения. Защото знае и какво казва науката по въпроса. Да, обичала е съпруга си. Но любовта е емоция, електрохимична реакция, проникваща дълбоко в мозъка и освобождаваща хормони в тялото, които ни диктуват настроения и ни нареждат дали да бъдем щастливи или тъжни, весели или неутешими.

Накратко, любовта не е реална.

Кое *е* реално? Ами то е очевидно. Молекулите на стоманата, хрома, алуминия и пластмасата, от която е направен столът, в който е седнала; атомите на въглерода в хартията на снимката, която държи в ръцете си, стъклото и дървото на рамката, които я предпазват. И разбира се, диамантът на годежния ѝ пръстен и златото, от което е направен, както и брачната халка: те също са реални.

А съвършената, цялостна и вечна връзка на любовта между две безсмъртни души, която пръстените симво-

лизират? Е, всичко това са красиви, но празни приказки. Твърдата, солидна материя: ето кое е реално. Науката го твърди.

Истинската ти същност е вътре в теб.
Ал Газали, ислямски мистик от XI в.

Коренът на думата *реалност* произлиза от латинската дума *res* – „нещо". Нещата в нашия живот, като гумите за колата, тиганите, футболните топки и детските люлки в задния двор, са реални, защото те са около нас през цялото време. Можем да ги докоснем, да усетим тежестта им в ръцете си, да ги сложим някъде и после да ги намерим така, както сме ги оставили.

Ние, разбира се, също сме материални. Телата ни са съставени от елементи като водород, най-разпространения и прост елемент, както и от по-сложни – като азот, въглерод, желязо и магнезий. Всички те са били образувани – сътворени – при невъобразимо налягане и температура в сърцевината на древните, отдавна изчезнали звезди. Въглеродните ядра съдържат шест протона и шест неутрона. От осемте позиции във вътрешната обвивка, където обикалят електроните, четири са заети от електрони, а четири са свободни, за да може въглеродният атом да се свърже с електрони на други атоми или елементи, които със своите електрони да заемат свободните позиции. Тази специална симетрия позволява на въглеродните атоми да се свързват с други въглеродни атоми, както и с разнородни атоми и молекули с фантастична ефикасност. Както органичната химия, така и биохимията – основни дялове на

химията, в сравнение с които другите дялове изглеждат маловажни – се занимават изключително с химичните взаимодействия на въглерода. Цялата химическа структура на живота на Земята се основава на въглерода и неговите уникални свойства. Това е универсалният език в света на органичната химия. Благодарение на същата симетрия, когато са подложени на огромно налягане, въглеродните атоми образуват други стабилни конфигурации, преобразувайки се от черната земна маса, с която обикновено идентифицираме въглерода, в най-могъщия естествен символ на твърдостта и издръжливостта – диаманта.

Въпреки че атомите на въглерода и шепата други елементи, от които е изградено тялото ни, са по същество безсмъртни, нашите тела са преходни. Раждат се нови клетки, а старите умират. Във всеки един момент телата ни взимат и връщат материя на заобикалящия ни физически свят. Не след дълго – в космически мащаб с едно мигване на окото – телата ни ще се върнат обратно в кръговрата. Ще се присъединят към неспирно циркулиращия въглерод, водород, кислород, калций и други основни вещества, които се изграждат и разграждат отново и отново тук, на Земята.

Това прозрение не е отсега, разбира се. Думата „човек" има същия корен като думата „хумус, пръст". Тук може да прибавим и думата „смирен"*, в което има смисъл, защото най-добрият начин да останеш смирен е да осъзнаеш от какво си произлязъл. Много преди да се появи науката, даваща подробни обяснения как точно става това, хората в различни точки на света вече са знаели, че телата ни са направени от пръст и че когато умрем, те ще се върнат в земята. Както Бог

*В английския език думите са *human*, *humus* и *humble*, имащи общ латински корен. – Б. пр.

казва на Адам, чието име произлиза от думата *adamah* на староеврейски – „земя", в Битие: „Пръст си и в пръст ще се върнеш".

И все пак хората никога не са приемали тази участ. Цялата история на човечеството може да се разглежда като отговор на тази наша „приземеност" и чувството на болка и незавършеност, която поражда. Ние подозираме, че в тази история трябва да има още нещо.

Съвременната наука – последният и засега най-въздействащ отговор на това древно безпокойство относно нашата смъртност – се развива до голяма степен от древното изкуство на преобразуване на веществата, наречена алхимия. Началото на алхимията се губи в историята. Някои твърдят, че се е зародила в Древна Гърция. Други казват, че първите алхимици са живели много по-рано, най-вероятно в Египет, и че самото название произлиза от египетското Ал Кеми – „черна земя", което вероятно се свързва с плодородния чернозем по бреговете на Нил.

Има християни алхимици, евреи алхимици, мюсюлмани алхимици, както и даоисти и конфуцианци алхимици. Алхимията е навсякъде. Където и когато и да е възникнала, тя се е разраснала в невероятно сложна система от методи и практики и се разпространила из целия свят. Повече от алхимиците целели да превърнат „основни" метали като мед и олово в злато. Но най-важната цел на алхимията била да открие „еликсира на безсмъртието", който според алхимиците човечеството изначално е притежавало, но впоследствие е изгубило.

Много от инструментите и методите на съвременната химия са въведени от алхимици, често със значителен риск за живота им. Опитите с химически вещества могат да бъдат много опасни. Освен заплахата от отравяне или взрив, алхимиците рискували да си нав-

лекат гнева на местните религиозни авторитети. Алхимията, особено в периода преди Научната революция, била смятана за ерес, както и науката, произлязла от нея.

Едно от основните открития на алхимиците в преследването на безсмъртие е фактът, че когато подложиш някакъв елемент на процеса, наречен от тях „изпитване" – ако го нагорещиш или го съединиш с друг елемент, с който реагира, – ще се превърне в нещо друго. Това знание изглежда очевидно за нас, както много други дарове от миналото, но то е само защото не ние сме платили цената на първоначалните открития.

Първият век бе златен.
Овидий, „Метаморфози"

Защо алхимиците са се интересували толкова много от златото? Има една очевидна причина. Второстепенните алхимици – тези, които не са разбирали дълбокия, скритият духовен аспект на работата – просто са искали да забогатеят. Истинските алхимици обаче са се интересували от златото по други причини.

Златото, също като въглерода, е необикновен елемент. Атомното му ядро е съставено от седемдесет и девет протона. Има само четири други устойчиви елемента, които са по-тежки от него. Този огромен положителен електрически заряд кара електроните, обикалящи около ядрото на атома, да се движат с изключителна скорост – приблизително наполовина на скоростта на светлината. Когато един фотон, идващ от Слънцето – небесното тяло, най-често свързвано

със златото в алхимичните текстове, – достига Земята, той отскача от атома на златото и прониква в окото през стената на ретината. Съобщението, доставено в мозъка, създава любопитно приятно усещане в съзнанието ни. Ние, хората, винаги сме реагирали силно на златото.

Златото задвижва голяма част от стопанската дейност на нашата планета. То е красиво и относително рядко и въпреки това няма кой знае каква утилитарна стойност – във всеки случай не и тази, която ние му даваме. Нашият човешки вид е *решил*, че то има стойност; това е всичко. Ето защо алхимиците чрез своите физически експерименти и съпътстващите ги медитативни практики толкова отчаяно са го търсили. За тях златото било кристализирало материално проявление на небесния аспект на човешкото същество – безсмъртната душа. Те са се стремили да възстановят този друг аспект на хората – *златния*, който се е съединил със земния, за да ни направи хората, които сме.

Състоим се от една част земя и една част небе и алхимиците са знаели това.

Ние също трябва да го знаем.

Учат ни, че свойства като „красотата" на златото и дори цветът му не са реални. Учат ни, че емоциите са още по-малко реални. Те са просто модели на реакции, които мозъкът ни генерира в отговор на хормоналните сигнали, изпращани от телата ни при опасност или желание.

Любов. Красота. Доброта. Приятелство. От гледна точка на материалистическата наука нямаме основание да приемаме тези понятия за реалности. Когато повярваме в това, също както вярваме, че смисълът не е нещо реално, ние изгубваме връзката си с небесата – в древността писателите са я наричали „златната нишка".

Ставаме слаби.

Любовта, красотата, добротата и приятелството са реални. Толкова реални, колкото и дъждът. Толкова реални, колкото и маслото, реални като дървото, камъка, плутония или пръстена на Сатурн, или натриевия нитрат. На земното ниво на съществуване е лесно да изгубиш представа за това.

Но изгубеното може да бъде възстановено.

Неграмотните народи не знаят много неща, но рядко са глупави, защото, разчитайки на паметта си, те помнят това, което е важно. За разлика от тях, грамотните народи са склонни да се изгубят в огромните си библиотеки от записана информация.*

Хюстън Смит, теолог

Човешките същества са такива, каквито са, около сто хиляди години. Почти през целия този период се опитваме да намерим отговорите на три важни въпроса:

Кои сме ние?
Откъде сме дошли?
Къде отиваме?

В по-голямата част от живота си на тази планета хората не са се съмнявали и за миг, че духовният свят е реалност. Вярвали сме, че това е мястото, от което всеки от нас е дошъл при раждането си и където ще се върнем, когато умрем.

*Smith, *The Way Things Are*, 79. – Б. а.

Днес много учени смятат, че се намираме точно на ръба на познанието на всичко, което трябва да се знае за Вселената. В днешно време много се говори сред някои от тези учени за „Теорията на всичко". Теория, взимаща под внимание и най-незначителната информация за Вселената: теория, която обяснява всичко, както предполага названието ѝ.

Но има нещо доста любопитно в тази теория. Тя няма отговор на нито един от горните три въпроса: въпросите, чиито отговори имат най-важно значение за нас през 99,9 процента от времето ни на Земята. Теорията на всичко не обелва и дума за рая.

Думата *рай* първоначално означавала просто „небе"*. Това е думата, която се превежда като *рай* в Новия завет. Испанската дума за рай, *cielo*, също означава небе и идва от същия корен, от който и думата *ceiling*** в английския. Макар и вече да знаем, че раят не е *буквално* там горе, много от нас продължават да усещат, че „над" земния свят съществува измерение или измерения, които са „по-високо" в духовен смисъл. Когато използвам думата *рай* в тази книга и казвам, че се намира „над" нас, аз го правя с разбирането, че днес никой не смята, че раят се намира просто там горе, на небето, или че това е мястото на облаците и вечната слънчева светлина – картината, която извиква думата в съзнанието. Използвам я, мислейки си за друг вид география: абсолютно реална, но в същото време и много различна от земната, която познаваме; в сравнение с нея цялото физическо измерение, което можем да наблюдаваме, е като песъчинка на брега.

Съществува и друга група – тя също включва много учени, – която твърди, че може би наистина сме много

*Heaven (англ.) – небе, рай; и *sky* (англ.) – небе. – Б. р.
**Ceiling (англ.) – таван, горна граница. – Б. р.

близо до откритието на Теорията на всичко. Само че Теорията на всичко, за която се говори тук, е доста различна от тази, която материалистичната наука смята, че ѝ предстои да открие.

Тази друга теория се различава от първата в две основни направления.

Първо, тя приема, че всъщност не можем да *имаме* Теория на всичко, ако под нея разбираме агресивна, материалистична теория, ориентирана към извличането на информация.

Второ, в тази друга Теория на всичко ще се задават трите първични, изначални и най-важни *въпроса* за мястото на човека в света. Тя ще включва и рая.

Смятам съзнанието за основополагащо.
Смятам материята за производна на съзнанието.
Не можем да отидем отвъд съзнанието.
Всичко, за което говорим, всичко, което считаме за съществуващо, предполага съзнание.
Макс Планк (1858–1947), квантов физик

През двадесети век, след три невероятно успешни столетия, науката, и по-специално физиката – се натъкна на изненада. Дълбоко в самия център на материята тя откри нещо, което не успя да обясни. Оказа се, че тази „материя", това нещо, което науката смяташе, че така добре разбира, съвсем не е това, което си е мислила. Атомите – тези неделими, неразрушими малки „обекти", които науката приемаше за основни градивни елементи на света – в крайна сметка се оказаха не толкова твърди, не толкова неразрушими. Материята

се оказа поразително сложна матрица от свръхмощни, но нематериални сили. Нищо материално нямаше в нея.

Оказа се дори по-странно. Ако изобщо има нещо, което науката си бе мислила, че познава толкова добре, колкото материята, това бе пространството – мястото, където се движи материята – толкова е просто. Само че и пространството не беше съвсем „там". Поне не по онзи прост, праволинеен и лесен за разбиране начин, по който учените го виждаха. Установи се, че пространството се свива. Установи се, че се разтяга. То бе неразривно свързано с времето. Беше всичко друго, но не и просто.

И сякаш това не бе достатъчно, се появи и друг фактор в цялостната картина: фактор, за който науката отдавна знаеше, но който до онзи момент не беше обект на нейния интерес. Всъщност тя просто бе дала име на този феномен през седемнайсети век, въпреки че преди да се появи науката, всички народи по света са го поставяли в центъра на своите представи за реалността, назовавайки го с различни думи.

Този нов фактор бе съзнанието – онзи прост и въпреки това свръхсложен факт да осъзнаваш – да познаваш себе си и света около теб.

Никой в научните кръгове нямаше и най-бегла представа какво е съзнание, но това доскоро не бе проблем. Учените просто го игнорираха, защото, както твърдяха, бидейки неизмеримо, съзнанието не е реално. През второто десетилетие на XX век обаче експерименти в областта на квантовата механика установиха, че на субатомно ниво съзнанието не просто се открива, но и няма начин да *не* се открие, тъй като съзнанието на наблюдаващия всъщност го обвързва с всичко, което наблюдава. То е неотстраним фактор при всеки научен експеримент.

Това бе поразително откровение – въпреки факта, че повечето учени общо взето продължиха да го игнорират. За голямо разочарование на мнозинството от тях, които вярваха, че са съвсем близо до възможността да обяснят всичко във Вселената изцяло от материалистична гледна точка, съзнанието се премести точно в центъра на събитията и твърдо си отстоява позицията. С годините научните експерименти на субатомно ниво – област, известна най-общо като квантова механика – все повече се усъвършенстваха, а ключовата роля на съзнанието във всеки експеримент ставаше все по-ясна, макар и все още невъзможна за обяснение. Както пише американският физик теоретик с унгарски произход Юджин Уигнър: „Не е възможно да се формулират законите на квантовата механика напълно и последователно, без да се вземе под внимание съзнанието". Немският математик и физик Ернст Паскуал Йордан представя въпроса още по-убедително. Той пише следното: „Наблюдението не *просто* въздейства върху онова, което трябва да се изследва, то го създава". Това не означава непременно, че създаваме реалността с въображението си, но означава, че съзнанието е толкова свързано с реалността, че е невъзможно да възприемем реалността без него. Съзнанието е истинската здрава основа на съществуването.

Физиката тепърва има да тълкува какво показват резултатите от експериментите в квантовата физика за начина, по който функционира Вселената. Блестящите бащи, основатели на този клон на науката, сред които Вернер Хайзенберг, Луи дьо Бройл, сър Джеймс Джинс, Ервин Шрьодингер, Волфганг Паули и Макс Планк, навлизат в сферата на мистицизма в усилията си да разберат изцяло резултатите от експериментите си, свързани с функционирането на субатомния свят. Съгласно с „проблема с измерването" съзнанието играе

ключова роля при детерминирането на естеството на развиващата се реалност. Не съществува начин наблюдаващият да бъде отделен от наблюдаваното. Реалността, каквато ни се представя в опитите в областта на квантовата механика, е напълно нелогична спрямо нашите очаквания, основаващи се на ежедневния живот в земната реалност. За да я разберем и интерпретираме по-задълбочено, е необходимо изцяло да преработим представите си за съзнанието, причинно-следствената зависимост, пространството и времето. Всъщност, за да разгадае дълбоката енигма в сърцевината на квантовата физика, на науката ще ѝ се наложи да осъществи прелом в развитието си и да приеме напълно реалността на съзнанието (душа или дух) като основа на *всичко съществуващо*.

Смятам, че човешката мистерия е силно принизена от научния редукционизъм с неговите претенции и „обещаващ материализъм", който свежда всичко в духовната реалност до модели на невронна активност.
Това вярване трябва да бъде класифицирано като суеверие... ние трябва да признаем, че сме духовни същества с души, съществуващи в духовния свят, както и материални същества с тела и мозъци, съществуващи в материалния свят.
Сър Джон К. Екълс (1903–1997), неврофизиолог

Не можем да опишем природата на реалността, преди да сме добили по-ясна представа за истинската природа на съзнанието и връзката му с проявената реал-

ност във физическия свят. Бихме могли да направим по-голяма крачка, ако физиците също направят скок напред в изследването на това, което някои учени наричат „сериозния проблем със съзнанието". Същността на сериозния проблем е в това, че според съвременната невронаука мозъкът поражда съзнание от само себе си, поради цялата му очевидна сложност. Няма обаче никакво обяснение за механизма, по който става това. Всъщност колкото повече проучваме мозъка, толкова по-ясно разбираме, че съзнанието съществува независимо от него. Роджър Пенроуз, Хенри Стап, Амит Госвами и Брайън Джоузефсън са забележителни примери за физици, които се стремят да инкорпорират съзнанието в моделите на физиката, но по-голямата част от учените остават в неведение за необходимостта от по-езотерични нива на изследване.

В момента, в който науката започне да изследва нематериалните феномени, за едно десетилетие тя ще напредне повече, отколкото за всичките предходни векове на съществуването си.

Никола Тесла (1856–1943)

Новата теория, новата „Карта на всичко", която горещо поддържам, ще включва всички революционни открития на науката от последното столетие, по-специално новите открития за характера на материята и пространството, революционните открития за водещата роля на съзнанието, които разбуниха материалистичната наука в началото на XX в. Тя ще се обърне към открития като това на физика Вернер Хайзенберг,

който установи, че субатомните частици фактически никога не са на едно и също място, а обитават част от пространството с определена статистическа вероятност – така че може да са тук, може и да са там, но никога не са „заковани" с абсолютна сигурност на определено място. Или че фотонът – частицата, носител на квант светлина – се проявява като вълна, ако го изследваме по определен начин, и като частица, ако го изследваме по друг начин, *независимо от факта, че фотонът си остава един и същ.* Или открития като това на Ервин Шрьодингер, който доказва, че резултатът от определени субатомни експерименти се определя от съзнанието на наблюдаващия, който ги регистрира по такъв начин, че да могат да „обръщат" времето, така че атомната реакция вътре в камерата, запечатана три дни по-рано, да не приключи преди отварянето ѝ и резултатите да бъдат регистрирани от наблюдателя. Атомната реакция остава неразрешена между случване и неслучване, докато на сцената не излезе съзнанието, за да я бетонира в реалност.

Новата „Карта на всичко" ще включва и необятното количество информация от цяла една област на изследване, на която материалистичната наука обърна още по-малко внимание, отколкото на съзнанието, и която догматичната религия също напълно пренебрегна: преживяванията на границата на смъртта. Видения от смъртния одър. Мигове на несъмнен контакт с любими хора, които са си отишли. Всички необикновени, но напълно реални срещи с духовния свят, които хората много често преживяват, но за които нито догматичната наука, нито догматичната религия са ни позволявали да говорим.

Нещата, за които хората *ми* разказват през цялото време.

Уважаеми д-р Алегзандър,

С удоволствие прочетох вашата книга. Тя ми напомни за преживяването на баща ми на границата със смъртта четири години преди той да си отиде. Баща ми беше доктор по астрофизика и преди да му се случи това, беше с абсолютно, стопроцентово „научно мислене".

Намираше се в доста тежко състояние в интензивното. Бе изминал емоционално тежък житейски път и бе станал жертва на алкохола. Накрая органите му почти спряха да функционират и той се разболя от двустранна пневмония. Лежа в интензивното в продължение на три месеца. През този период премина и през индуцирана кома. Когато започна да се възстановява, той ми разказа как е общувал с ангелоподобни същества, които са му казали да не се тревожи и че всичко ще се оправи. Казали му, че ще оздравее и животът му ще продължи. Добави, че те са му помагали и че той спрял да се страхува от мисълта за смъртта. Когато се възстанови, той ми казваше да не се притеснявам, когато умре, и да зная, че той ще е добре.

...След това преживяване той коренно се промени. Вече не пиеше, но... му идваше в повече да говори за това... той беше много затворен човек. Почина съвсем неочаквано в съня си у дома, вследствие на разкъсване на аортата, четири години след пребиваването си в болницата. След като си отиде, постоянно намирахме лепящи се бележки из къщата му – „АхИв". Накрая решихме, че означава „Ангели хранители. Имай вяра". Сигурно това му е помагало да се справи в битката с алкохола. Може би му е помагало да си спомни колко добре се е чувствал, докато е бил извън тялото си.

Помня, че малко преди да си отиде, го попитах какво според него се случва, когато човек умре наистина. Отвърна, че не знае и че това е нещо, което ние, хората, все още не сме открили, но ще узнаем. Предполагам, че е бил на място, където се срещат науката и духовността. За мен бе голяма утеха да прочета за вашето преживяване, което потвърди и преживяването на баща ми.

С благодарност,
Паскал

Защо хората ми разказват подобни истории? Отговорът е прост. Аз съм лекар, преминал през ПГС*, представител на „догматичната наука", който в резултат на преживяванията си е преминал на другата страна. Не на страната на „догматичната религия", а към третата страна, ако щете: страна, която смята, че както науката, така и религията имат на какво да ни научат, но нито едната, нито другата са открили или някога ще открият всички отговори. Тази страна вярва, че сме съвсем близо до откритието на нещо напълно ново: венчаването на духовността с науката, което завинаги ще промени начина, по който разбираме и изживяваме себе си.

В книгата си *Доказателство за рая* описах как внезапната проява на много рядък вид бактериален менингит ме вкара в болница и в дълбока кома за седем дни. През това време изпаднах в състояние, което все още се опитвам да разбера и осъзная. Пътешествах през редица надфизически светове, всеки от които бе по-необикновен от предходния.

*Преживяване на границата на смъртта. – Б. пр.

В първия свят, който наричам Зримия свят на червея, потънах в първоначалното, примитивно ниво на съзнанието, което ме караше да се чувствам така, сякаш съм заровен в земята. Това обаче не бе обикновена пръст, защото навсякъде около мен усещах – а понякога чувах и виждах – други форми, други същества. От една страна, беше страшно, от друга – познато (чувствах, че съм и винаги съм бил част от тази примитивна тъмнина). Често ме питат: „Това адът ли е?“. Според мен в ада има малко повече взаимодействие, докато тук нямаше нищо подобно. Въпреки че не помнех Земята, нито какво е човекът, все пак изпитвах любопитство. Питах „Кой? Какво? Къде?“, но нямаше и най-малък намек за отговор.

Накрая отгоре започна бавно да се спуска едно същество от светлина, което нарекох Завладяващата мелодия. То разпръскваше великолепни, живи нишки от сребърна и златна светлина. Светлината отвори процеп в тъканта на онази груба реалност и усетих как преминавам през този отвор като през портал към пленително красива, плодородна долина, изпълнена с буйна растителност, където водопади се вливаха в кристални вирове. Усещах се като петънце от съзнание върху крилото на пеперуда сред пърхащи рояци от милиони други пеперуди. Видях зашеметяващи небеса от синьочерно кадифе и спускащи се по тях рояци кълба, създания от златна светлина, които по-късно нарекох ангелски хорове, оставящи след себе си искрящи дири сред вълните от цветни облаци. Тези хорове пееха химни и песнопения, които не приличаха на нищо, чуто на Земята. Видях също множество по-големи вселени, имащи формата на нещо, което нарекох „свръхсфера“. Те бяха там, за да помогнат в преподаването на урока, който трябваше да науча. Ангелските хорове създадоха още един портал към по-висши све-

тове. Издигах се, докато стигнах Ядрото, Светая светих на Божественото – безпределна мастиленочерна тъмнина, изпълнена и преливаща от неописуема божествена безусловна любов. Там срещнах безкрайно могъщо, всезнаещо божество, което по-късно нарекох Ом заради носещия се навсякъде из това място звук. Уроците, които научих, са толкова дълбоки и красиви, че надхвърлят способността ми да ги обясня. През цялото време, докато бях в Ядрото, усещах осезателно, че сме трима (безпределният Бог, сияйното Кълбо и Чистата осъзнатост).

В това пътешествие си имах водач. Невероятно красиво момиче, което се появи за първи път, докато бях петънце осъзнатост на крилото на пеперудата в Долината при дверите. Никога не я бях виждал преди. Не знаех коя е. Въпреки това присъствието ѝ ми беше достатъчно, за да излекува сърцето ми, да ме направи цялостен така, както никога не съм мислел, че е възможно. Без изобщо да говори, ми даде да разбера, че получавам безбрежна обич и грижа и че Вселената е по-голямо, по-добро и по-красиво място, отколкото някога бих могъл да мечтая. Бях неотделима част от цялото (както сме всички ние) и осъзнах, че тъгата и страхът, които бях изпитвал в миналото, са били резултат от това, че някак съм забравил този най-съществен факт.

Уважаеми д-р Алегзандър,

Преди тридесет и четири години имах ПГС, но човекът, който умираше, не бях аз. Бе майка ми. Имаше рак и се лекуваше в болницата. Лекарите ни казаха, че ѝ остават най-много шест месеца живот. Това се случи в събота, а в понеделник имах

планиран полет от Охайо за Ню Джърси. Когато това усещане премина през мен, бях в градината. Беше поразително. Чувство на невъобразимо силна любов. Най-големите „висини", които човек може да си представи. Изправих се, чудейки се какво ли е това, после отново го усетих. Чувството се появи общо три пъти. Разбрах, че майка ми е починала. Чувствах, че ме прегръща, но в същото време минаваше през мен. И всеки път усещах свръхестествена, невероятна, неизмерима любов.

Влязох вкъщи, все още замаяна от случилото се. Седнах до телефона и зачаках сестра ми да се обади. След десет минути телефонът иззвъня. Беше сестра ми.

– Мама почина – каза тя.

Дори и 30 години по-късно все още плача, докато разказвам тази история – не толкова от тъга, колкото от радост. Онези три мига в градината промениха живота ми завинаги. Оттогава не се страхувам от смъртта. По-скоро ревнувам хората, които са си заминали. (Зная, че звучи странно, но е така.)

По онова време още нямаше телевизионни програми и книги, свързани с ПГС. Това явление не беше придобило такова обществено значение, както сега. Затова не знаех какво да мисля. Знаех само, че е истинско.

Джийн Херинг

Завръщайки се от своето пътуване (което само по себе си бе чудо, подробно описано в книгата ми „Доказателство за рая"), в много отношения се чувствах като новороден. Не помнех земния си живот, но много добре

разбирах къде съм бил. Трябваше отново да науча кой съм, какъв съм и откъде съм. Старите ми земни знания се връщаха постепенно, с дни, със седмици, като нежно падащ сняг. Възстанових си думите и езика в рамките на часове и дни. Благодарение на любовта и нежните грижи на семейството и приятелите ми останалите спомени се *върнаха*. Отново бях част от човешката общност. След осем седмици си *възвърнах* изцяло предишните научни знания, включително опита и наученото в над двадесетгодишната ми практика като неврохирург в университетски болници. Това пълно възстановяване си остава чудо, за което съвременната медицина няма никакво обяснение.

Но бях друг човек, различен от преди. Нещата, които видях и изпитах, докато бях извън тялото си, не избледняха като сънища или халюцинации. Те останаха. И колкото повече време минаваше, толкова по-ясно разбирах, че случилото се през онази седмица, прекарана извън физическото ми тяло, бе пренаписало всичко, което си мислех, че *знам* за съществуването, живота и Вселената. Образът на момичето върху крилото на пеперудата остана в мен, както и всички други необикновени неща, които бях видял в отвъдните светове.

Четири месеца след като излязох от комата, получих снимка по електронната поща – на биологичната ми сестра Бетси, която никога не бях виждал, тъй като съм бил осиновен в ранна възраст, а Бетси бе починала, преди да потърся и да се срещна с биологичното ми семейство. Снимката бе на Бетси. Но тя бе и на някой друг. На момичето върху крилото на пеперудата.

В мига, в който осъзнах това, почувствах кристална яснота. Сякаш откакто се бях върнал, съзнанието и душата ми бяха в някакво аморфно състояние като какавида на пеперуда: не можех да се върна към това, което бях преди, но не можех и да продължа напред. Бях блокирал.

Онази снимка – както и внезапният шок, когато разпознах образа – бе потвърждението, от което се нуждаех. В онзи момент се върнах в стария земен свят, който бях оставил, преди да изпадна в кома, но като изцяло нов човек.

Бях пренроден.

Същинското пътуване тепърва започваше. С всеки изминал ден ми се откриват все повече неща – чрез медитация, посредством работата ми с нови технологии, които, надявам се, ще улеснят достъпа на други до духовния свят (виж Приложението), както и в разговорите ми с хората, които срещам по време на пътуванията си. Много, много хора са съзрели и преживели същото като мен. Те искат да споделят историите си, а аз обичам да ги слушам. За тях е поразително това, че дългогодишен представител на материалистическата научна общност може да промени диаметрално позициите си. Съгласен съм с тях.

Като лекар с дългогодишна кариера в уважавани медицински институции като Дюк и Харвард, аз бях съвършеният скептик. Ако някой споделеше с мен, че е имал ПГС или е видял починалата си леля, която му е казала, че с нея всичко е наред, бих го погледнал със съчувствие, но определено бих отвърнал, че това са фантазии.

Безброй хора имат такива преживявания. Срещам ги всеки ден, не само на мероприятията, които организирам, но и на опашката зад мен в „Старбъкс" или седящи до мен в самолета. Заради въздействието на книгата ми „Доказателство за рая" хората чувстват, че могат да разговарят с мен за тези неща. Винаги се удивявам на забележителното единство и последователност на това, което ми разказват. Откривам все повече и повече прилики между казаното от тях и това, в което са вярвали хората в миналото. Откривам нещо,

което древните много добре са познавали: небето ни прави човеци. Ние забравяме това на свой собствен риск. Без познанието за много по-висшия свят, откъдето сме дошли и където отново ще отидем, когато умрат физическите ни тела, ние сме изгубени. Онази „златна нишка" е връзката с небето, която прави живота тук долу не просто поносим, но и радостен. Без нея ние сме изгубени.

Моята история е парченце от пъзела – още един намек от Вселената и от любящия Бог, че науката и религията вече нямат водещо място и че най-накрая по-добрите, по-дълбоки аспекти на науката и духовните усещания ще създадат свещен съюз. В настоящата книга споделям това, което научих от другите – древни философи и мистици, съвременни учени и безброй обикновени хора като мен, – за онова, което наричам Даровете на Небесата. Тези дарове са ползите, които извличаме, когато се отваряме за единствената, най-велика истина, известна на хората преди нас: отвъд света, който виждаме наоколо всеки ден, съществува друг, много по-голям и по-висш. Този по-висш свят ни обича повече, отколкото можем да си представим, и ни гледа всеки миг, надявайки се, че ще забележим знаци за съществуването му в заобикалящата ни действителност.

За няколко секунди ми се стори, че цялото купе се изпълва със светлина. Това е единственият начин, по който бих могъл да опиша този момент, защото нямаше какво да се види. Почувствах се завладян от страхотно усещане за смисъла да съществуваш с любящо, триумфиращо, искрящо предопределение. Никога преди не съм се чувствал по-смирен. Никога не съм се чувствал по-въодушевен. Завладя ме необикновено, поразително чувство и ме изпъл-

ни с възторг. Усетих, че с човечеството всичко ще бъде наред – колко слаби са думите! Думата „наред" е изключително бедна. Всички хора бяха великолепни, сияйни същества, които накрая щяха да се проникнат от безпределната радост. Красота, музика, радост, неизмерима любов и неописуемо величие – те щяха да наследят всичко това. То бе тяхното наследство.

*Тази история се случи преди повече от петдесет години, но дори сега се виждам в ъгъла на онова мрачно третокласно купе, осветявано от слабата светлина през обърнатите мрежи на газените фенери над главите ни... След няколко мига величието изчезна – остана само едно необикновено усещане. Обичах всички в онова купе. Сега звучи глупаво и наистина се изчервявам, когато го пиша, но тогава имах чувството, че бих умрял за всеки един от пътниците в онова купе.**

Целият ми живот е бил търсене на принадлежност. Като син на дълбоко уважаван мозъчен хирург постоянно живеех с мисълта за обожанието, граничещо с благоговение, което хората изпитват към хирурзите. Те боготворяха баща ми. Не че той насърчаваше това. Беше скромен човек и силно вярващ християнин, който в работата си се възприемаше като лечител с твърде много задължения, за да се самовеличае. Удивявах се на неговата кротост и дълбокото му усещане за собствено призвание. Не исках нищо друго, освен да съм като него; да съм му равен, да стана част от медицинското братство, което за мен бе свещено и ме привличаше.

*Център за изследване на религиозния опит (ЦИРО), случай № 000385, цитиран от Харди в „Духовната природа на човека", 53. – Б. пр.

След дълги години сериозна работа спечелих мястото си в това светско братство-сестринство на хирурзи. Но духовната вяра, толкова естествена и характерна за баща ми, на мен ми убягваше. Както много други хирурзи в съвременния свят, бях специалист по физическите аспекти на човешкото същество и напълно и невинно невеж за духовната му страна. Просто не вярвах, че съществува такава.

Тогава дойде преживяването на границата на смъртта, през 2008 година. Това, което се случи с мен, е илюстрация на случващото се с всички нас като култура; във всяка отделна история, споделена от хората, които срещам, се проектира общата ни участ. Всички ние носим в себе си спомен от небето, скрит дълбоко в самите нас. Целта на тази книга е да извади този спомен на повърхността и да ви помогне да откриете вашата собствена карта към това най-истинско място.

1.

ДАРЪТ НА ПОЗНАНИЕТО

Всеки човек е роден аристотелианец или платонист.*
Самюъл Тейлър Колридж (1772–1834)

Платон и Аристотел са двамата бащи на Западния свят. Платон (ок. 428 – ок. 348 г. пр.Хр.) е бащата на религията и философията, а Аристотел (384 – 322 г. пр.Хр.) – на науката. Платон е бил учител на Аристотел, който накрая не се е съгласявал с много от нещата, на които го е учил Платон. Аристотел се съмнявал по-специално в уверенията на учителя си, че съществува духовен свят отвъд земния: безкрайно по-реален свят, на който се основава всичко, преживяно от нас тук, на Земята.

Платон не само вярвал в този по-висш свят. Той пребивавал в него и го *усещал* вътре в себе си. Бил мистик и както безброй други мистици преди и след него, осъзнавал, че неговото съзнание, вътрешният му Аз е тясно свързан с по-висшия свят на духа. Ако си послужим с по-съвременна аналогия, той е бил „свързан", както ние се свързваме с глобалната мрежа. Нектарът на рая се вливал в него.

*Откъси от „Беседи на маса с покойния Самюъл Тейлър Колридж", записано на 2 юли 1830 г. (1835). – Б. пр.

Аристотел мислел различно. За разлика от Платон, той не усещал онази жива връзка с духовния свят. Според Аристотел Платоновата теория за формите – абстрактни, нематериални структури, чието бледо подобие според Платон са всички предмети в нашия свят – била фантазия. Къде било доказателството за тези магически форми и духовния свят, към които Платон твърдял, че принадлежат? За Аристотел, както и за Платон, светът бил прекрасно място, царство на разума и реда. Само че за Аристотел този разум и ред не се основавали на някакво велико Отвъдно. Всичко било точно тук, на Земята, пред очите ни.

Въпреки че често имали противоречия, по много въпроси Платон и Аристотел били на едно и също мнение. Един от най-дълбоките моменти на съгласие между тях било разбирането им за това, което можем да наречем „разумност" на света – фактът, че той може да бъде разбран. Съвременната дума „логика" произлиза от древногръцката дума „логос" – термин, който днес познаваме най-вече чрез християнството, където с него се назовава Христовата Същност като въплътеното Божие Слово. По времето на Платон и Аристотел той означавал живия интелект, функциониращ във физическия свят и в човешкото съзнание. Тъкмо благодарение на *логоса* хората можели да осмислят световния ред, защото – както твърдели Платон и Аристотел – ние можем да разберем света, защото сме в мир с него. Геометрията, аритметиката, логиката, реториката, медицината – всички тези дисциплини, както и останалите, които се развили благодарение на Платон и Аристотел, били възможни, тъй като човешките същества са устроени така, че да разбират света, в който живеят.

Така нареченото научаване е ПРИПОМНЯНЕ.

Платон

Аристотел първи създал карта на земния ред. В политическите си текстове той утвърждава идеята, че хората не се нуждаят от вдъхновение, идващо отвъд, за да открият най-добрия начин да живеят и управляват. Ние можем да го постигнем сами. Отговорите на големите въпроси, както и на малките, са точно тук, на Земята, и очакват да бъдат открити.

Платон мисли *друго*. Наред с останалите му заслуги и достойнства, той полага и началото на западната литературна традиция, свързана с преживяванията на границата със смъртта. В „Държавата" той разказва за един войник на име Ер, който бил ранен по време на битка. Помислили го за мъртъв и го поставили върху погребална клада. Ер се съживил точно преди да запалят огъня и разказал как бил в някакво царство извън земното – красиво място, където душите били съдени за добрите и лошите дела, извършени по време на земния им живот.

Според Платон тази история имала дълбоко значение. Той вярвал, че идваме на Земята от това по-висше царство, което Ер посетил в своето преживяване, и че ако погледнем дълбоко в себе си, можем да възстановим спомени от пребиваването си там. Ако им се доверим и се основаваме на тях, тези спомени могат да ни бъдат непогрешим ориентир. Докато живеем на Земята, те могат да ни държат здраво свързани с горния, небесен свят, от който сме дошли. Ако използвам прекрасната гръцка дума, трябва да извършим действието *анамне-*

зис – термин, който се превежда като „припомняне". Ключът към разбирането на този свят и добрия живот на Земята е да помним мястото горе и отвъд, откъдето всъщност идваме.

Платон е живял в епоха, когато се е смятало, че светът е плосък диск, Гърция е в неговия център, а около него обикалят небесните сфери в определен порядък. Вселената, която обитаваме днес, е на 13,7 милиарда години и обхваща 93 милиарда светлинни години; планетата ни обикаля около нормална звезда от типа G2 с диаметър около 875 000 мили в спираловидна галактика с около 300 милиарда други звезди. Родната планета е на възраст 4,54 милиарда години, животът се е зародил на нея преди 3,8 милиарда години и първите човекоподобни същества са се появили преди около един милион години.

Знаем за Вселената много, много повече от това, което са знаели Платон и Аристотел.

От друга гледна точка обаче знаем изключително малко.

Една от най-известните истории на Платон е за група хора, които се намират в тъмна пещера. Те са оковани във вериги по такъв начин, че могат да виждат само стената пред себе си. Зад тях гори огън и те виждат играещите по стената сенки: сенки, хвърляни от светлината на огъня или форми, които пленилите ги, стоящи зад тях, повдигат и преместват. За окованите тези трептящи сенки са целият живот. Платон предполага, че дори да ги освободят и да ги пуснат на дневна светлина, тя така ще ги заслепи, че няма да знаят какво да правят с видяното.

Абсолютно ясно е за кого говори Платон в своята великолепна и поразителна история.

За нас.

Всеки, който е чел Платон или Аристотел, знае, че аргументите им съвсем не са прости и подобно елемен-

тарно представяне е несправедливо по отношение на тяхното изящество и сложност. Но разликата между тези двама философи е твърде реална и тя има значително отражение върху нас. Техните идеи имат пряко отношение към това как аз и вие преживяваме света всеки ден. Ние сме тези, които сме, благодарение на Платон и Аристотел. Ако живеете в съвремието, вие попивате техните уроци много преди да усетите, че го правите. Факт е, че всички ние сме метафизици. И най-земният, материалистичен човек си служи постоянно с богат набор от метафизични предположения за света. Изборът пред нас не е дали да се интересуваме от философски въпроси, а дали да осъзнаем, че като човешки същества нямаме друг избор, освен да се интересуваме.

За да разберем света, от който идват Платон и Аристотел – и следователно света, в който живеем днес, – трябва да знаем поне малко за религиозните мистерии, играли важна роля в Средиземноморието през древността, хиляда години преди да се появят Платон, Аристотел и другите основоположници на съвременната мисъл. Платон е бил посветен най-малко в една от тези мистериални традиции и наученото от тях е повлияло всичко, написано от него. Съмнително е дали Аристотел е бил посветен, но също е бил дълбоко повлиян от тях, както показват много от трудовете му, особено тези върху драмата.

Съществува голям спор по отношение на това до каква степен религиозните мистерии са повлияли на ранното християнство. Ритуалът на кръщението е заимстван от мистериите, както и идеята за бог (или богиня), който умира и се връща отново към живота, изкупвайки по този начин греховете на света. Мистериите, както и християнството, *акцентират* върху инициацията – трансформацията на посветените от

земни същества в създания на Земята и звездните небеса.

В миналото този вид ритуали са съществували навсякъде, не само в Гърция. Били са особено важна част от човешкото съществуване. Обикновено са се извършвали в периода на юношеството, когато младият мъж или жена достигнат физическа зрелост, или по-късно, когато индивидът навлизал в професия или занаят, определящи до голяма степен по-нататъшния му живот. Всички те имали една основна цел: да събудят духовната памет за това кои и какви сме, откъде сме дошли и накъде отиваме.

В религиозните мистерии, както и в много от древните инициации посветеният умирал като земен човек, който до този момент е бил, и се прераждал като нов, духовен човек. Не по някакъв смътен теоретичен начин, а реално. Основният момент в мистериите, както при повечето древни инициационни практики, е, че като хора ние имаме двойствена природа: земна и небесна. Ако познаваме само земната си природа, ние се познаваме само наполовина. Мистериалното посвещение позволявало на хората да си възвърнат онова, което би могло да се нарече тяхно „небесно" потекло. В известен смисъл посветеният не толкова се превръщал в нещо ново, колкото му било припомняно, силно въздействащо и непосредствено, кой и какъв е бил, преди да дойде на Земята, и кой в действителност е през цялото време.

Елевзинските мистерии, взели името си от гръцкия град Елевзина, където са се провеждали, били най-известните ритуали от този вид. Основават се на мита за Персефона – момиче, отвлечено от бога на подземния свят Хадес и взето в неговото царство. Деметра, майката на Персефона, била толкова съкрушена от загубата на дъщеря си, че сключила сделка с Хадес, според

която Персефона можела да прекарва половин година в подземното царство, а другата половина – горе на Земята. Когато Персефона била в подземното царство, на Земята царувала зима. Животът в реките и по полята си отивал заедно с нея през есента и се връщал през пролетта, възраждайки се във формата на нови растения и новородени животни.

Персефона е свързана с много по-древна богиня, наречена Инана, която била почитана от шумерите, живели няколко хиляди години преди гърците на територията на Плодородния полумесец. Инана била Царица на небето и един от основните шумерски митове разказва за нейното слизане в Земята на мъртвите. Според легендата по пътя си надолу тя преминала през седем нива на подземния свят, като на всяко от тях сваляла по една своя одежда или украшение, докато не застанала гола пред Господарката на мъртвите – която, както често се случва, се оказала нейна сестра. Инана била убита и провесена на кука на стената. Впоследствие и тя като Персефона оживяла и се върнала на Земята. Триумфът ѝ обаче не *бил пълен*, тъй като за шумерите смъртта не била обикновен противник, а по същество непобедим враг.

Макар частично да се основавали на тези древни митове, мистериите разказват друга история. Естествено, като имаме предвид факта, че ни делят повече от хиляда години, няма как да узнаем какво точно е ставало по време на мистериите. Известно ни е, че са били наситени с драматизъм и понякога в кулминацията на посвещавания е показван предмет: нерядко нещо тривиално, като житен клас. Ученикът бил подготвян за този момент чрез бавно, равномерно и драматично разгръщане на ритуалите, което вероятно е включвало ритмична музика и танци. В последните моменти от ритуала той бивал отведен със завързани очи в скрито

светилище, където му били разкривани най-големите тайни. Благодарение на внимателно режисираната подготовка това кулминационно проникновение имало не само дълбоко символично значение за посвещавания, а и напълно реално психическо и емоционално въздействие. Посвещаваният виждал в символичния предмет, който му бил показван, много повече от обикновен земен предмет; той гледал в него като в истински, жив прозорец към отвъдния живот. Ако на ученика бил показван житен клас например, той не просто символизирал факта, че всяка година житото умира и чрез семето се възражда, но в действителност демонстрирал същината на мистериите: смъртта е последвана от живот. В своето възвишено състояние на очакване посвещаваният го виждал като ярка утвърждаваща емблема на факта, че той вече е посветен във вечния живот. Ние не умираме в смъртта.

Говори се, че човекът, посветен в мистериите, е като новороден. Ето защо преминалите през инициация са били наричани „родени повторно". Те са видели реалност, *по-истинска* от действителността на Земята, и това създавало в тях непоклатима увереност, че човешкият живот продължава и след смъртта. Тази увереност била толкова дълбока, че от този момент нататък каквото и щастие или тъга да им донесял животът, част от посветения буквално *никога* не била тъжна. Не би и могла да е, защото посветеният си възстановявал чрез непосредствен опит знанието за това кои сме, откъде идваме и къде отиваме. От този момент посветеният имал двойно поданство: макар и да бил все още в този живот, с единия крак бил стъпил във възхитителния, пълен със светлина свят отвъд.

Вероятно започвате да усещате каква е другата причина да говоря за древните обичаи в тази книга. Ако сте прочели „Доказателство за рая", може би сте забе-

лязали известно сходство между моята история и тези митове. На какво се дължи това сходство? Какво означава? Мисля, че жадуваме за истините, които хората в древни времена са научавали от мистериите и други инициационни традиции, както и от християнството, най-вече в неговия ранен период (факт, който според мен както християните, така и нехристияните могат да оценят, защото тези истини надхвърлят всички догми и различия, раздиращи днешния свят.) Вярвам, че небесата ни правят хора, че без познание за това откъде идваме и къде отиваме – знанието, че небесата са нашата истинска родина – животът няма смисъл. Вярвам също, че преживяванията, които толкова много хора споделиха с мен, служат за напомняне, че трябва да узнаем тези истини докрай, както сме ги знаели някога.

Уважаеми д-р Алегзандър,

... Единственото нещо, което ме притеснява, е вашият „Зрим свят на червея" – намирам го за ужасяващ. Не мога да спра да се чудя защо сте изпитали това и дали сте открили други, които са преживели същото. Мисля, че то не може да стане част от моя „светоглед". Надявам се, че ще обърнете внимание на този въпрос в бъдещите си текстове.

Реших да премина обучение за работа като доброволец в приют, за да науча, в допълнение към утехата, която, надявам се, ще мога да давам на умиращите, повече за това, което бихме могли да наречем „хоризонт на събитията".

Смърт: това е най-великото приключение. Потресаващо е, че западната цивилизация я отрича толкова категорично. Вероятно това обяснява до

голяма степен неадекватността на обществото ни.

Древните гърци са обичали живота. „Илиада" и „Одисея" пулсират с радостите и скърбите на физическото съществуване. Но гърците от времето на Омир – близо петстотин години преди Платон и Аристотел – не вярвали в отвъдния живот. За тях това бил блед, призрачен свят на привидения: много по-лош и по-нисш от земния свят. Както казва духът на Ахил в „Одисея" – по-добре роб в този свят, отколкото цар в отвъдния.

Много народи в древността са си представяли отвъдния живот по този начин и изглежда, че ритуалите са се появили в отговор на универсалния човешки страх, че животът след смъртта е мрачен и зловещ. Смъртта винаги е всявала ужас и древните народи са знаели това по-добре от нас, защото са виждали умиращи хора всеки ден. Мистериалните традиции са добър пример за това как различните хора по света се отнасят към смъртта. Страхували са се. Плакали са или са я приемали с радост. Но никой не я е пренебрегвал.

„Щастлив е, който е видял това", казва един мистериален текст на новопосветения, който е преминал през ужасите на смъртта към чудесата отвъд. „Този, който не е посветен, няма да има същата съдба след смъртта си в мрачната тъма."* Това сиво, тъжно място е до известна степен подобно на мястото, откъдето започнах пътуването си: онова първично, тинесто „пространство", което в книгата си „Доказателство за рая" нарекох „Зрим свят на червея".

Невинаги е лесно да се ориентираш из многото измерения, съществуващи извън тялото. Моето прежи-

*От „Омирови химни", http://www.sacred-texts.com/cla/gpr/gpr07.htm. – Б. а.

вяване в Зримия свят на червея не бе преживяване на страх или наказание; то не беше място, където те изпращат, защото не си се държал добре. Сега обаче открих, че то е много подобно на мъгливите, тинести нисши измерения на отвъдния живот, каквито ги описват древните общности.

Царството на душата е като океан. То е необятно. Когато физическото тяло и мозъкът – нашите буфери в земния свят, престанат да функционират, има риск да попаднем в по-нисшите измерения на духовния свят: измерения, които директно отговарят на по-нисшите дялове на нашата душа и са също толкова мрачни и крайни. Вярвам, че именно това са имали предвид древните, когато говорят за зловещите, мрачни и тъжни места в Отвъдното. Ето защо инициацията е била толкова важна както в Гърция, така и в много други древни култури. Чрез инициацията хората си припомняли експериментално своята истинска идентичност като космически същества, чиято вътрешна структура пряко отразява структурата на духовните светове, очакващи ни отвъд. Идеята, че човешката душа е моделирана по подобие на духовните светове, означава, че следвайки древногръцката заповед „познай себе си", човек се учел да познава космоса, където се е родил. Инициациите в някои моменти били ужасяващи, тъй като в духовните светове има и мрачни селения, също както и в човешката душа. Но повечето от тези ритуали били дълбоко утвърждаващи. Посвещаваните знаели, че ритуалите, през които преминават, ги подготвят както за тегобите на земния живот, така и за пътя към по-висшите измерения на Отвъдното, когато отново навлязат в него при смъртта си. За народите в древността това са били *реалности*. Разказаното от тях се основава поне отчасти на личен опит, поради което свидетелствата им на тази тема са вълнуващи, а за някои хора – ужасяващи.

Няма нужда да се страхуваме. Когато се освободим от буферната система на физическите си тела и мозъци, ние ще отидем в света, към който принадлежим. Макар и да не сме идеални (а аз зная нещо по въпроса, защото със сигурност не съм), ние ще стигнем до онова светло място на любов и приемане. Не е необходимо да бъдем светци, да сме идеални (каквито вече сме, на дълбоко духовно ниво). Вярвам, че трябва просто да сме открити. Достатъчно открити, за да си позволим да се откъснем от царството на тъмата и да навлезем в Отвъдното, което съответства на придвижването от морето на нашите тъмни, мрачни измерения нагоре към селенията на светлината, където всички имаме способността да влезем, ако поискаме.

Вярвам, че съм бил спасен, защото когато излязох от физическото си тяло, бях достатъчно отворен да кажа „да" на Завладяващата мелодия и излъчваната от нея светлина, когато тя се спусна и отвори портала към по-висшите измерения. Предложи да ми бъде водач и не ми отне много време да кажа без думи „да" на поканата ѝ да я последвам нагоре към света на светлината. Когато тя се спусна с лъчистите си златни нишки, за да ме „вземе", част от мен откликна с радост, облекчение и приемане. Има обаче хора, които не се отварят за това добро, когато то дойде при тях. Щом тази светлина се спусне, нищо в тях не ѝ казва „да". Затова те остават там, където са – в тъмнината, – до момента, в който са готови да бъдат измъкнати от нея. Неизмеримо ценно е да знаем това предварително. Ето защо за древните Познанието за световете отвъд и за това как изглеждат било един от най-големите дарове на небесата.

2.

ДАРЪТ НА СМИСЪЛА

Бъдещето на цивилизацията повече от всичко друго зависи от начина, по който двете най-мощни сили на историята, науката и религията установят връзка помежду си.*

Алфред Норт Уайтхед (1861–1947), философ

В духа на религиозните мистерии, в които самият бил посветен, Платон обърнал с главата надолу Омировата философия за Отвъдното, според която това мрачно, призрачно място било единственото, на което хората можели да се надяват. Далеч съм от мисълта да омаловажавам яркостта, светлината и радостта на земния живот и все пак, когато достигнем по-висшите брегове на света отвъд, ще видим, че той е много по-реален, по-ярък и по-жив от този. Платон твърди, че отвъд смъртта ни очаква истинският свят и животът на Земята е само подготовка за него. Оттук идва и известната му максима, че цялата истинска философия е „подготовка за смъртта".

Платон казва това директно на нас. За разлика от своя учител Сократ, който също като Христос не е ос-

*Цитирано в Ръсел, П., „От науката към Бога". – Б. пр.

тавил писмено свидетелство, Платон вярвал в ценността на писаното слово: в съхранението на важните идеи в писмена форма, не просто в спомените, за да могат склонните към забрава хора от идните векове да научат отново това, което наистина трябва да знаят. Истините, съдържащи се в религиозните мистерии, се нуждаели от нови форми на изразяване. Той виждал или си мислел, че вижда, накъде отиват нещата. Както всички велики духовни учители, той вярвал, че истината трябва да се споделя. (И също като Христос и други духовни учители се съмнявал в способността на хората да слушат.) Чрез писмените си трудове Платон ни дава отговор на трите фундаментални въпроса, които зададохме в началото. Записал ги е напълно преднамерено, за да не ги изгубят тези, които дойдат след него. Едва ли би било преувеличено да кажем, че се е опитвал да ги запази за нас.

Но – и това е най-съществената причина като учен да смятам историята му за толкова завладяваща – Платон имал нужда от Аристотел, който да направи посланието му завършено. Твърдейки, че в действителност смъртта е по-добра от живота, Платон открил пътя на най-различни идеологии, омаловажаващи физическото съществуване – от представителите на екзистенциализма, които твърдят, че животът е безсмислен, до бълващите огън и жупел проповедници, които виждат в земното съществуване самото зло. Аристотел е техен коректив. Приковавайки вниманието към чудесата на физическия свят и създавайки карта с ясни ориентири за реда и законите, които ни се разкриват чрез тях, той създал традиция на дисциплинирано наблюдение и ревностно одобрение на материалния свят, което изиграло огромна роля за формирането на духа на съвременната наука.

Онова, от което се нуждаем днес, е комбинация от най-добрите страни на духа на платонизма и аристо-

телианския дух. Това е новият светоглед, за който всички жадуват и който започват да възприемат в резултат на житейските си уроци. Мнозина признават, че това разграничение между Платон и Аристотел до голяма степен определя кои сме. (В последната си книга „Пещерата и светлината"* Артър Херман разказва цялата история на западната култура, използвайки като рамка разделението Платон – Аристотел.) Жизненоважно е това знание да не остава само в прашните стари учебници по история. То е знание, което трябва да стигне до нас.

Вярвам, че наближаващата ера ще ни изправи пред дръзки предизвикателства, както всички започват да усещат. И това може да бъде епоха, в която отново ще стане възможно да възприемем сериозно небето и всичко, свързано с него. Ако това наистина се случи – ако достатъчен брой хора се изправят и заговорят за преживявания, сходни с описаните в тази книга, – ще настъпи истински прелом във вярата. Духът на Платон и духът на Аристотел ще се обединят както никога преди и ще станем свидетели на най-значимата промяна на мирогледа, която историята познава.

Не казвам, че когато това се случи, тайните на невъобразимо просторните духовни светове извън физическия свят ще бъдат изследвани под микроскоп. Вселената – и по-специално онази най-тайнствена и трудна за определяне нейна част, наречена съзнание – просто не може да бъде третирана по този начин. За да изучаваме съзнанието, въпросите на небесата (нематериалните светове), трябва кротко и с вяра да потропаме на вратата, както предлага Христос, и да молим, не да изискваме, да ни пуснат. В този смисъл може да се каже, че науката ще трябва да се превърне отново в

*Оригинално заглавие: *The Cave and the Light.* – Б. пр.

един вид съвременна мистична религия. Тя ще трябва да си свали шапката и да подходи смирено към истината. Ще трябва отново да се научи да моли, а не да изисква от Вселената. С други думи, ще трябва да се покори на доказателствата, които Вселената представя в своя защита. А обстоятелствата са такива, че повече от сто години тя представя на съвременната наука доказателства, че е преди всичко духовна, а след това физическа. Проблемът не е в доказателствата, а във факта, че толкова много учени упорито отказват да го признаят.

Науката – и може би по-специално медицината – винаги е притежавала инициационен аспект. Винаги е била нещо като клуб с правила за членство и таен език, неразбираем за външни лица, с приемни изпити и тестове, определящи кой може да влезе в светилището и да се нарече действителен член. Няма как да не знам. Ясно си спомням деня, в който се дипломирах, деня, в който извърших първата си самостоятелна операция, деня в който за първи път послужих като инструмент за спасението на един човешки живот. Съвремието ни е пълно с всякакъв вид групи с характерен инициационен аспект. Различните братства и женски общества в колежите, социалните и спортните клубове... всички тези организации създават свои инициационни церемонии (и мъчителните и понякога противоречиви изпитания, които продължават да ги съпътстват) по подобие на ритуалите на посвещение, определящи и придаващи форма на човешкия живот в древните и примитивни общества. Заниманията ми с парашутизъм в колежа не бяха нищо друго, освен още един – наистина прекрасен – посветителски клуб. Никога няма да забравя трите думи, които ми каза моят инструктор – бихме могли да го наречем учител йерофант – през септември 1972 г., когато едномоторният Cessna 195,

=<Звуков Поток Светлина>=

в който бяхме, се наклони и изправи, а вратата се отвори за първия ми скок: „Готов ли си?“.

Уважаеми д-р Алегзандър,

Аз съм духовен учител и инструктор по йога. Когато баща ми беше на смъртния си одър, майка ми го преживяваше изключително тежко. Той стоварваше гнева си върху нея, понеже бе загубил контрол над живота си. Тя продължи да го обича безусловно, но се чувстваше съкрушена. Животът ѝ бе преминал в постоянни грижи за него. Дори ми каза, че ще спре да яде, когато той си отиде.

Три месеца по-рано се бях помолил на Светия Дух за три неща. Първо, баща ми да „изпита“ любов. Той беше любител на силните усещания и екстремните преживявания и винаги търсеше щастието в следващото увеличение на заплатата, следващото повишение, следващата игра на голф. Бях ядосан и разстроен и се помолих той да почувства любовта с цялото си същество. Второ, помолих се майка ми някак да повярва, че той е жив дори и след като напусне тялото си.

... Един ден... той хвана мен и майка ми за ръцете, а сълзите се стичаха по лицето му. Погледна я и каза: „Цял живот съм те търсил. Ти си любовта на живота ми“. После добави, че много обича мен и сестра ми и колко много означаваме за него. Всички се разплакахме и започнахме да разговаряме откровено. После той заспа, а когато се събуди, не си спомняше нищо. Но това повдигна духа на майка ми и моя дух и дни след това благодарях на Бог.

[След като баща ми почина] майка ми ме помоли да се върна след три седмици и да ѝ помогна да спре

да се храни... Две седмици по-късно ми се обади и каза, че пристига във Флорида от Мейн, за да прекараме заедно Коледа. Имала да ни казва вълнуваща новина, но можела да я сподели само на живо. Когато бяхме в къщата на сестра ми, тя ме дръпна да седна на леглото ѝ. Попитах я какво я е променило толкова много.

– Трудно е за вярване – каза тя, – но преди три нощи се събудих и видях баща ти да седи на ръба на леглото.

– Мамо, да не е било сън? – попитах аз.

– Не. Той беше по-истински, отколкото си ти в момента. Изглеждаше на 45 години. Гледаше ме с такава любов, такава всеобхватна любов, че разбрах, че ме чака.

Бях поразен от промяната в нея; страданието бе изчезнало, тя беше намерила покой.

След това тя реши да се подложи на операция на аневризма... [С]естрата каза, че нямала никакви оплаквания и изглеждала така, сякаш излъчва светлина около себе си. Аз самият го забелязах. Опита се да възвърне физическите си сили с физиотерапия. Операцията беше неуспешна. С ведро изражение на лицето си тя помоли да изключат командното дишане, а аз седях до нея в последните ѝ мигове. Бяхме прекарали много време в разговори и смях и се опознахме истински, преди да си отиде.

Тя знаеше, че е Чист дух, притежаващ човешки опит, че е вечна и обичана. Благодаря на теб, Господи, и на всички учители, които ни помагат да опознаем истинската си природа.

Имам усещането, че описаното от мен преживяване в „Доказателство за рая“ бе вид съвременна мистична

инициация: също като новопосветен в мистерията, аз бях мъртъв за старите си виждания за света и се родих с нов мироглед. Толкова много хора имат сходни духовни преживявания, които ги преобразяват изцяло. Сякаш ние като култура преминаваме заедно през масова инициация. Ето какво подсказва съвременният историк на идеите Ричард Тарнас:

*Вярвам, че човечеството е навлязло в най-критичната фаза на мистерията на смъртта и прераждането. Целият път на западната цивилизация води човечеството и планетата по траекторията на инициационна трансформация, най-напред с ядрената криза, след това с екологичната криза – стълкновение със смъртността, вече не на отделния индивид, а по-скоро трансперсонална, колективна, планетарна.**

Това не е нещо, което е кодирано в бъдещето. То се случва сега. Бавно, но сигурно се формира ново виждане за реалността: не просто в умовете на съвременни мислители като Тарнас, но и в обикновените хора. Хората, които са доловили кои действително сме ние, откъде действително идваме и къде действително отиваме и които като мен търсят нов запас от думи и нов мироглед.

Това не се постига лесно. Как да замениш стария мироглед с нов, без да попаднеш в пълен хаос? Как да направиш тази крачка от свят с един порядък към друг, без да рискуваш да се подхлъзнеш и да пропаднеш между двата свята? Иска се кураж. Вярвам, че ако се помолим за това, ще ни се даде.

*Tarnas, „Is the Psyche Undergoing a Rite of Passage", в Singer, *The Vision Thing*, 262. – Б. пр.

Дълг на учените е да не скриват знанието, независимо от това колко странно може да е то и независимо от това как може да се отрази на властимащите. Ние не сме достатъчно умни да решаваме каква част от знанието е допустима и каква не.

Карл Сейгън (1934–1996)

В книгата си „По-далечен бряг", написана през 1987 г. (наскоро преиздадена под заглавието „Далечни брегове"*), доктор Ивон Кейсън пише за ПГС, което е имала по време на пътуване като лекар стажант с болен пациент. Малкият самолет, в който се намирали, паднал във водите на леденостудено канадско езеро. Ивон се борила с нахлуващата в самолета вода, опитвайки се да измъкне завързания за тежка носилка пациент през предната врата за пътници. Докато разбере, че носилката е твърде широка, за да мине през вратата, ръцете ѝ вече били замръзнали и почти безжизнени. Тя пропълзяла през отвора, през който мощно нахлувала вода, и заплувала към брега.

Докато се давела от кашлица, с вкочанено тяло и едва държейки лице над мразовитата вода, Ивон внезапно установила, че се носи леко и спокойно около сто метра над езерото. С прозрачна яснота виждала себе си, плуваща към брега, и полупотъналия самолет, от който избягала. Знаела, че завързаният за носилката пациент в самолета най-вероятно е обречен и че при тази скорост на течението и температура на водата – тя

*Оригинални заглавия: *A Farther Shore* и *Farther Shores*. – Б. пр.

също. Въпреки това изпитвала абсолютен покой. Знаела, че каквото и да се случи, тя е обичана и ценена. Нищо не можело да се обърка.

Кейсън се опитвала със сетни сили да се добере до брега заедно с още двама от падналия самолет. Впоследствие пристигнал хеликоптер и носейки се „между паранормалното и нормалното съзнание", както пише в книгата си, Ивон най-накрая стигнала до болницата, където сестрите я откарали в помещението за хидротерапия и я потопили във вана за подводен масаж: „Когато се потопих в горещия водовъртеж, почувствах как съзнанието ми започна да се свива след разширеното състояние, в което се намираше, и се вмъкна през върха на главата ми обратно в тялото. Същото навярно усеща духът, когато насила го вкарват отново в тясната бутилка. Чух свистене, усетих дърпане надолу и изведнъж осъзнах, че окончателно съм се върнала в тялото си".

Тази история е невероятна, но това, което се случва на Кейсън по-късно, е още по-необикновено. „Миговете на трансформацията, състояла се след моето Преживяване на границата със смъртта, пише тя, ме накараха да се чувствам психологически силна, с ясно съзнание и концентрация. Почувствах невероятна вътрешна опора и смелост да говоря истината. Петнадесет години по-късно аз все още черпя от нестихващото вдъхновение, което ми дава това преживяване. Нещо по-важно: то постави началото на процес на духовно преображение, който продължава и днес."

Но трансформацията не протекла мигновено, освен това не спестила ударите върху старите ѝ житейски възприятия. Ето какво пише Кейсън:

Когато се върнах на работа, пръстите ми се бяха възстановили до голяма степен и се чувствах фи-

зически и емоционално добре. Все още не осъзнавах, че съм преминала през Преживяване на границата със смъртта, и със сигурност нямах представа, че ПГС може да остави ума отворен за „наливане" на духовно познание. Представете си какъв шок бе за мен първото ми ясновидско преживяване близо два месеца след катастрофата при езерото.

Една вечер след работа бях тръгнала с колата да видя приятелката си Сюзън. Спрях на поредния червен светофар и в съзнанието ми внезапно изникна жива, ярка и съвършено ясна картина, сякаш бе пред очите ми: виждах мозък, покрит с гной. Образът беше толкова ясен, че бях като зашеметена.

Сигурна бях, че това е менингит – възпаление на мозъчната обвивка. Освен това бях сигурна, че това е мозъкът на Сюзън. В началото бях толкова смаяна от видяното, че реших да не споменавам пред никого. Когато стигнах до дома ѝ обаче, я попитах как се чувства. Отговори, че няколко часа по-рано е имала пристъп на необичайно силно главоболие – класически симптом на менингит. Не исках да я тревожа, но за да съм сигурна, я попитах за другите характерни симптоми на менингита. Въпреки че нямаше нито един от тях, образът на ужасния, покрит с гной мозък ме преследваше и усетих, че трябва да кажа нещо. Колебливо споделих за видението си и ѝ казах какво представлява според мен. Тя помисли за миг и след това попита как би могла да разбере дали главоболието ѝ наистина е признак на менингит в ранен стадий.

Ивон описала симптомите и накарала Сюзън да обещае, че ако се проявят, ще отиде в спешното. Появили се и тя тръгнала. „Когато стигнала в болницата,

пише Ивон, лекарите направили лумбална пункция и установили, че има рядък тип менингит, често с фатален край. Ранното диагностициране даде възможност на лекарите да я излекуват успешно и две седмици по-късно тя се прибра вкъщи."

В началото Ивон не знаела какво да прави с тази новопридобита способност. Едва когато няколко години по-късно се запознала с моя колега Кенет Ринг, с когото заедно изследваме преживявания на границата със смъртта, разбрала, че пробуденото възприятие за света е често срещана последица от ПГС.

В своята превърнала се в класика книга от 1949 г. „Героят с хиляда лица"* Джоузеф Кембъл твърди, че всички митове и легенди в същината си са една история. Накратко, историята протича по следния начин: някакъв човек, който се занимава с обичайните си дела (ще го наричаме „той" за по-кратко, въпреки че героините на такива истории съвсем не са малко), внезапно е изтръгнат от този живот и се озовава сред нов и странен пейзаж. Там този човек е изправен пред съд и има драматични преживявания, кулминацията на които е срещата му с бог или богиня. Ако героят е мъж, събитието обикновено приема формата на среща с необикновено красиво и мъдро същество от женски пол – подобно на ангел, – което води героя към по-висши светове; може би изминават целия път към Божественото.

Това ангелско същество е съвършено различно от героя и в същото време – по странната логика на митовете и сънищата – е неговият най-истински Аз.

Друг често срещан елемент на тази универсална история е, че героят има някаква рана, някакво страдание: той има слабост или недостатък, който го из-

*Оригинално заглавие: *The Hero with a Thousand Faces*. – Б. пр.

правя пред изпитания, измъчва го и му пречи да изпълни предназначението си. Срещата в Отвъдното изцелява това страдание. Когато героят се завръща в света, от който е дошъл, той е променен. Преминал е през инициация и както всички посветени, вече е поданик на два свята.

В историята често има момент, в който героят се терзае за смисъла на преживяното. Със сигурност е било реално, докато се е случвало. Но дали всичко не е било просто сън?

Впоследствие, чрез някакво привидно незначително събитие, неговото приключение и научените уроци в отвъдния свят биват потвърдени. Той получава доказателства, че приключението му е било реално. Разбира веднъж завинаги, че мястото, което е посетил, не е било просто сън, а съкровището, което е донесъл оттам, също е надеждно и истинско.

Познато ли ви звучи?

Посветените/героите в много случаи са погребвани в крипти, гробници и други подобни съоръжения, където лежат телата им, докато душите им пътуват към други светове. В моята история криптата бе Интензивно отделение, легло номер 10, където лежах неподвижен, заобиколен от приятелите и семейството си, докато истинският ми Аз пътуваше самотен към Портала и Ядрото. Шаманите често са заобиколени от семейството и приятелите си, когато изпадат в транс – когато душата им напусне тялото, за да пътува в нисши и висши отвъдни светове. Около мен също са се събрали синовете ми Бонд и Ибън IV, бившата ми жена Холи; майка ми Бети и сестрите ми Джийн, Бетси и Филис, в непрестанно бдение, докато пътуването ми не бе доведено до своя край.

Моята рана бе подсъзнателната битка, която съм водил цял живот с усещането, че не съм достоен да бъда обичан, в резултат на изоставянето и осиновяването

ми като бебе. В моето ПГС ангелът хранител ми показа върховната си, безусловна любов, която са изпитали и добре познават много други пътешественици извън тялото. Ето как започна моето дълбоко изцеление.

Историята ми бе особено вълнуваща. Но откакто се върнах, разбрах, че хората преживяват подобни истории през цялото време. Именно затова Кембъл е озаглавил книгата си така. Той ни казва, че всички ние сме герои. И всички ние преживяваме подобни пътувания. Сега осъзнавам, че това е една от главните причини, поради която никога не се уморявам да пътувам и да разказвам историята си (нещо, което правя практически непрекъснато, откакто е издадена „Доказателство за рая"), а освен това на хората не им омръзва да я слушат. Колкото повече я разказвам, толкова повече сили ми дава: и колкото повече я виждам да отеква в душите на слушателите ми, толкова по-силни са радостта и благодарността ми.

Много от сценариите за инициация предвиждат героят да се изправи пред кръвожадно чудовище и да го победи. Бактериалният менингит, от който се разболях и който разкри пред Ивон нейните ясновидски способности, е съвременният медицински еквивалент на онези огнедишащи дракони и човекоядни чудовища, пред които посветените от митовете и легендите често се изправят. Бактериалният менингит буквално се опитва да те изяде. Изпитанието на Ивон в ледените води на езерото ми напомня също, че много от сценариите за инициация започват с потапяне – макар и от доста различен вид. „Доказателство за рая" започна с това как ставам рано сутринта в понеделник с убийствена болка в гърба и влизам във ваната, опитвайки се да прогоня болката.

Водата е първичният символ на прераждането. Древните ритуали често включвали потапяне във вода.

Думата *кръщение* произлиза от гръцката дума *baptismos*, която означава „церемониално потапяне“ или „измиване“. Кръщението е било и е ритуален начин да се измие „мръсотията“, натрупала се през земното ни пътуване, за да си възвърнем първоначалната, духовна природа. Не че тогава съм мислел така. Тогава изпитвах ужасяваща болка в гръбнака, закъснявах за работа и просто исках да се заема с ежедневните си задачи.

Когато успях да изляза от банята, облякох червен хавлиен халат (по-късно един читател ме осведоми, че в ранното християнство червените роби имали ритуално значение за церемонията на кръщението) и с „бебешки стъпки“, както описвам, се запътих към леглото. Докато обсъждахме този фрагмент от текста ми, Толеми Томпкинс, моят сътрудник, с когото работихме по тази книга и по „Доказателство за рая“, постоянно изтриваше фразата „бебешки стъпки“. Аз постоянно я връщах обратно. По-късно Толеми потвърди, че съм бил абсолютно прав да я запазя в текста. Както много други посветени преди мен, преди да се върна в родината си, първо трябваше да стана като „малко дете“. На някакво ниво знаех това, макар изобщо да не го съзнавах.

Тук, както и в много други моменти в историята, митично-ритуалните елементи си бяха просто... *там*. Не съм планирал нито част от този символизъм предварително. В моята история, както и навсякъде другаде, смисълът е присъщ на живота. Ако го потърсим, ще го открием. Не е необходимо да го внасяме там.

Уважаеми д-р Алегзандър,

На 10 ноември 2007 г. бях ухапан от отровна змия в Ла Грейндж, Тексас. Вляха ми 6 единици кръв и 18

единици антивенин след стокилометров преход с хеликоптер, но в Спешното отделение в Остин бяха убедени, че няма да оживея. В интензивното прекарах само два дни, като през първите дванадесет часа бях в безсъзнание. Макар че не помня подробностите като вас, съм убеден, че съм общувал с баща си, който по това време беше в последна фаза на Алцхаймер. Той почина два месеца по-късно, но два дни преди да си отиде, го посетих и тогава се случи нещо, което ми отвори очите. Докато се приготвяхме да тръгнем, човекът, който в продължение на месеци не отговаряше и не ни разпознаваше, ме хвана за ръцете, а... очите му бяха широко отворени, [и] ме погледна така, сякаш казваше: „Всичко ще бъде наред, върви".

Никога не съм споделял това с друг, дори и след смъртта му, освен с жена си, която тогава бе с мен. Винаги съм усещал, че по някакъв начин сме общували, без да знаем, и сега, след като прочетох вашата книга, съм убеден, че е било така. След моето преживяване аз също промених виждането си за смъртта (моята собствена и смъртта изобщо), т.е. не се страхувам и се чувствам почти неуязвим. Не по някакъв суициден начин, а по-скоро комфортно, което означава, че не се страхувам от нея, а почти я приветствам. Винаги съм вярвал в Бог, както и семейството ми, но усещам, че съм във връзка с Него по начин, който все още не разбирам. Искам да знаете, че макар и все още да не осъзнавам напълно какво се случи с мен всъщност, докато бях в безсъзнание, все повече се убеждавам, че не е било просто сън. Благодаря ви за прекрасната книга и ви желая с успех да предавате посланието си на колкото се може повече хора.

Томас Мюлер

Догоните в Африка имат интересна дума за *символ*: „дума от този по-нисш свят". Този материален свят е изцяло и напълно символичен. Непрестанно се опитва да ни каже нещо, опитва се да ни напомни какво има зад и над него. Когато четем книги или гледаме филми, очакваме да открием подтекст, изпълнен със символи. Но самият живот е пълен с такива. Смисълът не е нещо, което ние сме придали на живота. *Той съществува.*

Ето защо се интересувам изключително много от онова, което психологът Карл Юнг нарича синхроничност: необикновения начин, по който се случват нещата в нашия привидно случаен, безсмислен свят в категорично *не*случайни ситуации. Всички ние сме ставали свидетели на синхроничности. Не просто съвпадения, а цялостна връзка между събития, чийто смисъл е на практика *крещящо* забележим. Според Юнг тези събития са толкова реални, че налагат науката да им обърне внимание. Това е забележително прозрение, като се има предвид крайно материалистичната ѝ насоченост в средата на XX в., когато Юнг създава най-добрите си трудове.

Било е изключително скандално. За научните среди, както и за по-широките обществени кръгове думата „смисъл" звучала антинаучно. Науката твърди, че смисълът е илюзия, проекция. Скалъпваме някакъв смисъл в главите си и после го предлагаме на света, надявайки се, че някой ще се хване. За да вникнем в смисъла като нещо реално, трябва да се спуснем надолу в бездънната бездна на невежеството и суеверията, от която учените толкова време се мъчат да ни измъкнат. Философите и поетите си задават въпроси за смисъла на нещата. Но не и учените, както добре съзнава Юнг. И въпреки това той продължава напред и дори самият се заема с това.

Най-известната синхроничност в живота на Юнг е свързана със сеанс с негова пациентка, описваща сън, в който ѝ бил даден златен скарабей: фигурка на египетски бръмбар.

„Докато тя ми разказваше съня си, пише Юнг, седях с гръб към затворения прозорец. Внезапно чух шум зад себе си, като нежно потропване. Обърнах се и видях едно летящо насекомо да се блъска отвън в стъклото на прозореца. Отворих и хванах насекомото във въздуха, когато влезе в стаята."*

Проницателен наблюдател на природния свят, Юнг бързо разпознал бръмбара. „Беше най-близкият аналог на златния скарабей, който може да се намери по нашите ширини – листорог бръмбар, често срещаната обикновена бронзовка (*Cetonia aurata*), която, противно на обичайните си навици, очевидно бе почувствала необходимост да влезе в тъмната стая точно в този момент."**

Хората из целия свят днес имат сходни преживявания – от значими до съвсем незначителни, които носят едно и също послание: този свят има смисъл. Където и да се намираме, ние сме свързани с висшите измерения. Нашата работа е да слушаме какво ни казват. На посветените хора очите им са се отворили, също като моите, за мистерията, надмогваща всички спорове между различните религии, между религията и науката, между вярата и неверието. Ние сме хората, които са се излекували от болезненото раздвоение (каквото често не сме и предполагали, че съществува) дълбоко в душите ни. Духът на Платон и духът на Аристотел са се обединили в нас. И в резултат ние откриваме, че сме се озовали в един нов свят.

*Jung, *Synchronicity*, 31. – Б. а.
**Пак там.

Уважаеми д-р Алегзандър,

Нека започна с това, че НИКОГА преди не съм писала на автор на книга. На 21 октомври 2013 г. 25-годишният ми син влезе в болница. Мислехме, че причината е стомашно разстройство или хранително натравяне. Скоро състоянието му се влоши и бе приет в интензивното отделение. Гледахме как един след друг органите му отказват да функционират. Черният му дроб спря да преработва антибиотиците... бъбречната функция стана в пъти по-бавна ... после и панкреасът създаде проблеми. Имаше застойна сърдечна недостатъчност и белите му дробове се пълнеха. Най-накрая сърдечната дейност премина в предсърдно мъждене. Не можеха да му влеят глюкоза, защото се опасяваха, че ще изпадне в диабетна кома. В тялото му се вливаха интравенозно 11 различни препарата. Организмът му не реагира добре на нито един от тях. Той си мислеше, че прекалено много спи. Медицинският персонал не ни е съобщавал, че е в кома, въпреки че китките на ръцете и глезените на краката му бяха „извити" навътре, както вие го описвате в книгата си.

От болницата извикаха свещеник, специалист по контрол на болката [и] специалист по палиативни грижи, дадоха ни брошури, предлагащи погребални услуги, и ни казаха, че повече нищо не могат да направят. Добавиха, че когато и последната банка в интравенозната система се изпразни, няма да я заменят с нова. Гледахме и се молехме, докато те спираха банките една след друга до физиологичния разтвор. С отстраняването на всяка банка съответният орган започна да възобновява функциите си... Лекарите просто клатеха глави;

един от тях ми каза, че не всичко се дължи на тях. Бяхме направили график и никога не го оставяхме сам в интензивното, включително и през останалите 20 дни, които прекара в болницата. Преместиха сина ми в обикновена стая, а после в болничния център за рехабилитация. На 4 ноември сърцето му само се върна към нормален синусов ритъм.

Излъчваше очарование и ведрост... Докато беше в рехабилитацията, дойде рожденият му ден. Една от сестрите му подари вашата книга „Доказателство за рая". След няколко дни, в един по-спокоен момент, го попитах дали не иска да му почета малко. Той се съгласи. По някое време, след като бях започнала да чета, го погледнах. По бузите на възмъжалия ми, висок близо два метра син се стичаха сълзи. Попитах го дали книгата го разстройва и дали не иска да спра да чета. Той каза: „Не. Продължавай". Искаше да му прочета още две глави.

Същата вечер, когато се готвеше за сън, той ми каза тихо: „Аз си говорих с Бог, докато лежах в интензивното. Попита ме дали искам да остана, или да се прибера у дома. Отвърнах, че искам да се прибера у дома. Не знаех, че другите хора си мислят, че са отишли в рая. Бяхме досами райските двери. Беше невероятно зелено отвъд. По-късно ще ти разкажа повече".

Интересното е, че няколко дни по-късно попитах сестрата кога е прочела книгата. Отвърна, че не я е чела. Някой ѝ препоръчал да ни я подари и тя я поръчала специално. На 19 ноември 2013 г. синът ми се върна вкъщи. Вашата книга му помогна да се справи със случилото се...

Продължихме да я четем и стигнахме до момента, в който вие също се върнахте вкъщи. Тогава

той предложи да отложим четенето за по-късно – след няколко седмици. Искаше да осмисли това, което беше чул. Така и не успяхме да я завършим заедно; останa с нас само шест седмици; той не ни разказа повече за преживяването си. Почина на 4 януари 2014 г. от вирус на „свински" грип H1N1: 2009.

Много ви благодаря, че сте написали тази книга. Помогна невероятно на всички нас. Мисля, че когато синът ми почина, той се е върнал при райските двери и отново е срещнал Бог.

С уважение,
Клеър

През декември 1991 г. известната психоаналитичка Елизабет Лойд Мейър от Сан Франциско се изправя пред проблем: откраднали незаменимата арфа на дъщеря ѝ на един концерт. В продължение на два месеца Мейър използва всички възможни средства, за да я намери. Накрая, както пише в книгата си „Необикновеното знание"*, един приятел ѝ предлага, ако наистина е готова да опита всичко, за да върне арфата, да пробва с биолокация. „Единственото, което знаех за това, пише Мейър, бе, че има една странна порода хора, която може да открие местонахождението на подземни води посредством пръчка, подобна на вила." За професора по психология в Калифорнийския университет в Бъркли това била неизвестна територия.

Според нея схващането, че някакъв непознат с парапсихически способности може да намери изгубената вещ, било чиста фантазия. Това нарушавало всички логически правила на света, в който живеела и от десетилетия успешно практикувала своя занаят на психиатър.

*Оригинално заглавие *Extraordinary Knowing*. – Б. пр.

В същото време искрено желаела да си върне арфата.

Полагайки големи усилия да потисне вътрешната си съпротива, Мейър набрала номера на някакъв известен търсач на води от Арканзас, който ѝ бил даден от неин приятел.

„Една секунда – отвърнал търсачът. – Ще ви кажа дали все още е в Оукланд." Да, там била. С помощта на една карта на улиците той посочил точното място, където се намирала арфата. Мейър се зачудила какво да прави с тази информация. Не можела просто да почука на вратата с новината, че някакъв търсач на подпочвени води открил арфата на дъщеря ѝ в тази къща.

После получила вдъхновение. Разпечатала няколко листовки с описание на арфата и започнала да ги закача в близост до къщата.

Три дни по-късно ѝ се обадили по телефона. Човекът от другата страна на линията ѝ казал, че е видял арфата и че тя била у съседа му. След няколко обаждания срещата със съседа била уговорена и арфата била върната.

Шофирайки към къщи с арфата на дъщеря си на задната седалка, Мейър осъзнала:

„Това променя всичко".

Горната история показва как много от нас, хората в научната общност, променят гледната си точка за света. Изпадаме в положение, в което се налага да приложим всички стари обяснения към нов вид феномен. Когато те не проработят, сме принудени да допуснем вероятността, че светът такъв, какъвто сме го възприемали, не е реалният свят. Това на свой ред води до откриването на нови пътища за разбиране на света – пътища, които могат да ни дадат по-добри отговори, отколкото старите методи.

Може и да сме знаели, че тези посоки на търсене съществуват, но да сме ги смятали за наивни. Може би *все още* ги смятаме за наивни.

Но... си искаме арфата обратно.

Затова поемаме риска. Събираме кураж и отваряме себе си за възможността да съществува нова и радикално различна гама от идеи за това какво място е светът в действителност.

В случаи като този с д-р Мейър онова, което си връщаме, е много по-значително, много по-важно от която и да е арфа. Ние възвръщаме *себе си*. Узнаваме, че когато дойде мигът за онези три фундаментални въпроса, зададени от общностите преди нас, може наистина да съществуват отговори, каквито не сме и сънували.

Историята на Мейър показва също, че не е необходимо да преминем през толкова екстремно преживяване, каквото е това на границата със смъртта, за да се променим в бъдеще. Но вярвам, че е дълг на тези от нас, *преминали* през по-драматични обстоятелства, да разкажем къде сме били и какво сме видели, да използваме всяко възможно умение, за да внедрим това послание в живота, да го преведем на езика на този свят.

И Кейсън, и Мейър са лекари като самия мен. И двете са били привлечени съвсем не по собствено желание в този нов свят, където смисълът е реален. И двете са успели. Те са лекари, висши посветени в клуба на учените, които са дръзнали да разберат, че смисълът, езикът на духовния свят, е нещо реално; че едно друго измерение се опитва да ни каже нещо и че колкото повече слушаме, толкова повече ще разбираме. Побратимените потоци на науката и духа, вместо да се бият помежду си, са се преплели в съзнанието на двете ми колежки лекари, както се преплитат двете змии в кадуцея – свещения жезъл, който и до днес виждаме почти във всеки лекарски кабинет.

Уважаеми д-р Алегзандър,

Съпругата ми Лорейн, с която бяхме заедно 21 години, почина на 24 юни 2013 г. Тя винаги е имала богат духовен живот и като член на Метафизическата църква в Арлингтън, Вирджиния, практикуваше лечение чрез рейки. Лорейн си имаше и индиански „водачи", към които се обръщаше в трудни моменти. Когато тя почина, трябваше да се изправя пред предизвикателството да си опаковам багажа в очакване да се преместя в друго жилище. Веднъж, както си седях на шезлонга в двора и се опитвах да си почина, какво да видя: пред мен се появи пеперуда монарх, която обикаляше на не повече от три метра от мен. Стори ми се странно, защото наоколо не се виждаха други пеперуди. Повече от 14 години живеех в тази къща и знаех, че пеперудите обикновено се появяват на ята. Тази пеперуда обаче си нямаше придружител. Същата пеперуда се появи и когато тръгнах да излизам, докато отварях гаражната врата. Не знаех какво да мисля. Погрижих се само да не я смачкам, когато изкарвах колата от гаража на заден ход.

...Мислех си, че може би Лорейн се е върнала на Земята във вид на пеперуда, но имах нужда от повече убеждаване... Бях скептичен към всичко, свързано с духовността... Сега съм в началото на моето търсене на вярата и спокойствието на духа.

Когато Лорейн почина, реших да даря тялото ѝ на организация, която използваше тела на починали хора за своите медицински изследвания. След изтичането на определен период от време трябваше да я кремират и да ми върнат праха ѝ. Последното ѝ желание бе да бъде погребана до някое дърво, за да може духът ѝ да има достъп до нейните „водачи". Малко по-късно ще се върна към това.

Докато си опаковах нещата в очакване на преместването, трябваше да прегледам личните вещи на Лорейн, включително бижутата ѝ и различни джунджурии. Отваряйки кутиите ѝ за бижута, постоянно се натъквах на такива с формата на пеперуда. Знаех, че ги харесва, но тя колекционираше и гноми, къщи и герои от Дикенс Вилидж, керамични крави и най-вече кукли, които бяха около 100 – събирани и изложени на показ навсякъде из къщата. Отбележете, че през цялото време на опаковането пеперудата монарх ме чакаше неизменно отвън.*

... Изпратиха ми праха на Лорейн, когато вече се бях преместил в къща в града. Отворих кашончето и извадих оттам кутия с размери 10/15 см с красиво шнурче, вързано на панделка. Беше много лека и когато я взех в ръцете си, по ирония в главата ми нахлу една песен. Пеги Лий пееше „Това ли е всичко?". Поставих праха на Лорейн на секцията в кабинета си и се замислих как да изпълня желанието ѝ. След две седмици, в които пазех при мен всичко, което беше останало от моята съпруга, аз измислих план. Смятах да попитам моя приятел Норман дали би могъл да намери място за вечния покой на Лорейн в 13-акровата гора на дъщеря му, разположена от страната на Южните планини в щата Мериленд... Така че един ден се уговорих с него да занеса праха ѝ в това малко райско кътче и да намеря хубаво, здраво дърво, където Лорейн да почива в мир.

Когато стигнахме до гората и започнахме да обсъждаме къде бихме могли да намерим „подхо-

*Сувенирни фигурки във формата на къщи и герои от произведенията на Чарлз Дикенс, пресъздаващи архитектурата, обичаите и историята на Викторианска Англия. – Б. пр.

дящото" дърво, какво да видя: появи се пеперуда монарх и започна да кръжи наоколо. Както и преди, когато видях такава пеперуда до шезлонга пред старата ми къща... и сега се появи само една... Когато Норман намери подходящо място, той ми помогна да изкопаем достатъчно дълбока дупка, за да положим праха на Лорейн. Развързах панделката и отворих кутията. Вътре имаше найлонова торбичка с останките от моята любима и сродна душа. После отворих торбичката и изсипах праха на Лорейн в мястото за вечен покой. През цялото това време пеперудата монарх бе на същото място, където я оставихме. Сега имам силното усещане, че Лорейн е била там във вид на пеперуда.

За да укрепи тази вяра, идва и кулминационната точка в историята. Вчера, близо десет дни след като погребах Лорейн, се обадих на Норман да му кажа, че ми се ще да намина да го видя и да се запозная с дъщеря му. Познай кой долетя сам-самичък, когато стигнах там и започнахме да се разхождаме. Да! Правилно. Беше същата пеперуда монарх, която се появи в живота ми преди около месец. След като прочетеш историята ми, можеш да прецениш дали да вярваш или не. Бихме могли да кажем, че пеперудите монарх са често срещани в тази област, но имай предвид, че всеки път тя идваше сама.

Дон Ентлих

Ако вашият покоен съпруг е обичал птици кардинал, а на годишнината от смъртта му се случи така, че когато отидете на гроба му видите птица кардинал върху паметника, приемете това като знак. Не позволявайте на някакъв вътрешен глас да ви казва, че присъстви-

ето ѝ е просто *съвпадение*. Не и ако не разбирате значението на думата *съвпадение*, която означава две неща, заемащи едно и също място, в светлината на по-дълбокия и по-добър термин – *синхроничност*.

„Ако ми се усмихнеш – се казва в една песен на Кросби, Стилс енд Неш*, популярна през студентските ми години, – ще разбера, защото това е нещо, което всички и навсякъде правим на един и същ език." Вселената говори на един език и това е езикът на смисъла. Смисълът е вграден във всяко нейно ниво – дори на нивото на нашето съществуване, където най-трудно може да бъде видян. Ето защо главното оплакване на хората по отношение на съвремието ни е, че то е лишено от смисъл. Под повърхността обаче то е всичко друго, но не и безсмислено.

*Американска рок и фолк рок група от Калифорния. – Б. пр.

3.

ДАРЪТ НА ОТКРОВЕНИЕТО

Без откровение свише народът е необуздан.
Притчи Соломонови 29:18

Струва ми се, че Платон би одобрил съвременната английска дума *murky* – *мрачен*, като подходяща да опишем нашето положение. Тя произлиза от староанглийската дума *myrk*, която означава „мрак". Но когато я чуем, в нас се появява силно усещане за земя, за кал. И това е логично, защото тъмнината, с която се борим, докато сме на Земята, е именно *такъв* вид тъмнина. Свети Павел представя най-разпространената версия на тази идея в Първо послание до коринтяните, когато говори за това как виждаме света сега: „смътно като през огледало". Земята, според традиционната мъдрост, е място, на което трудно се *вижда*.

Но *виждането*, че земният живот изцяло замъглява контурите на нещата, не е физическо. То е духовно откровение: откровението, което ни позволява да видим къде се намираме в духовната вселена, също както физическото зрение ни позволява да видим къде сме във физическия свят.

Преди двеста години, когато съвременният научен мироглед все още е прохождал, поетът Уилям Блейк измисля дума за отказа от страна на част от научната

общност да види и признае духовната страна на нещата. Той нарича този отказ и философията, която се гради на него, „праволинеен поглед".

Сега виждам в два свята...
Дано Бог ни опази
от праволинейния поглед и съня на Нютон.

Тук Блейк има предвид сър Исак Нютон: математик, физик и откривател на Закона за гравитацията. Нютон е един от най-великите учени в историята – дори може би *най*-великият. Но наред с всичките си постижения той носи отговорност и за една голяма грешка. Както и Рене Декарт в цитирания по-долу откъс, той разделя света на „вътрешен" и „външен" и твърди, че само последният е автентичен.

Забелязах, че нищо не принадлежи към природата на същността на тялото, освен че то бе нещо с определена дължина, широчина и дълбочина, приемащо различни форми и разнообразни движения. Открих също, че неговите форми и движения са само състояния, каквито никаква сила не би могла да роди, освен то самото; и от друга страна, че цветовете, миризмите, вкусовете и другите подобни неща са просто усещания, съществуващи в мисълта ми и не по-малко различаващи се от телата, отколкото болката се различава от формата и движението на инструмента, който я причинява.

Нютон и другите учени от неговото време повярвали, че след като веднъж науката измери всичко във „външния" материален свят, ще узнаят всичко възможно. Оставят съзнанието извън фокус. Защо да го включват? То не подлежи на оглед. Не може да се улови и

измери. Не може да бъде претеглено. Това би следвало да означава, че е нереално.

Нашият свят все още се гради върху старата разграничителна линия между материята (светът „там отвън") и съзнанието (светът „тук вътре"), прокарана от Декарт. „За добро или зло – пише психологът Лорънс Лешан в своята книга „Нова наука за паранормалното"*, издадена през 2013 г. – ние сме култура, основаваща се на науката. Слушаме религиозни лидери, гурута и политици, но тези, на които вярваме и приемаме, че говорят истината, са учените."

След това Лешан пита какво ще стане, ако – и според мен то е неизбежно – науката започне да приема духовния свят сериозно:

> *Накратко, ще стане общоизвестно – от онзи тип знание, който имаме предвид, когато използваме фразата „всеки знае", – че в човешкия индивид има нещо повече, отколкото ни казват сетивата, и че не сме постоянно натикани в собствената ни кожа. Но тези факти няма да имат потресаващо въздействие върху нас. Те не представляват заплаха за всекидневния живот на нашите сетива. Стените на съществуването ни няма да рухнат с гръм и трясък. Продължавам нататък, както и преди, след като съм научил, че видимо твърдото бюро, на което се опирам, всъщност е празно пространство с някакви зони с маса, заряд и скорост, които се гонят в него; че по думите на Вернер Хайзенберг то се състои от празно пространство, обитавано от сингулярности.***

*Оригинално заглавие: *A New Science of the Paranormal.* – Б. пр.

**LeShan, *A New Science of the Paranormal*, 81–82. – Б. пр.

Ще се събудим от Нютоновия сън.

Уважаеми д-р Алегзандър,

19 август 1999 г. бе тринадесетият ден, откакто баща ми постъпи в хосписа към местната болница. Бе прекарал няколко удара, след които стана неконтактен. Проведохме дълги разговори с неговите лекари и семейството ни реши да го „оставим да си иде".

През тези последни дни с брат ми и двете ни сестри бяхме край леглото му неизменно, ден и нощ. Винаги имаше някой при него в стаята. Около 4:00 часа сутринта той започна да диша някак особено и това ни подсказа, че краят е близо. Очаквахме го по-рано, но баща ми беше жилав и не бързаше да си отиде.

В стаята беше тъмно като в рог, с изключение на слабата светлина от вградената в стената нощна лампа, която осветяваше само малка част от пода. Бяхме на шестия или седмия етаж, така че през прозорците нямаше как да влезе светлината от уличните лампи.

Татко си пое дъх за последен път. Ръцете и краката му вече бяха студени. Седях до леглото му, отпуснала глава върху ръцете си, с лакти на коленете. Той беше обърнат към мен, главата му бе кажи-речи на педя от моята. Тъкмо се канех да стана и да говоря с брат ми и сестрите ми, когато нещо привлече вниманието ми. Сякаш по слепоочието на баща ми бе посипан прах. После си помислих – как е възможно да виждам този „прах"? В стаята е толкова тъмно, а аз виждам нещо подобно! Как така е осветено? Огледах се, за да видя дали някъде наоколо няма друг източник на светлина, която

да осветява главата на татко – нямаше нищо такова наоколо.

Затворих очи за момент, за да могат да си починат, разтрих слепоочията си с пръсти и отново ги отворих – прахът все още бе там, все още бе видим по някакъв начин. Приближих се няколко сантиметра, мислейки си, че тогава няма да го видя. Но не беше така. Докато наблюдавах, нещо започна да излиза от главата на баща ми! Очите ми бяха широко отворени и дишах много бавно, опитвайки се да разбера какво виждам...

Миниатюрна сфера започна да изплува от слепоочието на баща ми. Имаше онзи красив плътен син цвят, който се вижда в основата на пламък от свещ. Излъчваше бели лъчи, които ми напомняха за бенгалския огън на 4 юли, само че искрите бяха като в забавен кадър. След около минута се показа цялото кълбо и остана на повърхността на слепоочието, сякаш си почиваше. Малък син глобус, от който излизаха бели искрящи лъчи.

След няколко секунди кълбото бавно се издигна на около лакът разстояние над тялото на баща ми и остана на едно място. След това бавно се понесе нагоре към западната стена на стаята (всъщност не точно се носеше, изглеждаше така, сякаш се е насочило в определена посока), издигна се, потъна в тавана и се изгуби.

Седях все така на стола, вторачен в мястото, където изчезна кълбото. Огледах се наоколо в очакване някой да каже нещо, но всички мълчаха. Не исках да задавам подсказващи въпроси на брат ми и сестрите ми, затова просто попитах: „Какво стана преди малко?“.

Сестра ми отвърна: „Имаш предвид светлината, която току-що излезе от главата на татко ли?“.

*Мисля, че Шекспир е бил прав, като е казал: „Да, има по Земята и небето неща, които нашта нещастна философия не е дори сънувала!“**.

Дейвид Палмър, Хиганъм, Кънектикът

„Какво стана преди малко?“

„Видя ли това?“

„Почувства ли същото, което и аз?“

Хората постоянно си задават такива въпроси един на друг, когато изпаднат в ситуацията на Дейвид: техен близък умира и това е придружено с някакво загадъчно явление – явление, което физиката не може да обясни. Научната методология изисква феноменът да се наблюдава от повече от един човек. Освен това трябва да се характеризира с повторяемост. В това отношение историята на Дейвид – а такива истории се срещат невероятно често – става уязвима за критиците.

Или така си мислят повечето хора.

През последните години от следването ми в Медицинския център на университета Дюк в Дърам, Северна Каролина, често минавах покрай една неугледна малка сграда близо до кампуса, в която се помещаваше Институтът по парапсихология (понастоящем Изследователски център „Райн“). Никога не съм се замислял особено за него. Със сигурност най-различни добронамерени хора се трудеха усърдно там вътре, карайки участниците в експерименти да отгатнат кои случайни карти са изтеглени от колодата и други подобни.

Между стените на център „Райн“ наистина се правеха такива опити. Но не знаех, че те и други експери-

*Превод на Валери Петров. Уилям Шекспир, Събрани съчинения, т. 3, „Захарий Стоянов“, София, 1998. – Б. пр.

менти като тях, провеждани в малки, но престижни институции в рамките на университети в САЩ, Канада, Обединеното кралство и на други места, са установили с почти абсолютна сигурност, че телепатията, предчувствията и други подобни феномени на нелокалното съзнание са реални.

Какво обаче следва от тези открития? Както посочва Лешан, съвсем малко. Проблемът не е дали съществуват явления, чието обяснение е извън възможностите на материалистичната наука. Те съществуват. Проблемът е в осмислянето и приемането им. В необходимостта да станат част от нас, да се влеят в кръвта ни. Проблемът е в това да се променим, да станем поразлични от тези, които сме били преди.

Всъщност проблемът е в *трансформацията*.

Винаги сме знаели кои сме. Това знание се е появявало, изгубвало се е от погледа ни и отново е изплувало на повърхността много пъти, повече, отколкото можем да броим. Старо е колкото палеолита (старокаменната епоха, преди около тридесет хиляди години), когато предците ни вече са погребвали близките си в поза ембрион, украсени с цветя и раковини, защото са вярвали, че макар и погребани в земята, те ще се родят отново в отвъден свят. Това знание изплува и в последните изследвания, като експерименталното потвърждение от 2014 година на теоремата на физика Джон Стюарт Бел от 1964 г., че сдвоени частици, разделени от милиони светлинни години, могат да установят синхрон помежду си мигновено, тъй като времето и разстоянието сами по себе си са илюзия.

Винаги сме живели в реална вселена. Това никога не се е променяло. Ние сме тези, които се променят, отново и отново. Ние сме тези, които се дистанцираме от реалната вселена, връщаме се и пак се отдалечаваме. Но никога не сме били толкова далеч за толкова

дълъг период, както сега. Днес всеки знае какви ще бъдат последствията, ако се отнасяме към природата като към предмет – като нещо мъртво, което можем да манипулираме както си поискаме. Ние знаем, че във физически план нашата планета е изправена пред голям проблем. Но не всеки е наясно, че решението му ще трябва да бъде както материално, така и духовно – че трябва да променим не само начина си на живот, а и начина си на мислене по трите основни въпроса, които хората преди нас са били достатъчно мъдри да не изпускат от полезрението си. Защо? Защото единственият начин да живеем щастливо на Земята е да се къпем в небесна светлина. Да живееш без небе означава да бъдеш роб на потиснатата жажда за завършеност, която знанието за небесата може да ти даде. Не е трудно да се види как този потиснат копнеж е довел до толкова много изстъпления, превърнали планетата ни в дълбоко увредения и застрашен от гибел свят, какъвто е днес.

Виждали ли сте някога дива лисица? Тъй като съм родом от Северна Каролина, аз съм виждал доста. Винаги са били красива гледка. Ще си послужа със сравнение с това животно, за да можем съвсем ясно да разберем какво са ни дали Нютон, Галилей, Декарт и останалите архитекти на новото научно виждане за света, зародило се през XVI век, а също и какво са ни отнели.

Представете си какво би видял някой селянин през Средновековието, ако зърне лисица. Той вижда самото животно, но заедно с него в ума му нахлуват и много библейски, митологични и фолклорни асоциации, които не са непременно приложими към него. Лисицата е лукава, похотлива, нечестна, грешна; приписват ѝ се човешки черти, каквито очевидно *няма*, но какви-

то хората, живели по онова време и свикнали до голяма степен да виждат природата през призмата на Библията, нямало как да не си представят.

Когато през XVI век науката получава признание и влиза в правата си, тя радикално отрича всички тези асоциации. Първите официални учени откриват, че лисиците не са хитри, похотливи, грешни създания. Те са животни от семейство Кучета, клас Бозайници, с такъв и такъв ареал, с толкова дълъг период на бременност. Но вече не били грешни антропоморфични мошеници.

Аристотел използвал логиката в размислите си за света, но не прилагал научен метод. Той не прибягвал до *изпитване*. (Както посочихме по-рано, трябва да благодарим на алхимиците за това, че поставят началото на експерименталния аспект на научната методология, която съвременната наука възприема впоследствие.) В миналото никой не се е занимавал с дисекция на лисици, не е сравнявал структурата на черепа им с този на други хищници, нито е търсел разлики или прилики в сърцето, черния дроб или червата с тези на кравите или гъските, или хората. Бащите на научната революция възприемат Аристотелевия дух на пряко наблюдение и правят крачка напред. Те вече не само наблюдават света и мислят за него, а го разчленяват до най-малката частица.

Освен че е невероятно полезен, този нов, смел подход към света е и дълбоко почтен. Той ни казва: *Уважавайте реалността на физическия свят. Не се изгубвайте в някаква догматична религиозна система, която лепи въображаеми смисли върху света и нещата от света. Тръгнете и изследвайте този свят сами и открийте какво представлява наистина.*

Всичко това е чудесно. Но, разбира се, знаем какво става малко по-късно. Отидохме твърде далеч. Наред

с напредъка на съвременната наука – способността ни да изучаваме животно като лисицата и да погледнем на нея по един действително сложен и ерудиран начин – възприехме схващането, че светът и всичко в него не е нищо повече от предмет за улавяне, убиване, дисекция и най-важното – *употреба*. Не след дълго започнахме да гледаме на лисиците – както и на всичко останало – единствено и само от материална гледна точка. Лисицата стана хищник, който лови пилета и друга полезна стока, чиято кожа е ценена като част от облеклото, животно, използвано с известни ограничения като обект на спорт... и почти нищо повече.

Но една лисица е много повече от това. Тя е многоизмерно създание, чиято сегашна форма е физическа, но чиято истинска природа е духовна.

Също като нашата.

След смъртта човекът си остава човек.*

Емануел Сведенборг

Възвръщането на многоизмерната представа – способността да виждаме лисиците, самите себе си и всичко останало на Земята в контекста на духовната вселена – е същността на новото откровение, венчаването на науката и духа, към което най-накрая се приближаваме. Това е възприятие за свят, който не е „религиозен" в стария, тромав и догматичен смисъл на тази дума, нито е „научен" в редуктивен, материалистичен, обек-

*Истинската християнска религия 792, цитирано във: Van Dusen, *The Presence of Other Worlds*, 72. – Б. пр.

тивизиращ смисъл. Това е начин да се гледа на света като такъв, който може да бъде измерен, научно изучаван, но без човек да се изгубва в ужасната едноизмерност на чисто материалистичния подход.

Още преди е имало учени, които са осъзнавали, че за да бъде наистина полезен, рационализмът трябва да се прероди. Йохан Волфганг фон Гьоте, велик поет и един от бащите на съвременната наука, вероятно е имал предвид древните религиозни мистерии, когато е написал известните стихове:

Не прозреш ли в този прост
зов: „Умри – ще бъдеш!“,
тук живот на мрачен гост
*сам ще си отсъдиш.**

С тези стихове Гьоте ни казва, че дори днес, в съвременния научен свят, трябва да сме посветени. Без инициация в знанието за истинската ни същност и мястото, от което идваме, ние губим ориентира си. За заслепените поради липса на истинно познание светът действително се превръща в много мрачно място.

Когато великият учен и математик Блез Паскал умира през 1662 г., в дрехата му е намерена пришита следната бележка:

Благодатната 1654,
понеделник, 23 ноември, ден на свещеномъченик
Климент, Папа Римски, и на другите в мартиролога.
В навечерието на деня на св. Йоан Златоуст, мъченик,
и други.

*Превод на Стоян Бакърджиев, „Блажен копнеж“, в: Йохан Волфганг Гьоте. Избрани творби, т. 1, „Народна култура“, София, 1980. – Б. пр.

От около десет и половина вечерта до дванадесет и половина през нощта.

Огън.

Боже на Авраам, Боже на Исаак, Боже на Иаков, не на философите и на учените.

Увереност. Увереност. Радост. Умиротворение.

Забрава на света и на всичко извън Бога.

Светът Те не позна; но Аз Те познах.

*Радост. Радост. Радост. Радостни сълзи.**

Густав Фехнер е уважаван физик, живял през XIX век, и един от бащите на съвременната експериментална психология. В книгата си „Религията на един учен"** той пише следното:

Едно пролетно утро излязох рано. Полята се раззеленяваха, птиците пееха, а росата блестеше... Всичко искреше с преобразяваща светлина; това бе едно миниатюрно кътче от Земята, в съвсем кратък миг от съществуването ѝ, и въпреки това, докато обхващах все повече и повече от нея в полезрението си, ми се струваше не само неизразимо красива, но и толкова истинска; струваше ми се очевидно, че е ангел, толкова богата, свежа и разцъфваща и в същото време толкова устойчива и единна, пребиваваща в небесата, обърнала изцяло към рая човешкото си лице и носеща ме със себе си към същия този рай – толкова красива, толкова истинска, че се зачудих как човешките представи могат да бъдат така изкривени и да виждат Зе-

*Във фрагмента е използван преводът от френски на Лилия Сталева, Анна Сталева, в: Блез Паскал. „Мисли". „Наука и изкуство", София, 1987, стр. 234 – 235. – Б. пр.

**Оригинално заглавие: *The Religion of a Scientist.* – Б. пр.

*мята единствено като суха пръст, да търсят ангели извън нея и звездите или над тях, в празните небеса, и никога да не ги открият.**

Д-р Алегзандър,

Прочетох книгата ви (подари ми я мой много интелигентен приятел със силна интуиция) с голям интерес, тъй като преди около четвърт век имах необяснимо преживяване, което помня до ден днешен. Не беше ПГС, тъй като не бях нито болен, нито нетрудоспособен. Връщах се от съда (все още съм практикуващ юрист) и вървях към колата си. Спомням си ясно как стъпих в една цепнатина в циментовия тротоар и (без всякакво предупреждение или обяснение) внезапно осъзнах със сигурност, че абсолютно всичко е прекрасно. Когато казвам „всичко", имам предвид най-всеобхватния смисъл на тази дума, който бихме могли да си представим – включително (както юристите обичат да казват) и без да се ограничава общият характер на горепосоченото, миналото, настоящето, бъдещето, Вселената, космоса, всички действия, всички събития, всички обстоятелства – минали и предстоящи. Когато пишете в книгата си за „ултрареалност", разбирам какво имате предвид. Усещането, че всичко във Вселената е наред – точно така, както трябва да бъде, – бе по-истинско, по-реално, по-недвусмислено от всяко друго преживяване, което някога съм имал. Като юрист

*Fechner, *Religion of a Scientist: Selections from Gustav Fechner*, превод и редакция: Walter Lowrie, 153, цитиран в: Anderson, *The Face of Glory*, 156. – Б. пр.

съм свикнал (а и имам естествената склонност) да доказвам или да оспорвам всичко, но това чувство е извън обсега на каквато и да е вероятност за спор, разискване или съмнение. Усещането изчезна около пет минути по-късно – за да не се появи никога повече, – докато шофирах обратно към кантората.

Кенет П.

Гьоте, Паскал и Фехнер не са притежавали научното знание, което имаме ние днес, но и тримата са част от съвременния свят и всеки един от тях за времето си е бил гигант на научната мисъл, на която се основаваме и днес. Същото важи и за учения от седемнайсети век Емануел Сведенборг. По-голямата част от живота си той прекарал като минен инспектор в Швеция – професия, изискваща значителни познания в областта на инженерството, физиката и практическото приложение на новите хидравлични техники за дълбок добив на въглища и други минерали, чиято употреба тепърва навлизала в Европа по онова време. Сведенборг проявявал забележителни способности в областта на геометрията, химията, анатомията и бил първият човек, формулирал приблизително идеята за това как функционира малкият мозък – тази част от мозъка, отговорна в голяма степен за моторната координация. Бил е гениален според всички критерии.

Сведенборг изпитвал особен интерес към човешкия мозък и прекарал много години в опити да открие мястото на съзнанието – физическото местонахождение на онова, което по негово време все още се наричало душа. По-късно, към средата на живота си, установил (според психолога Вилсон ван Дусен, изследовател на творчеството на Сведенборг), че е „търсил не там, къ-

дето трябва". Сведенборг преживял духовна криза. Поредица от ужасяващо ярки сънища най-накрая довели до момент, в който небесата сякаш се отворили. Старият свят на Сведенборг се разпаднал. На негово място се появил нов.

Остатъка от живота си посветил на изучаване и каталогизиране на духовните светове, които открил, със същата строгост, с която по-рано изучавал физическия свят. Сведенборг бил първият съвременен физик, възприел рая като реално място, и първият, който се опитал да го локализира.

Развивайки „вътрешно наблюдение", чрез което преминавал във вид медитативен транс, Сведенборг събрал информация за богата палитра от светове, които описал до най-малката подробност. Тъй като текстовете му често звучали чудновато, той си навлякъл доста проблеми с колегите от научната сфера, както и с пазачите на портите на догматичното християнство. В световете, изследвани от Сведенборг, имало хора, дървета и къщи. Той разговарял с ангели и демони. С прецизността на днешните метеоролози, даващи информация за движението на атмосферните фронтове, той описал духовния климат на различните светове, които посетил.

Специфичният характер на всеки от тези светове бил определян по един главен критерий: колко любов или омраза имало в него. Сведенборг твърди, че ако вие сте човек, който се ръководи от любовта, ще отидете в една от многобройните духовни зони, формиращи заедно това, което той нарича небе. Ако се водите от омраза, отивате в ада.

Сведенборг вярва в древната представа за микрокосмоса, според която всеки от нас е миниатюрна вселена. Той смята, че ако погледнем в себе си по подходящия начин, ние не само ще намерим карта на рая, а и самия

рай. Цялата ни представа за това, което е „външно“ и следователно реално, и това, което е „вътрешно“ и следователно въображаемо, се основава на опита ни тук, в материалната сфера, където съзнанието се проявява чрез посредничеството на мозъка, а ние се движим във физическо тяло, което, в резултат на промиването на мозъците ни, смятаме за наша крайна и цялостна същност. Истината е, че това, което усещаме като „вътрешен“ Аз, съвсем не е вътре в нас и когато някой като Сведенборг твърди, че „вътре в нас“ има цели светове, той не говори за способността ни да си представяме нереални места. Той казва, че Вселената е повече духовна, отколкото физическа, и че в духовната Вселена има много светове – „много жилища“, както казва Христос, и тези светове са точно това: *светове*, с облаци и вятър, с градове, с определен климат и хора. Изследователят на Сведенборг Урсула Грол пише: „Колкото повече човекът се оставя на Бог и разгръща „небето“ в себе си, толкова повече се приближава към Бог и толкова по-истински човек става, защото има по-голям дял от космическото съзнание или всеобемащото цяло“.* С други думи, изучаването на рая за Сведенборг е не само легитимна наука; то е нещо, което сме длъжни да правим, за да сме истински човеци.

Персийският мистик Наджмодин Кобра, служейки си с невероятен в своята безстрашна прямота език, пише, че раят не е „небето, което виждаме навън“. Той казва, че съществуват други небеса, по-дълбоки, по-фини, по-сини, по-чисти, по-светли, неизброими и необятни. Наистина ли има други небеса? Да. Това има предвид Кобра. Той не говори с метафори. Само че до тези места могат да стигнат единствено хора, които са в духовно съзвучие с тях. В световете отвъд физи-

*Groll, *Swedenborg and New Paradigm Science*, 78. – Б. пр.

ческия не можеш просто да нахлуеш в нови територии и да ги завладееш. Вместо това трябва да се настроиш за тях, да се приведеш в хармония с тях. В противен случай те ще останат затворени. Както пише Кобра: „Колкото по-чист ставаш отвътре, толкова по-чисто и по-красиво е небето, което се явява пред теб, докато накрая не започнеш да ходиш в божествена чистота. Но небесната чистота също е безгранична. Затова никога не вярвай, че отвъд точката, която можеш да достигнеш, няма нищо друго, нищо по-високо".*

Сигурен съм, че мистици като Кобра и учени мистици като Сведенборг имат право. Раят не е абстракция; не е страна на мечтите, измислена в резултат на безплодно самозалъгване. Това е толкова реално място, колкото стаята или самолетът, или плажът, или библиотеката, където се намираш в момента. В него има предмети. Дървета, поля, хора, животни и (ако вярваме на Книга Откровение или на персийския мислител Сухраварди, живял през дванадесети век, или на неговия съвременник, арабския философ и мистик Ибн Араби) истински градове. Само че законите там – законите на небесната физика, ако щете – са различни от нашите. Единственото, което трябва да запомним, е, че накрая се озоваваме там, където принадлежим, водени от любовта в нас, защото любовта е същността на рая. Тя е градивният материал на рая. Тя е местната валута.

Ние сме достатъчно мъдри и прилагаме този принцип в земния си живот – *истински* да обичаме себе си и божествените, вечни духовни същества, които сме, и да предаваме тази любов на хората около нас и на цялото творение. Като изпълняваме функцията на

*Цитирано в Corbin, *The Man of Light in Iranian Sufism*, 60. – Б. пр.

проводници на безусловната любов на твореца към творението, като показваме състрадание и прощаваме, ние пренасяме лечебна енергия с безпределна мощ във всички нива на това материално измерение.

Това е в действителност основното качество, което се изисква от нас, ако по време на земния си живот доловим съществуването на духовния свят – не големия интелект, нито голямата храброст, нито големите умения, колкото и полезни да са тези качества. Потребна ни е честност. Можем да служим на истината по хиляди различни начини. Но понеже, както Платон сам казва, подобията се привличат, за да разбираме истината повече от всичко друго, ние самите трябва да бъдем верни и честни по отношение на добротата и непостоянството вътре в нас. В това отношение различните гласове – на Буда, на Христос и на Айнщайн – са единодушни. Сходните неща взаимно се разпознават. Вселената се основава на любов, но ако нямаме любов в себе си, тя ще се затвори за нас. Ще прекараме живота си, заявявайки триумфиращо, че духовният свят не съществува, защото не сме успели да разбудим любовта в себе си, която сама по себе си ще направи този факт очевиден за нас. Не можем да стигнем до истината по непочтен начин. Не можем да стигнем до нея, лъжейки себе си и другите. Не можем да стигнем до истината, познавайки повърхностна част от себе си и пренебрегвайки своя по-висш Аз. Ако искате да видите целия рай, трябва да дойдете цели или просто да си останете вкъщи.

4.

ДАРЪТ НА СИЛАТА

Веднъж тигрица нападнала стадо кози. Един ловец я видял и я убил. Тигрицата била бременна и родила в последните си мигове. Малкото пораснало в компанията на кози. В началото било обгрижвано от женските, а по-нататък, когато поотраснало, започнало да яде трева и да блее като козите. Постепенно малкото се превърнало в голям тигър, но продължавало да яде трева и да блее. Когато други животни го нападали, то бягало също като козите. Веднъж един свиреп тигър нападнал стадото. Когато се приближил, той се удивил, че вижда тигър сред козите, който яде трева и бяга заедно с тях, когато ги нападат. Оставил козите и хванал тревоядния тигър, който започнал да блее и да се опитва да избяга. Но свирепият тигър го повлякъл към водата и казал: „Погледни си главата във водата. Виждаш ли, тя е глава на тигър, точно като моята“. След това му напъхал парче месо в устата. В началото тревоядният тигър отказал да го яде. После усетил вкуса му и го погълнал с удоволствие. Накрая месоядният тигър казал на тревоядния: „Какъв позор! Ти си живял с козите и си ял трева

заедно с тях!". А другият бил истински засрамен от себе си.*

Шри Рамакришна,
индуски мъдрец, живял през XIX век

Когато бях малък, обожавах Супермен – особено черно-белия телевизионен сериал от 50-те години на миналия век с участието на Джордж Рийвс. Подобно на много други деца и техните любими супергерои, аз не просто се възхищавах на изпълнението на Рийвс. Аз се идентифицирах с него. Когато на шест-седемгодишна възраст пъхах кухненска кърпа в яката на пижамата си като наметало и отивах при сестрите си, които бяха заети с други неща и не ме забелязваха, започвах да се смея в себе си. Нима не разбираха кой им е дошъл на гости?

Но не силата на Супермен, нито способността му да лети или рентгеновото му зрение ме привличаха толкова, макар че това наистина бяха страхотни качества. Привличаше ме фактът, че идва от някъде другаде. Въпреки че много успешно се приспособяваше към обикновените хора, Супермен не беше от Земята. Също като тигъра от горната история на индуския мъдрец Рамакришна, той живееше в свят, където се предполага, че е определен вид същество, докато през цялото време под повърхността се криеше някой друг.

Естествено, не бях единственото хлапе на света, което обича Супермен. В училище имах много приятели, фенове на други супергерои. Спайдърмен, Железния човек, Хълк. Когато поглеждам към миналото (и виждам как популярността на тези герои се възвръща сред днешните деца), осъзнавам, че всички тези герои притежават една и съща основна черта. Те бяха герои

**The Gospel of Sri Ramakrishna.* – Б. а.

с тайна идентичност. Светът си мислеше, че са едно, докато всъщност представляваха съвсем друго.

„Човекът е бог сред руини", пише в прочутия си сборник с есета „Природата" Ралф Уолдо Емерсън. Макар и това да звучи негативно, той всъщност говори за същото, за което и Рамакришна в началото на тази глава: че ние сме нещо огромно, необятно, което по-грешка е започнало да вярва, че е малко и нищожно. Когато преосмислим представите за себе си, ние ставаме по-силни. При това доста по-силни.

В края на деветнадесети век психолозите правят много интересно откритие: когато потискаме истината, ние страдаме за нея. Ако дълбоко в себе си знаем, че нещо е истина, но живеем, преструвайки се, че не е, това поражда конфликт. А конфликтът на свой ред пречи на различните ни страни да общуват ефективно. Някои наши аспекти остават изолирани и пренебрегвани. Колкото повече ги игнорираме, толкова повече проблеми пораждат. „Никой не може да слугува на двама господари"*, казва Христос. „И ако някой дом се раздели на части една против друга, тоя дом не може устоя."** Това е не само едно от най-великите духовни прозрения, но и една от най-значимите психологически истини.

Френският социолог Емил Дюркем (1858–1917) пише: „Вярващият е не просто човек, открил нови истини, за които невярващият е сляп; той е *по-силен* човек. Той чувства в себе си повече сили не само да понесе житейските изпитания, но и да ги победи. Сякаш се издига над нещастията на този свят, защото се е издигнал над състоянието си на обикновен човек".***

*Мат. 6:24. – Б. р.

**Марк. 3:25. – Б. р.

*** Дюркем, *Елементарни форми на религиозния живот*, цитирано в: Харди, „Духовната природа на човека", 8. – Б. пр.

Вярата премества планини. Днес ни казват, че от прагматична гледна точка със сигурност е полезно да вярваш, но за да имаш такава вяра, трябва да си в някаква степен наивен. Трябва да потиснем реалистичната си аристотелева страна и да отплаваме навътре в нашата смътно позната платонистична страна. Накратко, трябва да се превърнем в наивници. „Науката" е направила невъзможен оптимизма по отношение на това кои сме и къде отиваме.

Ето защо много читатели от научните среди бяха толкова стреснати от заглавието „Доказателство за рая". „Вие просто не можете *да докажете* това", обявиха те.

Интересното е, че много от читателите, принадлежащи към религиозните среди, се съгласиха. Те на свой ред твърдяха, че раят и любящият Бог не могат да бъдат обект на експеримент, който да бъде доказван. Опитите за разглеждането на духовна проблематика чрез методи, подходящи единствено за физически контекст – принизяването на възвишени духовни въпроси до нивото на елементарен проект по химия, – е нещо крайно арогантно.

Съгласен съм. Духовните въпроси никога не могат да бъдат доказани или опровергани със старомодния, агресивен научен стил, зародил се през XVI век. Какво ще стане обаче, ако ги разгледаме, използвайки друг вид научен подход? Подход, който се основава не на овладяване, а на търсене. Подход, който учени като Паскал, Фехнер, Гьоте или Сведенборг биха одобрили.

Смятам за удивително това, че ако се вгледаме в живота и ученията на най-великите духовни учители, ще открием, че както и при горепосочените учени, знанието и вярата никога не са твърде далеч едно от друго. Оказва се, че при вярата има много повече доказателства, отколкото сме мислили. В Послание до

евреите, където се съдържа може би най-значимото изказване относно вярата в цялата литература, се казва, че вярата е „жива представа на онова, за което се надяваме, и разкриване на онова, що се не вижда"*.

Жива представа. Разкриване. В значението на тези думи се съдържа необичаен научен нюанс. Фактът е, че науката и вярата – двата пътя на познание на света, които дефинират нашата култура, се преплитат много по-здраво, отколкото си мислим. Цялата концепция, че „вярата" и „науката" са две противоположни страни, е плод на въображението. Човешкото знание не напредва по толкова ясна и права линия, без значение колко хора с чисти и подредени умове биха искали да е така. „За да знаете, първо трябва да вярвате", пише св. Анселм Кентърбърийски през XI век. Неговите думи са продължение на думите на св. Августин, който близо цяло хилядолетие по-рано казва: „Вярвайте, за да можете да разберете". Без първоначалната вяра, че в света има ред и че можем да разберем този ред, науката не може да открие нищо за истинската природа на Вселената. Както твърди св. Анселм, знанието действително изисква вяра – основаваща се на присъщия интегритет на реда, който откриваме „там, отвъд" във Вселената и „тук, вътре" в самите нас. За да разберем света, трябва да вярваме, че той има смисъл и че ни се открива, за да го разберем. Това е скритият духовен компонент във всички науки.

Това е един от най-интересните аспекти на странното и вълнуващо време, в което живеем. Постиженията в науката – най-вече във физиката, но също и в областта на възприятията от разстояние и телепатията, теорията за морфогенетичните полета, определящи растежа и поведението на растителните и живо-

*Евр. 11:1. – Б. пр.

тинските организми, разработена от Рупърт Шелдрейк, – без да споменаваме за постоянно увеличаващите се доказателства за истинността на ПГС, тласкат науката и „онова, що се не вижда", за което говори апостол Павел в посланието си до евреите, все по-близо едно към друго.

В основата на всичко е все по-налагащото се разбиране, че колкото и пътища да водят към истината, тя е една. И това е истината на древния духовен свят, която сме познавали толкова добре, преди да се появят аргументите на догматичната религия и догматичната наука и да я скрият.

Факт е, че *можем* да докажем съществуването на рая. Духовният свят е реален и хората влизат в допир с него всеки ден. На вас сигурно също ви се е случвало. Дълбоко в себе си знаете това. Но ви е казано, че това, което усещате като реално, изобщо не е такова. Това е лошото наследство, завещано от гении като Нютон и останалите бащи на научната революция. Само че науката – истинската наука – има едно присъщо свойство: когато определена теория стане нефункционална, тя я приспособява или я изоставя. Независимо дали на материалистичната наука ѝ харесва или не, именно това се случва в момента.

Уважаеми д-р Алегзандър,

През 1952 г., когато бях на осем години, ми откриха абсцес на мозъка. Подложих се на операция, след която съм била в кома в продължение на две седмици. Смятам, че тогава съм имала ПГС.

Когато се събудих, майка ми седеше до леглото. Попитах я защо изглежда притеснена. Обясни ми, че съм била много болна, а аз отвърнах, че не е

трябвало да се тревожи. Бях с леля Джули. Тази моя пралеля наскоро бе починала. Ясно помня как седях в скута ѝ и как тя ме успокояваше. Да, може и да е било сън, макар че аз не смятам така. Сега, толкова години по-късно, този ярък спомен продължава да стои в съзнанието ми. Възстанових се напълно и животът ми е прекрасен. Вашата книга „Доказателство за рая" толкова много прилича на моята история. Трябваше да я споделя.

Джейн-Ан Роули

Сократ, учителят на Платон, е удивителен пример за сила – силата, която получаваме, когато действително кажем „да" на небето в лицето на общественото мнение, – когато е осъден на смърт чрез отравяне за покваряване на младежите в Атина. След кръстната смърт на Христос смъртта на Сократ е една от най-значимите в западната история. Платоновият разказ за героичното, наистина свръхчовешко спокойствие, с което Сократ изпива отровата, подадена от атинянските му тъмничари, е сред най-въздействащите сцени в световната литература. Да умреш по този начин, както Платон прекрасно разбира, не е нещо, което се дължи на силата на характера – макар че Сократ със сигурност е имал силен характер. Върховното спокойствие пред лицето на смъртта е резултат от познанието за това какво наистина *е* тя: не завършек, а завръщане в истинския ни дом.

В центъра на всички духовни търсения е интуитивното разбиране, че не сме това, което си мислим; че не сме просто същества, направени от пръст, на които им е предопределено да се появят за известно време на Земята и после да изчезнат. Именно това интуитивно

знание – скрито дълбоко, но винаги готово да се събуди – неуморно се опитват да пробудят в нас духовните традиции по целия свят (и по-специално инициационните им аспекти). *Прави сте*, твърдят религиозните традиции чрез богатата си палитра от митове и драматични сценарии за инициации. *Вие не сте тези, които си мислите. Вие сте нещо много, много по-висше. Но за да станете това по-висше създание, вие ще трябва да умрете за земния човек, който сте в момента. Вие трябва да станете и небесен човек.* Тези традиции задават същия въпрос, който ми зададе моят инструктор по парашутизъм, преди да направя първия си скок.

Готов ли си?

5.

ДАРЪТ НА ПРИНАДЛЕЖНОСТТА

Аз самият смятам, че доказателствата за съществуването на Бог могат да бъдат открити преди всичко в личните ни преживявания.

Уилям Джеймс

През 60-те години на XX век британският морски биолог Алистър Харди, който тогава бил известен предимно с проучванията си на Гълфстрийм, основава център за изследване на „духовния" компонент на човека. Харди имал усещането, че науката, изучаваща мозъка, не обяснява добре този компонент. Според него в съзнанието, освен мозък, имало и нещо друго и той искал да разбере какво биха могли да му кажат обикновените хора по този въпрос.

Харди и екипът му изпратили поредица анкети и събрали над три хиляди попълнени въпросника от хора, влезли в пряк контакт с това духовно измерение. Харди бил готов да изслуша автентичната история на всеки, като единственото му условие било да представя обикновени хора и действителни преживявания – без проповеди, без преследване, без опити да убеждават Харди и сътрудниците му в една или друга истина на догматичната религия. Той се интересувал от факти,

не от пропаганда. Бил учен в автентичния смисъл на тази дума – търсач на истината. Просто избрал да я търси там, където повечето му колеги мислели, че няма нищо за откриване.

Нямал претенции, че работата му е строго научна. Знаел, че получените резултати не съдържат нищо, което би могло да се отдели в епруветка или да се измери с везни; това просто нямало значение за него. И не поставяло под въпрос истинността на изследванията. Дръзнал да мисли по този начин, той тръгнал по стъпките на американския философ и психолог Уилям Джеймс (1842–1910), брат на писателя Хенри Джеймс. С книгата си „Многообразието на религиозния опит"* Уилям Джеймс въвел коренни промени в научните изследвания на духовните явления. В нея, както и в други свои трудове, той представя иновационното твърдение, че макар и да не е възможно „да се уловят" и изследват в лаборатория, духовните преживявания са съвършено реални.

Не е изненадващо, че като психолог Джеймс се интересувал от опита на хора с необичайни преживявания и приемал това сериозно. Не сляпо и безкритично, не в рамките на някаква осъждаща религиозна догма, а като потенциални парчета от пъзела на това кои и какви сме в действителност. Книгата му „Многообразието на религиозния опит" е пълна с описания от първа ръка на мистичните преживявания на най-различни личности – от най-почитани мистици (св. Тереза Авилска, св. Йоан Кръстни**) до най-обикновени хора. Джеймс, който по онова време почти нямал съмишленици, открил, че тези хора, толкова различни

*Оригинално заглавие: *The Varieties of Religious Experience* (1902). – Б. пр.

**Мистик, живял през XVI в. в Испания. – Б. пр.

=<Звуков Поток Светлина>=

един от друг, са имали изумително сходни преживявания в духовното измерение – както по отношение на естеството на тези преживявания, така и на въздействието, което са оказали върху тях самите. За разлика от други психолози, негови съвременници, Джеймс виждал в необичайните психологически/духовни преживявания не патология, нуждаеща се от лечение, а загатване за по-мащабните хоризонти на човешките възможности: загатване за това какви *биха могли да станат хората*. „Движението за човешки потенциал", чиито основи са положени в началото на шестдесетте години, до голяма степен дължи съществуването си на него.

Въпреки многото си хулители Джеймс несъмнено бил значима фигура за времето си. С настъпването на двайсети век и агресивното обръщане към фанатичната емпирична психология (която изучавала плъхове в стресови ситуации, извършвала дисекция на мозъци и други подобни експерименти), по-сложните и фини изследвания, чието начало поставил Джеймс, си спечелили лоша слава. Кого го интересувало, че някакви лесно възбудими невротици разправят как виждат отворените врати на рая и си говорят с духове? Много ясно, че си измисляли.

Харди бил сред неколцината дръзки учени от средата на двадесети век, които разбирали, че перспективите, открити от Джеймс, са истинското бъдеще на психологията и че игнорирането им би било пагубна грешка. Харди бил особено заинтересуван от преживяванията на един холандски мистик на име Якоб Бьоме (1575–1624). Взирайки се в сноп слънчева светлина, който се отразявал върху оловна чиния, Бьоме имал видение за структурата на света. Няколко години по-късно имал сходно, но много по-силно преживяване. Ето какво написал: „Вратата беше отворена за мен

и за четвърт час видях и познах повече, отколкото ако бях следвал в университета много години..."*.

Бьоме не бил някакъв мечтател мистик, затворен в манастир. Той бил обущар. Няма друга професия, която да приземява повече от тази. Как е възможно един толкова практичен човек да претендира, че е научил повече за петнадесет минути, отколкото ако бе учил много години в университет!

Предполагам не е изненадващо за вас, че някои от местните църковни авторитети не били въодушевени, когато Бьоме започнал да записва нещата, които му били показани по време на тези видения. Догматичната религия не е благосклонна към хора, имащи пряк достъп до по-висшите светове. Но в световните религии винаги е имало течения, *отворени* за тази възможност. Имало е такива и в науката. Харди открил, че в живота на обикновените хора често се случват необикновени събития от този род и че тези хора не говорят за тях, тъй като не вярват, че някой ще ги приеме сериозно. Той искал да прозре в същината на тези реалности и бил готов да повярва на хората с подобни преживявания.

Този свят не бил неясен и абстрактен, а реален и невероятно могъщ. Харди пише:

> *В определени моменти от живота си много хора имат дълбоки, специфични трансцендентални преживявания, които им дават пълна яснота за съществуването на тази сила. Преживяването е различно от всеки друг тип преживявания. Не го наричат непременно религиозно усещане и то не се появява само при хората, принадлежащи към институционализирана религия или отдадени на общи религиозни прояви. То често се появява при*

*Цитирано в: Bucke, *Cosmic Consciousness*, 181–182. – Б. пр.

*деца, атеисти и агностици и обикновено им носи убеждението, че светът около нас не е цялата реалност: че съществува и друго измерение.**

Свидетелствата за подобни прозрения изпълвали кабинета на Харди. Изглежда, твърде много хора имали такива преживявания и твърде дълго били чакали появата на някой с неговата подготовка, който да ги насърчи. Изпитали както облекчение, така и въодушевление от това, че най-накрая истински учен е проявил интерес към техните преживявания. Много хора споделили с Харди същото, което доста довериха и на мен:

„Досега на никого не съм го казвал".

Уважаеми д-р Алегзандър,

Прочетох книгата ви в събота за четири часа. Започнах да я чета и не можех да спра.

Живях 50 години, без да съм преживяла смърт на близък човек. След това за период от две години изгубих седем души, които ми бяха изключително близки. Не ми дава мира един инцидент, който се случи при смъртта на първия човек, когото загубих – на бившата ми свекърва Ан. Бившият ми съпруг бе в Афганистан и правеше всичко възможно да се върне, за да бъде до нея. Отне му четири дни да стигне до САЩ. Понеже нямаше други живи членове на семейството (освен дъщерите ми, които бяха твърде малки), ме помолиха да бъда до нея, в случай че издъхне, преди да се върне синът ѝ. Веднага отидох до леглото ѝ.

*Hardy, *The Spiritual Nature of Man*, 1. – Б. а.

Имаше емфизем и умът ѝ беше кристалночист, като се има предвид, че бе на 82 години. Можеше да говори само много тихо и ми шепнеше в ухото. Разказа ми доста случки отпреди много години. Знаеше имената на внучките си. Знаеше, че синът ѝ си идва, знаеше и коя съм аз. Прекарахме първия ден във възстановяване на връзката помежду ни, тъй като за последен път я бях видяла преди 10 години. Благодари ми, че именно аз съм при нея в този момент. Притесняваше се много за косата и външния си вид. Когато пристигнах, беше сложила червена шапка и дори когато изглеждаше, че спи, тя посягаше към нея, за да се увери, че е на мястото си. Правеше го най-малко 10–15 пъти на ден. Иначе, изглежда, ѝ предстоеше това, което днес знам, че е типична смърт в хоспис. Спря да се храни, спря да поема течности и т.н.

В деня на смъртта си, предобед, ме попита кога пристига синът ѝ. Отговорих, че остават още два дни, докато дойде, и на лицето ѝ се изписа страдалческо изражение. Разбрах, че не може да чака толкова дълго. Дръпна ме към себе си и ми каза, че майка ѝ и брат ѝ са дошли да я приберат (и двамата бяха починали) и искат да тръгне с тях. Без да знам откъде се взеха думите ми, се наведох към нея и ѝ прошепнах, че щом са дошли да я вземат, трябва да върви, защото така както вижда майка си и брат си отново, така ще види и сина си отново. Тя се усмихна с най-блажената усмивка, която някога съм виждала... лицето ѝ изразяваше толкова много неща наведнъж.

Същия следобед дойдоха дъщерите ми и изпълниха стаята ѝ с коледно настроение! Докато оглеждаше елхата, снежния човек и светлините, които бяха донесли, на лицето ѝ се появи същата усмивка. След малко те си тръгнаха и отново ос-

танахме само двете. Тя заспа, заспах и аз. Събудих се около 11 часа вечерта и видях свекърва ми да говори с някого, който би трябвало да стои в края на леглото. Аз седях до нея, близо до главата ѝ. В стаята нямаше никого, освен нас. Тя свали червената си шапка, сякаш я подава на някого, после неохотно я дръпна към себе си. След това отново си протегна ръката и я пусна и аз видях как шапката падна в скута ѝ. Отново се усмихна по същия начин, облегна се назад и заспа. Аз също заспах, като оставих шапката в скута ѝ.

Събудих се около 1:00 ч. и първото, което забелязах, бе, че краката ѝ са точно до мен. Беше издъхнала и в последните си мигове се бе обърнала на противоположната страна. По лицето ѝ личеше, че се е „мъчила". Шапката бе изчезнала. Извиках сестрата. Персоналът незабавно започна да изпълнява рутинната процедура – съблякоха я, махнаха завивките и т.н., след което я увиха в чаршаф и я сложиха отново на леглото. Подадоха ми чисти найлонови торбички „Хефти" и ме инструктираха да започна да ѝ събирам нещата. Направих го с тяхна помощ.

В 2:00 ч. се обади бившият ми съпруг. Разговаряхме 45 минути. Решихме да изчакаме и да кажем на дъщерите ни на сутринта. Когато разговорът приключи, аз застанах навън пред стаята ѝ с нещата и видях, че вали сняг – необичайно силен сняг. Понеже живеех на 30 минути път високо в планината, не исках да рискувам да се прибирам вкъщи в това време. Мъжа ми го нямаше, а не исках да се обаждам на някоя от дъщерите ми, защото не желаех да шофират в тази буря. Стоях в коридора с непоносимо усещане за самота, все още шокирана и вцепенена, и се чудех какво да правя.

... На следващата сутрин прегледах нещата на свекърва ми по молба на нейния син. Червената шапка я нямаше. Помислих, че са я увили заедно със завивките, затова незабавно се обадих в хосписа. Веднага проследиха прането, защото всички знаеха за червената шапка. Носеше я всеки ден, постоянно, дори когато спеше. Така и не я откриха.

... Продължих да губя хора. Малко след това една от най-близките ми приятелки катастрофира с мотоциклета си и почина. После баща ми се разболя. Бях там, когато той умираше. Няколко дни преди да си отиде, бяхме седнали навън пред дома му – само двамата, когато той ме погледна така, сякаш е станало нещо най-обичайно, и каза: „Видя ли я?". Попитах го: „Кого да видя?", а той отвърна, че току-що покрай нас е минала жена, и започна да я описва как изглежда, как е облечена. Разбрах, че говори за сестра си Натали, починала, когато е бил млад – бях виждала нейна снимка и знаех, че описва нея.

Затова го попитах дали е видял лицето ѝ, надявайки се, че ще каже името ѝ, но вместо това той ме погледна много спокойно, посочи входната врата и каза: „Не, но тя влезе вътре, ако искаш, отиди и я виж". Същата вечер, след като съм си тръгнала, той казал на майка ми, че Натали била там и щяла да се върне утре да го „заведе на църква". На следващия ден той почина. В последните си дни все гледаше нагоре към тавана, протягаше ръце и възкликваше: „Еха!", сякаш вижда най-красивото нещо на света.

След това почина чичо Тони. После новата ми свекърва. Не съм била там, когато са починали. След това си отиде леля Джейн, която ми беше като майка. С дъщеря ѝ я посещавахме почти все-

ки ден в продължение на няколко седмици. Имаше Алцхаймер, Паркинсон и два вида рак. Нямаше идея коя съм. От около година не разпознаваше собствените си син и дъщеря. Не помнеше, че е омъжена за чичо Джо.

В деня преди да почине, с дъщеря ѝ отидохме да я видим. Когато влязохме в стаята ѝ, с изненада видяхме, че е облечена, седеше на стола с изправен гръб и се усмихваше. Веднага щом влязохме, започна да говори. Каза ни, че Марио (баща ми) и Тони (чичо ми) са минали да я видят и щели да се върнат на следващия ден. Дни преди това тя не беше в състояние да ни каже дори кои са те в действителност, когато ѝ ги покажехме на снимка. През следващите три часа не спря да говори. За пръв път говореше толкова много, откакто бе отишла там няколко месеца по-рано. Разсъждаваше логично, вече не беше объркана и ни разказваше истории за живота си. Разправяше за съпруга си Джо, когото вече познаваше. Към края на тези три часа ни каза неща за бъдещето ни. Каза ни, че и двете ще бъдем окей, и после поиска да си легне. Почти веднага се върна в предишното си състояние на обърканост. На връщане към къщи решихме, че това може да е било някакво моментно просветление.

Когато се събудихме на следващата сутрин, ни казаха „веднага да тръгваме", но тя бе издъхнала, преди да пристигнем. Когато влязох в стаята, по лицето ѝ се разливаше такъв покой, че почти се усмихваше. Беше много по-различно от изражението на лицето на свекърва ми.

Откакто мои близки започнаха да си отиват, около мен се случват „странни" неща. Някои хора ги наричат „знаци" – не зная какво да правя с тях и не ги обсъждам с никого от страх да не ме помис-

лят за луда. Доста от тези неща дори ме „преследват", ако щете. Миналата събота влязох в магазин на „Таргет" с братовчедка ми, за да купи картичка за рожден ден. Тя се обърна надясно, за да вземе картичката, а аз продължих да вървя и не спрях, докато не стигнах щанда с вашата книга. Не зная защо спрях там. Взех книгата ви, както и тази, която бе изложена до нея – „Да се събудиш в рая", и ги изчетох и двете от кора до кора на един дъх. Вече не се смятам за луда. Докато ги четях, ме завладя такова спокойствие, каквото не съм изпитвала от доста време. Всичко беше логично.

Зная, че историята ми е доста дълга, и се извинявам, че ви отнемам толкова много време. Просто исках да ви кажа, че вашата книга промени живота ми в няколко отношения. Не зная защо не тръгнах да изследвам сама тези неща, докато се случваха – просто не го направих. Страхувах се, че хората ще ме помислят за луда, и пазех историята си в тайна. Тя е различна от вашата, но е сходна със случилото се с вашия колега и приятел, който разговаря с баща си за това преживяване. Силно вярвам, че нещо (или някой) ме заведе при вашата книга, и винаги ще го вярвам. Благодаря ви, че я споделихте и че обяснихте научно, че такива неща могат да се случат и се случват. Бог да ви благославя, Ибън Алегзандър – винаги ще бъдете в молитвите ми.

В писма като това – толкова въздействащи в прямотата си – чувам хората да ми казват същото, което толкова много други са казвали на Харди и на Джеймс преди него. Подобни преживявания са трудни за описване не само защото разказвачите се притесняват какво ще си помислят слушателите, а просто защото е

трудно да ги опишеш с думи. Но колкото и сложно да е, тези хора все пак *са успели* да намерят думите и са ги написали ясно. Мнозина са казали на Харди (мнозина са ми казвали и на мен), че просто е трябвало да го направят.

Ето какво обяснява един от тези хора на Харди:

След като пазих преживяването си в тайна четиридесет години, реших да го споделя. Бях на 16 години. Винаги съм харесвала самотните разходки около родния ми дом на село и една вечер тръгнах сама, както обикновено, по една пътека, която водеше към гората. Не съм се чувствала особено щастлива или тъжна, чувствах се както обикновено. Със сигурност не съм „търсила" каквото и да било, просто реших да се поразходя. Трябва да е било през август, защото царевицата беше узряла, а аз бях с лятна рокля и сандали. Почти бях стигнала гората, когато спрях, обърнах се към царевичните ниви, за да ги погледам, направих няколко крачки напред, така че почти докосвах листата на царевицата, и ги гледах как се полюшват от лекия ветрец. После се взрях в края на полето – тогава там имаше жив плет – и отвъд него, към високите дървета близо до селото. Слънцето беше над лявата ми страна, не заслепяваше очите ми.

И тогава... тук трябва да сложа многоточие. Никога няма да разбера колко продължи, защото, когато излязох от това състояние, бях възвърнала нормалните си способности и съзнание. Отвсякъде ме заобикаляше бяла, ярка, искряща светлина, като слънце върху скреж, като милиони диаманти, и нямаше царевично поле, нямаше дървета, нямаше небе; тази светлина бе навсякъде; очите ми бяха отворени, но не виждах с тях. Мисля, че тряб-

ва да е продължило само миг, в противен случай бих паднала. Усещането бе неописуемо, но през следващите години не изпитах нищо, което да може да се сравни с онзи божествен миг; беше блажено, възвисяващо, удивително усещане.

После изведнъж отново се показаха върховете на дърветата, след това къс небе и постепенно светлината изчезна, а пред мен се разстилаше царевичната нива. Стоях там дълго и напразно чаках да се върне. Оттогава съм опитвала много пъти, но го видях само веднъж. В сърцето си обаче зная, че е още там – и тук – и навсякъде около нас. Зная, че раят е около нас и в нас. Познах това прекрасно чувство, което ми донесе несравнимо щастие.

Виждаме Бог в чудото на живота, в дървета, цветя и птици, затова ми става смешно, когато чуя да се говори за Бог като за човек, който се гневи и наказва. Зная, че съм видяла, почувствала и съм смирено благодарна за вътрешната скала, за която се държа.

*Написах го, но не съм го казала на никого.**

Повечето участници в анкетата на Харди са имали подобни краткотрайни преживявания, но също толкова трансформиращи. Една друга жена пише следното:

Съпругът ми почина на 6 септември 1968 г. и близо година след това бях в дълбока депресия, и нищо, абсолютно нищо не беше в състояние да ме утеши. Една сутрин, както си седях в банята, твърде тъжна, за да мисля за каквото и да било, изведнъж в главата ми се появи представата за великолепен

*ЦИРО, случай № 4405, цитиран в Maxwell and Tschudin, *Seeing the Invisible*. – Б. а.

*златен цвят, какъвто никога не бях виждала преди, а в основата си имаше малка черна точка, голяма колкото глава на топлийка. В първите няколко мига изпитвах страх, но впоследствие осъзнах, че това е съпругът ми. Извиках към него и изведнъж красивият златен цвят бавно започна да избледнява и оттогава не съм го виждала. Това бе всичко, но след него почувствах неимоверен покой и съм убедена, че всичко е наред. Също така смятам, че в резултат на това преживяване вярата ми стана много по-силна.**

След като веднъж сте надзърнали във висшите измерения и вдъхновени от тях, сте усетили чувството за дълбока принадлежност, която животът толкова често нарочно ни принуждава да забравим, е възможно да имате всякакви преживявания, които да ви теглят обратно към всичко това. Фактът е, че много от нещата, които хората обичат да правят, без да могат да обяснят *защо* харесват точно тях, ни кара да се чувстваме добре именно защото възстановяват връзката ни с онзи свят. Аз не обичам сърф, но и двамата ми синове са сърфисти. Гледал съм как хората практикуват този спорт и съм ги слушал да говорят за това и зная, че част от магията му е, че създава изключително силна връзка със световете отвъд нашия: селения, където има много по-голяма динамика, много повече живот и всичко ти е на разположение. Обичам да карам ски; ако някога сте опитвали, навярно познавате усещането, когато започнете да се спускате по стръмен наклон. Дълбоко във вас има частица, която се събужда при това действие. Тя е физическа, но е и нещо *повече* от физическа.

*ЦИРО, случай № 2389, цитиран в Харди, *Духовната природа на човека*, 92. – Б. а.

Излишно е да казвам, че това важи с най-голяма сила и за усещането при скачане с парашут. Сега разбирам, че младежката ми страст към този спорт вероятно е била най-красноречивият индикатор, че съм изпитвал жажда за рая, независимо от факта, че по онова време не бих го нарекъл така.

Има една дума, която се използва от атлетите, а неслучайно и от наркоманите. Струва ми се доста уместна тук:

*Раш**.

Като лекар знам, че когато тялото ви е подложено на естествено или изкуствено стимулиране, в мозъка стават много специални неща. Всяко преживяно от тялото удоволствие се регистрира като невронна активност. Трескавото въодушевление при скачане от самолет или при приемане на силен наркотик се отразява в едни и същи центрове в мозъка.

Би било грешка да търсим обяснение за цялото ни съзнателно преживяване в тази невронна активност. Докато сме в телата си, ние изживяваме живота чрез мозъка. Той е нещо като превключвател между „тук" (тялото) и „там" (необятните светове извън тялото). Това обаче не означава, че мозъкът е *причината* за нашия съзнателен опит. Случващото се в действителност е много по-сложно. При това непрекъснато превключване в съзнанието ни мозъкът геройски се опитва да ни държи живи и встрани от увреждания, да запази пълен контрол, да не се разсейва от реалната намеса, идваща отвъд физическия свят. Когато някой наркоман изпитва удоволствие при приема на дрога, той до известна степен се освобождава от контрола, който фи-

*Rush (англ.) – атака, впускане, прилив; жаргонно название на кокаина и първата фаза при прием на кокаин – фазата на стимулиране. – Б. р.

зическият мозък, вманиачен на тема оцеляване, упражнява над нас. „Раш-фазата“ на наркомана и опиянението на парашутиста са хитринки за моментно освобождаване от хватката на мозъка. Проблемът с наркоманите е, че този метод на освобождаване е вид лъжа. Мозъкът е *принуден* да освободи съзнанието и когато действието на дрогата премине, наркоманът изпада отново и още по-дълбоко в плен на физическите си ограничения. Той се наранява при приземяването и с всяко ново отлитане и завръщане, които предприема по този начин, той уврежда както душата, така и тялото си. Да не говорим, че шансовете му да постигне това освобождаване по естествен път стават все по-малки. Тук, на Земята, всички опияняващи „полети“ приключват. Но там, горе, не е така. Там усещането е постоянно. Тук, на Земята, непрекъснатото пребиваване в екзалтирано състояние бързо би се превърнало в кошмар. Така че, да повторя, невъзможно е да си представим какво е усещането от наша гледна точка. Но това не означава, че то не е истинско.

Много от разказите, които събира Харди, са спомени за преживявания, случили се далеч назад в детството – в някои случаи шест или седем десетилетия назад. Но за участниците в анкетата споменът е толкова жив, сякаш разказват за нещо, случило се преди няколко дни.

Това само по себе си е показателно. Като деца за много от нас идеята, че съществува невидима реалност, е била напълно естествена. Движили сме се сред невидими неща, дори когато се е налагало да бъдем в (обикновено) много по-скучния свят на възрастните. Не сме се лъгали обаче. Като мен самия, имитиращ Супермен с наметало от кухненска кърпа, много добре сме знаели кой свят е по-важният.

И в един момент – за мнозина от нас на около седем-осемгодишна възраст, което е интересен факт – всичко

това е приключило. Връзката се е прекъснала и оттогава нататък, ден след ден, правилата на света на възрастните са започнали да се налагат. Ето какво пише шотландският поет Едуин Мюир (1887–1959):

*Детето има виждане за човешкото съществуване, което е присъщо за него и което вероятно никога няма да си спомни, след като веднъж го загуби: първично виждане на света. Мисля за това виждане или представа като за състояние, в което Земята, къщите на Земята и животът на всяко човешко същество са свързани с необятното небе над тях; сякаш Земята се приспособява към небето, а небето – към Земята. Някои сънища ме убеждават, че детето има такава представа, в която хармонията между всички неща е по-пълна от където и да било другаде.**

Детството е времето, в което небе и земя все още са едно. По-късно, когато порастваме, те се разделят – може би малко, може би много. Но колкото и далеч да се отдръпват, ние усещаме загатвания, проблясъци – а понякога и нещо повече от това, – че небето наистина е съвсем близо.

Сътрудникът на Харди – Едуард Робинсън, пише: „Сякаш някой ми каза: „Никога не си позволявай да се съмняваш", цитирайки човек, описал момент на духовно прозрение от детството си. „И аз знаех, че не трябва да се съмнявам; знаех, че това е най-истинското нещо, което някога ми се е случвало."**

В книгата си за духовните преживявания на децата Робинсън цитира друг човек: „Ако беше халюцинация,

*Robinson, *The Original Vision*, епиграф. – Б. а.
**Пак там, 21.

защо си го спомням като най-истинското и живо усещане, което някога съм имал? Сякаш докато си опитвал да напипаш кибрита в тъмното, докосваш жица, по която тече ток“*.

Както твърдят писатели като Уилям Джеймс, Фредерик У. Х. Майърс в края на деветнайсети век и писателят Олдъс Хъксли в средата на двайсети век, съществуват сериозни доказателства, че мозъкът действа като своеобразна „редуцираща клапа“ за съзнанието. Разбираме повече, когато сме „извън“ мозъка, отколкото когато сме вътре в него. Друг участник пише на Харди следното:

*Мисля, че още от дете имам усещането, че истинската реалност не може да се открие в света, поне не така, както го вижда обикновеният човек. Изглежда, някаква постоянна сила напира да си проправи път отвътре към повърхността на съзнанието. Умът непрестанно се опитва да създаде символ, достатъчно многостранен, за да го побере, но това винаги приключва с неуспех. Съществуват моменти на чиста радост, придружена с повишена осъзнатост за заобикалящия ни свят, сякаш ни е предадена някаква велика истина... Понякога си мисля, че физическият мозък не е достатъчен, за да я обхване.***

На тези, които все още се изкушават от опростеното разбиране, че „мозъкът поражда съзнание“, и които навярно биха се ужасили, ако им кажа, че унищожаването на неокортекса повиши изключително моята

*Robinson, *The Original Vision*, 22.

**ЦИРО, случай № 000651, цитиран в Robinson, *The Original Vision*, 27. – Б. а.

осъзнатост – бих напомнил за двата най-често срещани клинични феномена, оборващи опростения модел, според който съзнанието е продукт на мозъка: 1) *пределна яснота* (при която възрастни пациенти с деменция с приближаването към смъртта се озовават в удивителни оазиси на познанието, паметта, прозрението и мисълта, често в моменти, в които напълно осъзнават, че душите на техни починали близки са дошли да ги отведат в духовния свят); 2) *придобит савант-синдром* (при който някои форми на мозъчно увреждане, например аутизъм, нараняване на главата или удар, позволяват появата на свръхчовешки ментални способности – математически умения, интуиция, музикална дарба или безгрешно запаметяване на цифри, имена, дати и визуални образи). В рамките на опростените невронаучни представи за мозъка не е възможно да обясним подобни необичайни и противоречащи на здравия разум наблюдения.

Навлизайки все по-дълбоко в мистерията на моето пътуване, осъзнах, че собственото ни съзнание е единственото нещо, за което всеки от нас наистина знае, че съществува. Навронауката, която изучавах десетилетия, би ни напомнила, че *всичко*, което някой някога е преживял, дори преди раждането си, не е нищо повече от електрохимична активност (честота, вибрация) на стоте милиарда неврона, взаимодействащи си в изключително сложната пихтиеста маса с тегло 1,300 кг, която познаваме като човешки мозък.

Днес ръководният център на научната дейност, свързана със съзнанието, е Отделът за изследване на възприятията (ОИВ) към Вирджинския университет, където изследователите Ед Кели и Емили Уилямс Кели, Брус Грейсън и други се стремят да върнат към живот огромната работа, свършена от учени като Майърс и Джеймс в края на деветнадесети век, и да я поставят

отново във фокуса на общественото внимание. Бих ви препоръчал, ако каквото и да е в тази малка книга ви провокира и желаете да задълбочите познанията си, да разгледате тяхното мащабно изследване, което може да преобрази живота ви – „Непокорното съзнание: към психологията на двадесет и първи век"*. Книгата е обемна и с богато съдържание, защото учените от екипа на ОИВ са се опитали да отговорят изчерпателно на общите възражения по отношение на идеята, че съзнанието остава будно след смъртта на мозъка.

Като хора ние имаме невъобразим потенциал. Тепърва започваме да разбираме кои и какви сме наистина. Тялото съдържа безброй знаци, че сме истински космически създания в еволюираща форма. Когато нещата работят съгласувано, тялото е не просто котва, която ни държи далеч от духовните реалности, а инструмент, с който да проявим способностите си на Земята. От автентични случаи с деца гении или деца чудо виждаме, че такъв инструмент е и мозъкът. Не бъркайте: има причина да сме духовни създания със земен опит. Тук сме, за да учим, но носим в себе си много посъвършени средства да завършим това обучение, отколкото осъзнаваме в настоящето. Нашата одисея в материалния свят не е просто изпит и определено не е наказание, а по-скоро етап от развитието, еволюцията на самия космос: защото сме един от най-великите Божии експерименти и Бог възлага на нас толкова надежди, че е извън способностите ни да си го представим.

Участниците в анкетата на Харди преди тридесет години и хората, с които всекидневно се срещам и говоря, твърдят едно и също нещо. Това е истинската

*Оригинално заглавие: *Irreducible Mind: Toward a Psychology for the Twenty-first Century.* – Б. пр.

история, която усърдно се опитва да си проправи път обратно към нас. Реалността на рая и мястото ни в него разрушава стените на отрицанието, които сме издигнали през последните векове, и отново чуваме посланието: Ние сме обичани. Там, отвъд, знаят за нас. Ние принадлежим към една и съща общност.

*Имаше още едно завладяващо чувство, което сега мога да определя само като прозрение. В същото време помня единствено усещането за интензивна реалност и познание, усещане, при което виждах и познавах същността на нещата под тяхната видимост. В тези мигове на познание не виждах трептящи цветове, нито се чувствах огромен, нито чувах странно вътрешно жужене; по-скоро видях обикновения свят много ясно и до най-дребния детайл и знаех, че всичко е взаимносвързано.**

Най-вероятно човекът, който е написал тези редове до Харди, не е бил учен. Но това, за което говори, не е по-различно от онова, което имат предвид съвременните физици, които твърдят, че на физическо ниво нищо не е абсолютно разделено от друго. На фундаментално ниво във Вселената не съществува разделение и това е факт, независимо дали го разглеждаме в научна перспектива, в психологическа перспектива или и двете.

Когато се появи, усещането за тази връзка е изключително мощно. Но лесно се губи. Ето какво пише друг участник в проучването на Харди:

Колкото повече растях, толкова по-оборкан ставах, осъзнавайки, че много хора живеят в свят, доста по-различен от моя. Те можеха да убиват,

*ЦИРО, случай № 000500, цитиран в Robinson, *The Original Vision*, 28–29. – Б. а.

*без да наранят себе си, можеха да спят, без да сънуват или да сънуват безцветни сънища. Очевидно винаги се чувстваха добре в кожата си, а нещата, които виждаха, чуваха и усещаха, изглеждаха истински, отделни и различаващи се реалности. За повечето хора обективният свят изглеждаше реален, а субективният – нереален или несъществуващ.**

Посветителските церемонии на много традиционни общности се провеждат точно по времето, когато приключва ранният период на детството, периодът на „детска невинност", на пряка и непосредствена връзка с духовния свят. Когато изгубим онази първоначална връзка от детството, онова интуитивно чувство за принадлежност, дълг е на религията да се намеси и да ни помогне да я възстановим и задържим. Традиционните общества, бидейки наясно с дълбоката връзка на децата с духовния аспект на Вселената, са знаели точно кога е времето за това да помогнат на порастващия юноша да кодифицира знанието за рая, което му е принадлежало по естествен път като дете, за да не го загуби никога.

Ако някой ви помоли да опишете живота на религията във възможно най-широк и общ смисъл, можете да кажете, че той се състои от вярата, че съществува невидим ред, и че нашето висше благо е в хармоничното ни приспособяване към него.
Уилям Джеймс, *The Varieties of Religious Experience*

*Robinson, *The Original Vision*, 29. – Б. а.

Няма нужда да коментирам, че именно това би трябвало да правят религиите днес. Тъжен и поразителен е фактът, че детето, живеещо в племето си в дъждовната гора на Амазонка преди шестстотин години, е получавало средствата, които са му били необходими, за да се ориентира в материалния свят, запазвайки връзката си с духовната реалност, докато нашите деца най-често не ги получават. Нямам за цел да критикувам по никакъв начин християнството или останалите съвременни религии. Искам да кажа, че тези вярвания трябва да се обединят и заедно с науката да създадат ново виждане, съчетаващо наука *и* религия, което ще научи децата ни как наистина да останат непрекъснато свързани с духовния свят. Трябва да се превърнем в общество, което, както много други култури в миналото, показва на *всички* свои членове как да се държат за златната нишка през целия си живот.*

Томас Трахерн, свещеник, живял през седемнайсети век, чиито бележки са открити случайно едва в края на деветнадесети век, пише: „Никога няма да се насладиш на света докрай, ако самото море не се влее във вените ти, ако не се облечеш в райски премени и не се короноваш със звездите: и не възприемеш себе си като единствен наследник на целия свят и дори повече, защото в него има хора, всеки един от които е единствен наследник, също като теб".

Наследници: прекрасна дума. Както отбелязахме по-рано, в материален план ние сме космически създания. Океанът буквално се влива във вените ни, защото кръвта е идентична със солената вода, от която

*Това е една от причините да работя толкова упорито, особено в заниманията си със сакрална акустика, да развия форми на духовни упражнения, които всички, особено младите хора, да могат да правят в днешно време. Виж Приложението. – Б. а.

са се зародили животинските ни тела. По същия начин калциевите атоми, изграждащи костите ни, и въглеродните атоми, съставляващи 18 процента от нашите тела, са възникнали преди милиарди години в дълбините на древните звезди – звезди, които, при превръщането им в бели джуджета, и експлозиите, довели до раждането на свръхнови, са разпръснали тези атоми във Вселената, където впоследствие са се свързали с други сложни елементи, за да формират планети като нашата, както и физическите тела на всички живи същества, които днес живеят на нашата планета. Но ние сме и духовни създания: наследници на рая. Материалното и духовното ни наследство не са нещо отделно, а се преплитат като онези змии близнаци, пълзящи по кадуцея. Гледани „отвън", от аристотелианска перспектива, ние сме „направени" от пръст. Но от вътрешна, платонистична/инициационна перспектива ние сме направени от небесна глина, от това, което персийските мистици от дванайсети век наричат „пръст от рая". Ние принадлежим и на двата свята.

6.

ДАРЪТ НА РАДОСТТА

Нашата истинска същност прозира само в мигове на велика радост.*

Медхананда, немски хиндуистки мистик от XX век

Световете отвъд нашия преливат от емоции, от топлина, която е повече от просто физическа, както и от други качества, надхвърлящи способността ми да ги опиша. Но мога да ви кажа това: бях готов за тях. Въпреки че ме поразиха с ослепителната си новост и свежест, в същото време те ми се сториха парадоксално познати. Бях преживял това и преди. Не като Ибън Алегзандър, а като духовното същество, което съм бил много преди да се появя в това въплъщение и в което ще се превърна отново, когато земните елементи, съставящи понастоящем физическото ми тяло, тръгнат по своите пътища.

Световете отвъд не са смътни и неопределени. Те са дълбоко, пронизващо живи и са толкова абстрактни, колкото и порция пържено пилешко, блясъка върху капака на нов „Понтиак Файърбърд" или първата ви любов. Затова описанията на рая от хора като Сведен-

*Medhananda, *With Medhananda on the Shores of Infinity*, 34. – Б. а.

борг звучат толкова налудничаво. Добре ми е известно колко смахнато изглежда собственото ми преживяване и разбирам хората, които се затрудняват да го приемат. Както и много други неща в живота, то звучи твърде пресилено, докато сам не изпиташ същото.

В световете отвъд този има дървета. Има поля, животни и хора. Има и вода – вода в изобилие. Тя тече в реките и пада под формата на дъжд. Мъгли се издигат над развълнуваните повърхности на тези води, а из дълбините им плуват риби. Това не са абстрактни, математически модели на риби. Те са реални. Всяка частичка от тях е реална, като рибите, които сте виждали, дори много повече. Водата там е като земната. И все пак не е земна вода. Ще използвам израз, за който знам, че не е достатъчен, но все пак е точен, тя е нещо повече от просто земна вода. Тя е вода, която се намира по-близо до източника. Също както водата високо горе по течението на реката е по-близо до извора, от който избликва. Тази вода е дълбоко позната – така че когато я видите, разбирате, че най-красивите водни пейзажи, които някога сте виждали на Земята, са били красиви точно защото са ви напомняли за нея. Тя е жива вода, също както всичко там. И така ви привлича, че погледът ви иска да пътува заедно с нея, все по-дълбоко, непрестанно, завинаги. Това е вода, пред която всички земни водни басейни, които съм виждал, от крайбрежието на Каролина до реките на запад, приличаха на нейни умалени версии, на по-малки братя и сестри; тя бе такава, каквато на много дълбоко ниво винаги съм знаел, че трябва да бъде.

Не подценявам океаните, реките, езерата, дъждовете и всички останали форми на водата, които съм виждал и на които съм се наслаждавал на тази Земя. Искам да кажа, че сега виждам тези води в нова перспектива, както виждам и всички природни красоти на

Земята по нов начин. Накратко, когато се възнесем, ще открием, че земните красоти ги има и там. Само че са по-реални. По-малко плътни, но в същото време по-наситени – повече *там*. Предметите, пейзажите, хората и животните преливат от живот и цветове. Светът отвъд е толкова огромен, разнообразен и населен, а местата в него се различават едно от друго също като в този свят и безкрайно повече. Само че в цялото това необятно разнообразие няма усещане за *другост*, което характеризира този свят, където едно нещо си е само и отделно и няма нищо общо с останалите неща, които го заобикалят. Там нищо не е отделно. Нищо не е отчуждено. Нищо не е изключено от останалите. Всичко е *едно*, без това единство да предполага хомогенност по какъвто и да било начин, т.е. да представлява някаква хомогенна смес. Писателят К. С. Луис го описва чудесно, като казва, че единството на Бог не трябва да предизвиква в съзнанието ни представата за някакъв огромен, безвкусен пудинг с тапиока. Не е *такова* единство.

Ако видите този свят дори за един миг, ще съкрушите сърцето си с внезапния нахлуващ спомен за неговата реалност. Но това означава и да излекувате сърцето си, защото си спомняте откъде сте дошли, какви сте и къде ще отидете отново някой ден. Зърнали сте света извън пещерата и всичко се променя завинаги.

Ключово значение тук има терминът *ултрареален*, често използван при описания на ПГС. Както споменах на по-големия ми син Ибън IV, който специализираше невронауки в колежа, когато ме изписаха от болницата: „Всичко бе *прекалено реално, за да е реално*!". Давайки си сметка, че всеки път, когато някой се връща към спомените си, рискува да ги промени, той ме посъветва, преди да тръгна да чета каквото и да било, свързано с преживявания на границата със смъртта, физика

или космология, да напиша всичко, което помня за моята одисея по време на комата. Осем седмици по-късно, след като бях написал над двайсет хиляди думи, започнах да чета по-обстойно за ПГС. Изумих се, когато открих, че повече от половината преживели случаи на границата със смъртта описват онази реалност като много по-действителна от земната. Трудно е да представиш подобна идея на скептичните материалисти, заровили дълбоко спомените си за онова измерение, но е облекчаващо лесно да го споделиш с хората, преминали през него – когато става въпрос за отвъдните светове, дискусията често надхвърля изразните средства, с които обикновено си служим в общуването с другите (като се имат предвид ограничените възможности на земния ни език).

В допълнение към поразителната си ултрареална природа спомените от тези дълбоки трансцендентални ПГС имат интересното свойство, че са непреходни и променят живота на хората. Те не избледняват като повечето спомени, които са резултат от функциите на мозъка. При мен са идвали хора след презентациите и са ми показвали подробни разкази за своите ПГС, случили се преди повече от седемдесет години, които са толкова ярки, сякаш са преживени предишния ден. Литературата, която започнах да чета на по-късен етап, не само за ПГС, но и за живота след смъртта, както и писменото наследство на религиозни мистици и пророци отпреди хиляда години осветлиха дълбокото сходство в много от тези преживявания. Толкова хора се опитват да обяснят невероятното, безкрайно любящо присъствие в същината на всичко съществуващо. Някои скептици пропускат да видят гората, защото са се вторачили в дърветата – изгубвайки се в подробностите, те са толкова заети да сравняват разликите в усилията си да опровергават, че пропускат

по-дълбоката истина за общото между културите, вярванията, континентите и хилядолетията.

Онази действителност е далеч по-реална от този мрачен съноподобен материален свят. Вярвам, че завесата, която се спуска между тях, е създадена от разум, който е безкрайно по-висш от нашия, и това съвсем не е случайно. Вярвам, че Земята е мястото, където трябва да научим уроците на безусловната любов, състраданието, прошката и приемането. Не е отредено да виждаме вечната си духовна природа така ясно, както виждаме луната да изгрява на небето вечер. Нашата способност да научим в пълнота най-важните уроци в живота зависи от това да останем отчасти скрити зад завесата, разделяща ни от по-пълното познание, което е достояние на висшите ни души между животите.

Как може да стане всичко това? Как може да съществуват други светове, където всъщност срещаме неща, ситуации и създания, които изглеждат по същия начин като в този свят? Най-лесно можем да разберем, ако разгледаме модела на Вселената, използван в много древни традиции, особено от мистиците в Древна Персия. Този модел или карта представя Вселената широка в основата и заострена към върха – като шапка на магьосник. Представете си една такава шапка, поставена на земята. Долната част, широкият плосък кръг земя, който шапката покрива, е земният свят. Сега си представете, че вътре шапката има различни етажи: нива, които стават все по-тесни и по-тесни, докато се изкачваме нагоре. Това е доста ясен (макар и както се вижда, извънредно опростен) начин да се опише какво става, когато душата се възнася към духовните селения. Те не стават все по-малки с нашето изкачване. Тъкмо обратното. Те стават по-необятни и все по-невъзможни за описание от мястото ни тук. Но в пространствен смисъл те *наистина* се смаляват, защото

пространството вече не съществува по начина, по който го възприемаме тук. Пространството губи значението си, защото илюзорната му природа става все по-очевидна. В тези по-висши светове можем да изпитаме непосредствено онова, което на научен език ни казва теоремата на Бел: двойка отделени сдвоени частици в противоположни краища на Вселената могат да си взаимодействат без каквото и да било забавяне във времето. Вселената е *Едно*.

В световете отвъд има безбрежни пространства, в сравнение с които най-необятните и най-вдъхновяващи земни пейзажи изглеждат невероятно малки. Тези пространства са пълни с предмети и създания, каквито разпознаваме от земния живот. Те са реални. Но измерението, което населяват, е по-висше от нашето, затова нищо не работи по същия начин и в момента, в който започнете да го описвате, се натъквате на проблеми. То е реално, но – също като материята на квантово ниво – не се държи по начина, с който ние сме свикнали.

Традиционната мъдрост казва, че на върха на шапката висулките изчезват. Тази точка – върхът на шапката на магьосника – е мястото, където всички наши земни категории за пространство, време и движение, които с придвижването ни нагоре стават все по-духовни, напълно изчезват. Там отвъд няма пространство, няма време... не съществува нито един от ориентирите, които използваме на Земята.

Единственото нещо, което познаваме тук, на Земята, и което остава отвъд тази точка, е любовта. Бог е любов, както и ние, на най-дълбоко ниво. Това не е абстрактна любов. Тук няма такава любов. Тази любов е по-здрава от скала, по-шумна от голям оркестър, по-устремна от буря, нежна и трогателна като най-крехкото, най-невинно страдащо създание и силна като

хиляда слънца. Това не е истина, която можем да осмислим адекватно, но която всички ние ще почувстваме.

*Бариерите започнаха да падат и една след друга завесите в съзнанието ми се дръпваха. Преди този момент щастието ми беше егоцентрично, след това исках да го споделям с всички – най-напред с близките, после с по-широк кръг хора, докато накрая го разкрия пред всекиго и всичко. Имах чувството, че вече мога да помогна на всички тези хора, че нищо не е извън възможностите ми – чувствах се всемогъщ. Този възторг се задълбочи и стана по-силен. Започнах да викам. Знаех, че всичко е наред. Че доброто е в основата на всичко, че всички религии и науки са пътища към тази висша реалност.**

Също като този участник в анкетата на Харди след моето преживяване на границата на смъртта, когато отново се научих да говоря, когато тялото и мозъкът ми вече функционираха изцяло, това, което чувствах при опитите да опиша тези духовни светове, бе радостно въодушевление: то приемаше формата на дълъг низ от суперлативи и колкото повече ги повтарях, толкова по-трудно другите разбираха какво се опитвам да кажа. *Красиво. Неземно. Чудно. Великолепно.*

Един ден, докато с Толеми обсъждахме текста на книгата ми, за да го изгладим и да представим на читателя истинското усещане, той каза: „Ибън, забранявам ти от сега нататък да пишеш или да изговаряш думата *красиво*. Тя не казва нищо".

*ЦИРО, случай № 983, цитиран в Харди, *The Spiritual Nature of Man*, 78. – Б. а.

Напълно го разбирах. (Макар че всеки, който е бил на моите презентации, знае, че продължавам да я използвам.) Връщах се от свят, който не само надхвърляше възможностите ми да го опиша, но и срина доземи самите категории на описание, които използваме, за да обрисуваме земната реалност. В отвъдните светове има безкрай много начини да чувстваш, изживяваш и описваш и когато се върнах със спомена за онази неизразимо по-богата палитра от възприятия и чувства, беше като да опитвам да опиша нещо триизмерно на човек, който живее в двуизмерен свят. (Между другото тази идея е развита от Едуин Абът, теолог и математик, в романа му от 1884 година „Плоскоземия"*, в който пътешественик в триизмерен свят изживява потискащи моменти след завръщането си в двуизмерния свят, когато се опитва да разкаже на двуизмерните си приятели за него.)

Но без значение колко трудно може да се пренесе знанието за тези светове тук, долу, ключово значение има фактът, че хората с подобни преживявания така или иначе се опитват да го правят. Тези описания са храната, от която се нуждаем днес. Представянето на горните светове по неагресивен, смирен начин играе съществена роля в изцелението както на самите нас, така и на нашия свят. Всеки знае колко огромни и повсеместни са съмнението и отчаянието днес. Ако имате силна религиозна вяра, най-вероятно сте по-добре от някой, който няма. Но ако започнете да гледате на религията, духовността и науката като на съдружници в начинанието да се представи Вселената такава, каквато е в действителност, вярвам, че можете да станете още по-силни.

Гьоте, Фехнер, Паскал, Сведенборг и много други научни умове намират тази сила, когато си позволяват

*Оригинално заглавие: *Flatland*. – Б. пр.

да станат и духовни умове. В тези новаторски личности земният/външен Аз и небесният/вътрешен Аз отхвърлят привидните противоречия и стават съюзници.

В такива моменти виждаме, че Вселената е чудесно устроено място както във физически, *така и* в духовен план. Редът и смисълът, които усещаме в съзнанието си, са същите ред и смисъл, които наблюдаваме в света. Достатъчно е само да прозрем този ред, за да се трансформира доминиращата емоция, направляваща ни всеки ден, от тъга в радост.

Натали Съдман, автор на книгата „Приложение на невъзможните неща"*, разказва за своето ПГС по време на войната в Ирак, при взривяването на високопроходимия военен джип, в който се намирала:

Будистите казват: „Болката е неизбежна; страданието е въпрос на избор". Осъзнавайки, че аз съм тази, която проектира своя опит от начало до край, успокоена от преживяванията си извън тялото, които ми показват, че такъв, какъвто е, животът ми има смисъл и стойност, мога да потвърдя, че страданието е невъзможно. Дори когато дойдох в съзнание в овъглен камион, изпръскан с кръв, лежах в болница в ембрионална поза, превита от болка, изповръщах си червата след упойка (най-гадното от всичко!) или си представях как прекарвам следващите петдесет години с двойно виждане, ми бе напомнено за фундаменталната радост да бъдеш, която изпитах най-живо извън тялото си. То не е онзи тип щастие, което бих определила по-скоро като реакция на околната среда и обстоятелствата, колкото като неизменно вътрешно

*Оригинално заглавие: *Application of Impossible Things.* – Б. пр.

*състояние. Мога да бъда депресирана, разтревожена, раздразнена, ядосана – с други думи, нещастна поради обстоятелствата в живота ми или заобикалящия ме свят, и в същото време да съм заинтригувана, любознателна и развълнувана от обстоятелствата и заобикалящия свят заради начина, по който аз самата ги създавам, от собствените ми действия и емоции, докато съм в тях. Невинаги ме радва фактът, че се намирам в този свят или в конкретни обстоятелства, но винаги изпитвам фундаменталната радост от това да бъда осъзната, креативна, експанзивна личност, която изучава преживяванията си и се наслаждава на вплетения в тях хумор.**

Натали почувствала тази радост, когато открила колко реални са световете отвъд. От същия вид, макар и породено от различни обстоятелства, е откритието на поета Уилям Бътлър Йейтс (1865–1939): „Сега знам, че откровението идва от самите нас, но от онзи вековечен Аз, който си припомняме; онзи Аз, който извайва прецизните форми на мекотелото и на детето в утробата, който учи птиците да си правят гнезда; а добрият дух е кризата, която съединява в определени мигове онзи погребан Аз с тривиалното ежедневно съзнание"**. За Йейтс моментите на внезапно просветление не са били нещо непознато: моменти, в които вижда Земята в светлината на рая и разбира, че „райското" е не само отвъд – не само там, навън, някъде другаде, а точно тук, точно сега, вплетено в самата тъкан на това, което толкова често изглежда скучно, банално съществуване.

*Sudman, *Application of Impossible Things*, 111. – Б. а.
**Yeats, *The Collected Works, Vol. III*, 216–17. – Б. а.

Седях, самотен мъж, надхвърлил петдесет,
сред многолюдна глъч
в претъпканото лондонско кафе,
а върху мраморната маса
стояха разгърнат текст и празна чаша.
И докато из улицата поглед бях зареял,
внезапно в мене лумна светлина
и тялото ми просия;
и близо четвърт час подир
тъй силно чувствах радостта,
*че благослов получих и можех да благословя.**

Бродим в свят на тъмнина. Изведнъж нещо се случва – от неочакван жест през лъч светлина върху ваза до пълноценно преживяване, в което пътуваме в друго измерение. Внезапно светът се отваря. Виждаме какво има отвъд. Виждаме какво е имало там през цялото време и че в нашия свят сме напълно слепи за него, тъй като сме забравили средствата, с които да се приближим, да го съхраним завинаги в съзнанието си.

Още от младежките ми години хранех съмнения дали Бог наистина съществува в традиционния християнски смисъл. Имах огромни затруднения да се идентифицирам с която и да е религия, но въпреки това винаги съм се чувствала призвана да възприема нещо „отвъд". Нямах желание да се ангажирам с атеизъм, затова още от тийнейджър носех етикета „агностик".

... И въпреки това се чувствах принудена да вярвам в нещо. Беше толкова обезпокоително, че не можех да го изразя с думи. Изгубих се.

Прочетох книгата на д-р Алегзандър и когато той описваше Бог като светлина в тъмнината, в

*От *Vacillation*, Уилям Бътлър Йейтс. – Б. а.

мен се надигнаха толкова силни емоции, че се разплаках. Всъщност, докато пиша това и си спомням, очите ми се пълнят със сълзи. Чувствала съм се по този начин само още три пъти, когато се родиха децата ми. Просто имах абсолютна увереност, че това, което чета, е вярно, реално, и изведнъж осъзнах, че ми олеква и че няма нищо страшно в това да не се идентифицирам с някоя религия, нямаше нищо лошо в това да нямам етикет, да изпитвам това, което изпитвам.

Оттогава насам съм имала моменти, в които съм се чувствала смазана от живота. Преди нямах никакви умения да се справям с това и взимах лекарства за успокоение. Най-силното въздействие на книгата върху мен бе, че тя ме научи как да бъда истински щастлива. Когато нещата започнат да ме влудяват или объркват, внезапно започвам да изпитвам покой и мога да видя в перспектива този живот, а тревогите и стресът изведнъж стават по-лесни за управление. Всичко, написано от д-р Алегзандър, изглежда толкова истинско!

Винаги съм се чувствала крайно обезпокоена, когато си мисля колко ужасни могат да бъдат хората един спрямо друг. Малтретирани деца, мъки, война; всички страшни неща на тази планета, които си причиняваме взаимно. Сега съм невероятно щастлива точно защото зная, че това не е всичко.

Съпругът ми също прочете книгата и смени етикета си от „атеист" на „вяра от по-универсален вид", в която Бог е нещо като енергийна сила в нашата Вселена. Благодарение на това, че и двамата прочетохме тази книга, го чувствам по-близък.

С благодарност, че отделихте време да прочетете писмото,

Кристин

Защо на Земята има толкова болка? Ето два отговора, с които не съм съгласен. Те представят източната и западната версия на една и съща (дълбоко погрешна) идея:

1. Всичко е карма. Радвай се, защото чрез страданието, което понасяш сега, изкупваш злото, което си извършил в минал живот.

2. Страданието те прави по-силен. Като „паднали" създания Бог ни изпитва, за да ни помогне да преодолеем нашата греховна природа.

През живота си съм видял твърде много болка – както страдащи пациенти, така и страдащите им семейства и любими хора – и твърде много радост в отвъдните светове, за да се съглася с което и да било от тези твърдения. Вярвам, че едно същество, което наричам Бог/Ом, ни обича безгранично: то не иска да ни „накаже", нито иска да ни „даде урок" за нашите прегрешения. Истинското обяснение за болката и безсмислието, които усещаме на Земята, според мен е много по-дълбоко и много по-просто.

Нашият свят – материалният свят – е място, където истинският смисъл е скрит. Лесно е да го изгубиш от поглед. Цялата материална реалност е изградена от атоми и молекули, а те на свой ред са изградени от субатомни частици, които постоянно излизат и слизат от сцената. Къде „отива" електронът, когато се премества от вътрешна към външна орбита, или обратно? Не знаем. Знаем само, че материята е преходна. Но знаем, че никога не изчезва завинаги – никога не отсъства изцяло. Въпреки че не знаем къде отива, когато изчезне, знаем, че ще се върне.

Ако някога като дете сте играли в училищна пиеса, може да сте изпитвали някои от онези странни моменти, в които, след като напълно сте се вживели в ролята си, изведнъж си спомняте къде сте. Стъпвате, дъските

на пода скърцат, помните, че там навън, отвъд светлините, е цял училищен стадион, пълен с хора, които познавате, които са дошли да ви видят и които ви желаят доброто.

Животът ни тук, на Земята, е до известна степен подобен. Има периоди – моменти като тези, описани от толкова много хора в книгата, – когато смътно долавяме къде се намираме и кои сме наистина.

Какво трябва да правим в такива моменти? Трябва ли да се вцепеним, да си забравим репликите и да прекратим участието си в пиесата? Разбира се, че не. За тези от нас, които участват в драмата, а това сме всички ние, онзи момент, когато дъските на пода изскърцат, може да е безценен.

Трябва да се научим отново как да виждаме света *в светлината на рая*. Трябва да позволим на всичко около нас да засияе с абсолютната индивидуалност, уникалност и значимост, които всяко врабче, всеки стрък трева и всеки човек, когото познаваме, притежава, защото всяко нещо и всеки човек е многоизмерно космическо създание, което се проявява точно тук, точно сега във физически план.

Ние преживяваме най-забележителния скок в човешките разбирания в историята. След двеста години настоящият мироглед ще изглежда също толкова ограничен и наивен за децата на нашите деца, както на нас ни се струват вярванията на селяните, живели през Средновековието.

На път сме да преоткрием другата страна на живота: страна, която една много дълбока и много скрита част от нас никога не забравя като свое първоначало, но която повечето от нас крият от себе си, защото обществото така ни е научило.

Светът на субатомната физика не е свят на духовност. Но както сочи древният херметичен текст „Изум-

рудените скрижали": „каквото горе, такова и долу". Различните елементи на космоса се хармонизират един с друг. Това, което откриваме „тук долу", намираме в различна форма „там горе". Начинът, по който материята буквално преминава от съществуване в несъществуване, е странно аналогичен на начина, по който смисълът видимо напълно изчезва от нашия свят – само за да се завърне. Когато знаем това – когато знаем, че има смисъл, дори тогава, когато изглежда, че отсъства напълно, тогава радостта, тази радост, за която говори Натали Съдман в прекрасния цитат по-горе, може да стане постоянен спътник в живота ни, без значение какво се случва.

Уважаеми д-р Алегзандър,

Дъщеря ми Хедър се роди през 1969 г. с тежка церебрална парализа. Никога не успя да седне или да проговори, но показваше, че разбира всичко, което става около нея. Често се смееше, о, как се смееше само! Лекарите казаха, че няма да живее повече от 12 години, а тя почина на двадесетгодишна възраст през 1989 г. Ден след смъртта ѝ, докато косях тревата, за да разсея тъгата си, бях буквално заобиколен от пеперуди монарх, появили се изневиделица. Дали бяха знак за духовен живот? Не зная.

Превъртам напред, към 1995 г. Бях си легнал, но все още напълно буден, когато си зададох въпроса: „Как може да има Бог, който позволява да се случва това?". Внезапно от лявата ми страна се появи една сияйна, изцяло бяла фигура. Беше дъщеря ми. Тя извика: „Не, татко, грешиш! Виж!"и посочи с ръка дясната половина на стаята. Облак от ярка

бяла светлина обгърна пространството. Внезапно осъзнах някои неща, без да са изговорени думи. Трудно е да опиша еуфорията, която изпитах. Знаех, че тя е добре и че е ангел господен. Знаех, че всички ние ще бъдем добре след смъртта си. Разбрах колко малки сме в сравнение с нашия Творец, а интелектът ни е на толкова ниско ниво, че е направо смешен. Знам, че всичко това е реално, и когато някой ме попита: „Вярваш ли в Бог", аз отговарям: „Не, не просто вярвам, а знам, без каквото и да е съмнение".

Аз не вярвам; аз знам.

Карл Густав Юнг, попитан към края на живота си дали вярва в Бог

„Всичко и във всяко отношение ще е добре", пише Юлиана от Норич, живяла през четиринайсети век. Но „всичко ще е добре" не е същото като „всичко ще е розово". То не означава, че в света няма насилие и страдания. Означава, че можем да се ориентираме тук, на Земята, ако помним едно: че под привидното безсмислие съществува друг свят, който е много по-богат на смисъл, отколкото можем да си представим. Смисъл, който изцяло включва страданията около нас и който, когато се върнем в отвъдния свят, още веднъж ще ги победи.

Юнг закачил на входната си врата следния цитат от холандския теолог Еразъм Ротердамски, живял през петнайсети век: „Канен или неканен, Бог е тук". В измеренията отвъд времето и пространството, каквито ги възприемаме тук, всички душевни мъки, страдания

и тревоги от този живот вече са изцелени. Успех в осъзнаването на тази истина. Но едва ли ще успеете. Не изцяло. Не на това ниво. Можете само да надникнете. Всъщност ние надзъртаме там през цялото време. Просто трябва да си спомним, че ни е позволено да се отворим за тях – да прозрем това, което дълбоко в себе си така или иначе знаем.

*Дъщеря ми Джоун бе блъсната от кола и загина на седемгодишна възраст. Бях съсипана. Тя лежеше в ковчега си в нейната стая. Паднах на колене до леглото. Изведнъж почувствах нечие присъствие, някой друг освен мен бе така завладян от състрадание, че присъствието му ставаше все по-осезаемо. Тогава усетих докосване по рамото, само за миг, и разбрах, че има друг свят.**

Смисълът е тук, винаги. Но е лесно, може би по-лесно тук, където сме, отколкото където и да било другаде във Вселената, да изгубим тази истина от погледа си. Понякога, когато нещата изглеждат най-зле, светът отвъд ще ви проговори с езика и символите на този свят: понякога ярко като светкавица, друг път едва доловимо като появата на бръмбар на прозореца. С тях радостта ни от живота се завръща – радост, която може да е тук, в нас, както казва Натали Съдман, въпреки болката в света, а не вместо нея.

*ЦИРО, случай № 165, цитиран във Fox, *Spiritual Encounters with Unusual Light Phenomena: Lightforms*, 26. – Б. а.

7.

ДАРЪТ НА НАДЕЖДАТА

Духовният свят има своите облаци и дъждове, но те са различни. Небесата му и слънцата му са различни. Духовният свят е видим само за чистите души: тези, които не се залъгват от привидната пълнота на обикновения свят.

Джалал ал-дин Руми,
персийски мистик, живял през дванадесети век

Като човешки същества ние сме създания на времето. Живеем в него така, както рибата живее във водата, толкова сме потопени в него, че едва го забелязваме, освен на повърхностно ниво, където, разбира се, сме негови роби. Да, знаем, че закъсняваме за среща, но не знаем, нито се спираме, за да проумеем докрай, че самата мисъл няма как да се разгърне без елемента време. Нито речта, нито човешките взаимоотношения, нито каквото и да било друго. Светът, какъвто го преживяваме в момента, е изграден от време в комбинация с пространство. Тази истина не се оспорва от факта, че от перспективата на измеренията отвъд линейното време се разкрива като илюзия, също като всекидневното Евклидово пространство.

И тъй като на Земята живеем и действаме в рамките на линейното време, светът без бъдеще, към което

да гледаме, изглежда ужасен. Спомнете си времето, когато сте били тийнейджъри – онзи период, когато ви се е струвало, че новите преживявания никога няма да секнат. Ако сте като повечето хора, може да сте забелязали, че от определен момент тези преживявания вече не се появяват с такава фантастична скорост. Вероятно си мислите, че времето на реалното израстване и промяна е приключило.

Преди моето преживяване на границата на смъртта аз самият си мислех така. Тръпката да живея не беше изчезнала. Обичах семейството и работата си и определено ми предстояха много предизвикателства и приключения, които очаквах с нетърпение. Но през цялото време чувствах, че нещо *бе* изчезнало – някакво вътрешно усещане за разширяване, за истинска новост, която идва бързо към мен. Чакаха ме само нови преживявания. И нямаше да бъдат нови – зашеметяващо, наелектризиращо нови, – както бяха някога. Познавах границите на света. Никога вече нямаше да скоча за първи път от отворената врата на самолет 800 метра над земята. Никога нямаше да изпитам тази треска. Накратко, бях изгубил надежда, защото това е надеждата: усещане, че те чака нещо наистина хубаво и ново, точно сега.

И тогава се случи нещо ново.

Може да се каже, че животът ми разцъфтя отново. Написано е в безброй стихове, че в живота сме като цветята, разцъфваме като тях, но също като тях повяхваме и умираме. През младостта си растем и се разлистваме, блестим за кратък, мимолетен миг, в пълния разцвет на красотата, младостта и живота... а после посърваме и умираме.

Дали е така? Цветята символизират както привидната трагедия и преходност на живота, така и това, което се намира зад тази привидна преходност. Всичко в живота съдържа частица от рая, но някои неща са

по-райски от други и в тази класация цветето е точно на върха. Данте завършва „Божествена комедия" с описание на Емпирея, най-високото небе в неговата космология, като бяла роза. Буда оприличава съзнанието на лотос, водно цвете, което се надига от тинята и мрака на дъното на езерото и разцъфва на водната повърхност чудно чисто и бяло. Най-известната проповед на Буда е тази, в която той мълчи през цялото време, протегнал ръката си, в която държи цвете. От дълбока древност човешките същества използват цветя, за да отбележат най-важните моменти в човешкия живот. Цветя има в началото (раждане, дипломиране, женитба), а също и накрая (погребение). Използваме ги при тези главни събития по традиция, защото в древността хората са знаели, че най-важното нещо, което трябва да запомним, е реалността на отвъдните светове. Цветята изникват от земята също като нас. Но те помнят откъде идват, следвайки слънцето на небето всеки ден. Най-важното от всичко е, че цветята разцъфват. Това разцъфване е може би най-уместният земен символ на пълнотата, за която всички ние жадуваме и която се проявява изцяло единствено в световете отвъд.

Уважаеми д-р Алегзандър,

През октомври 2007 г. на 18-годишния ми син му поставиха диагноза епендимом. Почина след пет месеца. Причината за тази бележка е, че през последните три дни от живота си... той изпадна в кома. Естествено, като всяка майка, която гледа как синът ѝ умира, това без съмнение бе най-мъчителното преживяване в житейския ми път...

Бяхме прибрали Бен вкъщи и непрестанно го обгрижвахме.

Болничното му легло беше в голямата ни спалня... Винаги имаше някой до него, дори и преди да изпадне в кома; такава беше уговорката. Не трябваше никога да остава сам. Затова брат ми и сестра ми, дъщеря ми, съпругът ми и аз се сменяхме цяла нощ. Някой винаги лягаше до него, държеше ръката му или го прегръщаше.

Първата нощ имах съновидение – много живо; не беше сън, а преживяване. Преди да заспя, прегръщах Бен и виках към Бог, бях толкова отчаяна, гневна и объркана. В това видение, или по-точно преживяване, аз се издигнах бързо към тъмни, но леки небеса, където всичко беше спокойно и всичко, което чувствах, бе любов. Беше отчетливо и ясно, много реално. Знаех, че съм при Бог... Огледах се около мен и видях парчета земя, малки кръпки земя, които падаха около мен, и попитах: „Какъв е смисълът?". В душата си чух или разбрах, че именно това се случва на Бен в момента, когато от земното му тяло оставаше все по-малко...

Изведнъж се изправих в леглото. Знаех, че той вече е в небесата. Почина два дни по-късно.

Този много съществен човешки проблем – загубата на новостта и надеждата – намери разрешението си за мен в отвъдните светове. Светове, които в началните си нива са пълни с неща, познати ни от Земята, само че по-богато и странно изменени: странно нови. Докато се взирах в цветята, които виждах там, те цъфтяха отново и отново. Как може цветя, които на това ниво разцъфват и увяхват, да бъдат постоянно в разцвет? На това ниво е невъзможно, защото ние сме изцяло потопени в линейното време или в илюзията за това време. Тук цветята цъфтят и умират, както хората се раждат, остаряват и умират. Оттук водят началото си

всички онези библиотеки от романи и стихове за тъгата на живота – за трагедията да започнеш живота си млад, силен и бодър, после да живееш и може би да научиш някакви уроци, но да умреш, преди да можеш да направиш нещо друго, освен да предадеш някои загатнати истини на децата си, за да преминат и те през всичко това.

Каква трагедия!

И действително е така, ако представата ни за битието се изчерпва с този единствен свят и вярваме, че целият растеж и промяна, преживени тук, не са това, което реално са: само една глава от много по-голяма история. Нашата култура е обсебена от идеята за младостта, защото сме изгубили древното знание, че растежът никога не спира. Ние не сме преходни, мимолетни грешки в космоса – някакви особености на растежа, които се появяват като майски цветя, избуяват за един ден и после ги няма. Ние сме героите, които остават тук, а Вселената е създадена с мисъл за нас. Тя се отразява в нас, в нашата най-дълбока любов и най-високите ни амбиции, както и ние се отразяваме в нея: „Каквото горе, такова и долу".

Когато се връщаме в световете отвъд след края на живота ни като индивиди, се случва нещо много интересно – нещо, което присъства постоянно в разказите за ПГС. Хората споменават за „посрещачите" – близки, които идват да ги посрещнат. Отново и отново, едно и също нещо. „Татко беше там, но не изглеждаше така, сякаш е болен. Беше отново млад и здрав." „Видях баба, само че като млада."

Как е възможно това? Когато напуснем тялото, в което сме живели, ние не изчезваме директно в онези по-високи нива, за които дори не сме способни да говорим на мястото, където се намираме в момента. Отиваме там, където бях аз в моето преживяване на

границата на смъртта. То е „място" (не във физическата Вселена, но вече сме свикнали с този парадокс), където изживяваме линейния си земен живот целия наведнъж. И когато срещаме някой друг, друга душа, виждаме тази душа в най-хубавите ѝ, сияйни моменти. Ако някой е живял дълго време, той може да се появи физически в пълния разцвет на младостта си, но в същото време да прояви мъдростта, до която е достигнал през последните години от живота си. Хората, които сме в света над нас, имат многоизмерна същност: те се характеризират с най-добрите качества, проявявани в рамките на *целия* си земен път. Ако имате пораснало дете, представете си го през годините: бебето, което току-що е отворило очи в болницата, петгодишното дете, което кара колело за пръв път. Тийнейджърът, който внезапно става замислен и вглъбен, какъвто не сте го виждали преди.

Кой от тях е истинското ви дете? Знаете отговора, разбира се. Всички заедно.

Животът в линейно време – земно време – позволява растеж именно защото се натъква на препятствия и заобикаля. Небесното време – времевото измерение, в което навлизаме, напускайки тялото си – позволява да се проявят напълно различните ни Аз, за чието развитие сме се трудили усърдно по време на тези обиколки и препятствия тук, в ограниченията на линейното време. Не „чрез страдание, защото е добро за нас" или чрез изплащане на минала карма, а чрез пряко ангажиране във влудяващата неяснота и ограниченост, определящи този свят. Едно от най-съществените прозрения във всички световни религии е, че никое страдание не се случва без Божие знание и че Бог страда безкрайно повече от самите нас, защото така осъществяваме онова, което Бог иска от нас, а страданието, по някакъв напълно мистериозен начин, е вторичен продукт на изумително бъдещо удовлетворение. „Не-

изживените бръчки", които Райнер Мария Рилке твърди, че вижда по лицата на хората по улицата – тези линии на възможностите, на растежа, които тук, на Земята, са толкова пагубно блокирани и неосъществени, – ще имат шанс да бъдат реализирани отвъд.

Една от най-старите шеги, чрез които човечеството прави опит да се издигне над страха от телесната смърт, гласи, че би било скучно да живеем вечно. Клишираният образ представлява група отегчени хора, които седят върху облаците и се чудят какво да правят. Някои си представят, че долу в ада поне дяволите се забавляват.

Харесвам това клише, защото то съвсем ясно показва какво *не* е Отвъдното. Ако има една дума, която описва духовните измерения, тя е „движение". Там нищо не се задържа неподвижно дори за миг. На Земята или пътуваме за някъде, или сме спрели. Отвъд движението и пристигането са свързани. Радостта от пътуването и радостта от пристигането се обединяват и смесват.

Това не е толкова странно, колкото изглежда. Ако си спомняте, физиката демонстрира отвъд всякакви основателни съмнения, че здравият и солиден физически свят, който вие и аз населяваме в момента, всъщност в по-голямата си част е празно пространство и че безкрайно малкото количество материя сама по себе си представлява просто особено плътна конфигурация от „струни" енергия, вибрираща в по-висше измерение на времепространството. Но все още е трудно да се разбере, защото тук, долу, смисълът е скрит. Колкото по-нагоре отиваме в отвъдните светове, толкова повече ни се разкрива. Там нещата изведнъж се превръщат в съвсем различни неща, така че когато използваме плоския земен език, за да ги опишем, ние незабавно рискуваме да се подхлъзнем в безсмислицата.

Ето така изглеждаше светът отгоре, от крилото на онази и символична, и реална пеперуда, върху която стояхме с онова също така символично и реално момиче. Видях не само цветя, които цъфтяха и цъфтяха, но и хора. Те вършеха нещо аналогично на непрестанния цъфтеж на цветята.

Танцуваха.

Както музиката, така и танцът е древна дейност, която води началото си от самата поява на хората на планетата. Както и всяка първична човешка дейност, тя отразява първичната космическа реалност – тази на световете отвъд, от които сме дошли. Когато хората танцуват, те са провокирани от тази част от себе си, която знае и помни откъде е дошла и къде отива. Която знае, че този свят не е краят. Затова хората танцуват на сватби – земната церемония, в която съюзът между двама души пресъздава космическия съюз между Земята и небето. Ако цветето е може би най-небесният обект тук, на Земята, танцът е може би най-небесната дейност. И цветето, и танцът откриват една и съща истина: висшият свят, на който се уповаваме, е реален.

Танцът, като пеенето, като музиката, е свързан с времето. Няма танц или музика без време. В света, който посетих, докато бях в кома, имаше музика и танци. И следователно отново имаше време – или по-скоро *глъбинното време* на тези светове. Това беше *по-богато, по-разгърнато време* от нашето на Земята.

Християнският философ Тома Аквински има дума за това време-над-времето, в което се озовах. Той го нарича „евум" – времето на ангелите. Според него то не е абстрактно състояние, а нещо много живо и активно. Това е време, в което цветята цъфтят отново и отново. И където музиката и танците никога не спират.

Митовете и легендите на туземните народи по целия свят, от най-отдалечените и малко заселени части на

Австралия до тропическите гори на Бразилия, описват земя отвъд смъртта, където танците и останалите човешки дейности, които познаваме тук, на Земята, никога не спират. Австралийските аборигени наричат това място „Време на сънищата" и уверяват, че хората са дошли от това състояние и ще се завърнат в него след смъртта си. Подозирам, че митовете разказват за едно и също място. Шаманите го посещават от поне тридесет хиляди години, както днес го посещават хората с ПГС и пътуващите извън тялото. Ние всички идваме от това място и се връщаме там периодично, когато индивидуалният ни житейски път приключи, и завинаги, когато този цикъл на сътворението приключи.

Ако изобщо приключи. Защото индусите смятат, че световете идват и си отиват постоянно и всеки нов цикъл на творение е едно дихание на Брахма, на Бог. Когато Брахма издишва, се появява нов цикъл. Когато вдишва, всичко се връща там, откъдето е дошло. За вярващите в прераждането (научните доказателства за спомени от минали съществувания при децата са необорими) този процес може да бъде разглеждан като продължаване отвъд даден живот. В един такъв сценарий всичките „ти", от които се състои сегашният ти живот (дете, тийнейджър, възрастен), стават подгрупа на онова по-голямо „ти", преминаващо от живот в живот, въплъщаващо се отново и отново, израстващо и еволюиращо заедно с Вселената. Това „ти" в края на пътуването през прераждания съдържа всички идентичности, които си имал някога на Земята, и всички идентичности, които някога си имал назад във времето. Както пише психологът Кристофър Бах в книгата си „Тъмна нощ, ранни зори"*: „Сега виждаме, че нашият уникален начин да изживяваме живота, нашата изключителна индивидуалност се е появила сред оке-

*Оригинално заглавие: *Dark Night, Early Dawn.* – Б. пр.

ан от време толкова огромна, че е почти неизмерима и че може да продължи да се развива още толкова дълго. Смъртта не е нищо друго, освен пауза, която разграничава сезоните на нашия живот. Това прозрение ни води към прага на едно ново разбиране за човешкото съществуване"*.

Както животът ни е пътуване, обединяващо различните личности, в които се превръщаме, израствайки от младостта през зрелостта към старостта в рамките на един живот, така съществува и по-голямо космическо пътуване, в което всеки един от нас е участник и в което израстваме и се променяме много по-радикално, отколкото в един човешки живот. Може би в същината на това необятно пътуване има едно пътешестващо създание, което в края на този космически цикъл ще може да си спомни всичките си превъплъщения, всички радости и скърби, всички спиращи дъха приключения, през които е минало, прераждайки се от живот в живот. Това състояние е толкова високо, толкова далеч напред, толкова отвъд всичко, което можем да обхванем оттук, където сме, че се чувствам така, сякаш в старанието си да го обясня престъпвам някакъв закон. Достатъчно трудно бе да опиша какво представляват небесата на нивата, по-близки до нас. Достатъчно е обаче да имаме съвсем малка, най-смътна представа за това бъдеще, което е отвъд полезрението ни и в същото време е тук с нас. Сега, когато зная, че в световете отвъд нашия съществуват други води, други небеса, че има пейзажи като тези на Земята, всеки със своите цъфтящи поляни и красиви водопади, или спокойни поля, пълни с животни и хора, и че всеки следващ свят е по-красив, по-съвършен от предишния, това ме кара само да обичам и оценявам все повече земния им еквивалент. Защо? Защото сега виждам откъде са дошли

*Bache, *Dark Night, Early Dawn*, 41. – Б. а.

земните явления – от по-висшата реалност, с която така лесно и естествено се свързват по силата на принципа „каквото е горе, такова е и долу", според който всички явления от висшите светове имат своето отражение в този. И най-вече защото сега знам, че това, което обединява всички тези светове, златната нишка, която ни свързва, независимо колко далеч сме един от друг, е любовта.

*От време на време отново изживявам този невероятен възторг, винаги в най-неочаквани моменти, понякога докато мия или върша домакинската си работа из къщата. Чувството винаги е едно и също и ме оставя да плача от необикновена радост, от усещане за дълбоко благоговение, преклонение и любов. Мисля, че най-добре може да се опише като източник на „носталгия по едно друго някъде", сякаш знаех за съществуването на тази красота и неописуемо щастие и копнея за него, и отново ми липсва... Дори когато изглежда, че всичко се проваля, проблемите се трупат, а аз си мисля, че съмнението е единственото сигурно нещо, най-ниското ниво на отчаянието, което всеки е изпитал; дори тогава копнежът по нещо, което някога някъде съм познавала, ме държи и изправя на крака. Дали не е очевидна истина? Човек не може да изпитва носталгия към нещо, което никога не е познавал.**

Когато се изкачваме през различните нива отвъд, пейзажът става все по-слабо населен, с все по-малко познати за нас неща, и в същото време го чувстваме все *по*-познат. Само че това, което чувствате във висшите светове, вече е друг вид познатост – предизвика-

*ЦИРО, случай № 975, цитиран в Харди, *The Spiritual Nature of Man*, 60. – Б. а.

телството е по-голямо, тъй като реалностите, към които се връщате, са били далеч от вас по-дълго време, отколкото по-ниските нива. Но тези висши реалности имат по-дълбоко въздействие върху вас, защото колкото по-високо в световете се изкачвате, толкова по-дълбоко във вас е тази част, с която те се свързват. В нашия истински център, дълбоко под повърхността на образа, който сме изградили в този живот, се намира най-същинската ни част, толкова неограничена от времето, толкова фундаментална, че мистиците от векове не могат да се съгласят един с друг дали това е мястото, което ни свързва с Бог, или това е самият Бог. В моето разбиране източните религии най-общо приравняват тази най-дълбока и най-съществена наша част с Божественото, докато западните религии се стремят да запазят разграничението между отделната душа, или Аз-а, и Бог. Това, в което съм сигурен, е, че трябва да храним респект към казаното от най-изтъкнатите представители на *всички* традиции и да помним, че когато говорим за тези светове на обикновения език на всекидневието, когато правим опити да се ориентираме и да разберем, ние приличаме, повече или по-малко, на деца, обсъждащи неща, които на тази възраст не биха могли да осъзнаят.

От нашата позиция *можем* да разберем, абстрактно или директно, едно нещо: че колкото по-високо се издигаме в духовния свят, толкова по-дълбоко в себе си навлизаме, за да можем накрая да прозрем, че не само сме много по-големи, отколкото някога сме си представяли, но и Вселената е много по-голяма, като с нея сме изцяло, прекрасно и неразривно свързани.

Когато мистиците казват, че земните обекти не са „реални", че не притежават никаква фундаментална значимост, те изобщо не подценяват тези обекти, а ги *зачитат*, показвайки откъде всъщност са дошли. Материята е дете на духовните измерения; цялата си

реалност този свят дължи на световете отвъд. Но понеже всички светове се свързват и символизират един друг, нещата около нас – дори и най-преходните и ефимерните – претендират за реалност, защото този свят, колкото и ниско да е, все пак е свързан с по-висшите. Така че нищо тук, долу – със сигурност никое живо същество, – не е сирак. Нищо не е загубено завинаги.

Лао Дзъ, основателят на китайската религия даоизъм, казва, че Дао е като огромна утроба, която ражда всичко, но не съдържа нищо. Буда описва истинската реалност като празнота: празнота, която съвсем не е празна, а препълнена отвъд всяко разбиране. И двамата говорят за най-високите нива на небесното; ето защо парадоксът в техните изказвания е толкова голям, защото колкото по-високо се качваме, толкова по-чудновато става всичко.

Колкото и трудно да е да се представят тези понятия на нашия език и каквито и да са различията в картите на духовните измерения, начертани от световните религии, започвам да разбирам, че по отношение на най-важните неща всички тези традиции са единодушни. Като учен, надзърнал за малко в духовния свят, вярвам, че просто *трябва* да са единодушни, защото както в планината има хиляди пътеки, водещи към върха ѝ, така и световете започват и свършват в едно и също място; този център на центровете, този връх на върховете и сърце на сърцата, което наричам, осъзнавайки, че думата е твърде слаба, Божествено.

Уважаеми д-р Алегзандър,

Преживях нещо, за което не съм чувала нито преди, нито след това.

Първо да ви въведа в ситуацията... Баща ми, бивш военнопленник от войната в Корея, умираше

от масивна белодробна емболия в хоспис във Вирджиния. Точно когато си мислихме, че вече си отива, той започна да диша дълбоко, бавно и отмерено и това продължи повече от 24 часа. Сестрите ни казаха, че ветераните от войната посрещат смъртта по-различно поради това, че са преминали бойна подготовка и са обучени никога да не се предават.

Бяхме много близо до него. Изведнъж усетих, че това е краят, и автоматично хванах лявата му ръка, после поставих дясната си ръка така, че да усещам сънната му артерия и белите дробове, когато сърцето и дишането му спрат. Затворих очи, за да се помоля, и тогава доста рязко бях хвърлена в преживяване, което мога да опиша само като хибрид между филм и сън, макар че беше изключително ясно. Реех се зад и над баща ми; бях нещо като оператор – бях там, но не участвах.

Той полагаше усилия да се задържи за скалите от едната страна на буен поток и беше доста изморен и изплашен. Внезапно вниманието и на двама ни бе привлечено от някакво жълто-бяло сияние над средата на потока, което осветяваше бяло кану с червено гребло, което стоеше неподвижно върху течащата вода. Баща ми нададе вик, пусна се от скалите и заплува бързо към кануто, а после скочи в него като силен мъж, какъвто е бил около 20-те и 30-те. Стрелнах се към него и застанах точно зад главата му. Той започна да гребе енергично и само веднъж се обърна назад към мен с изражение, което може да се опише единствено като радостно. Беше толкова далеч отвъд възможността ми да го опиша, че силата и сиянието му все още ме завладяват.

Това трая само миг. После той се обърна и продължи ентусиазирано да гребе и да се отдалечава.

Зави, мина зад няколко дървета, а аз останах назад. Помислих си, че това е всичко. Но изведнъж бях катапултирана на върха на едно дърво наблизо. Там долу видях пристанище с форма на подкова, препълнено с хора, които не ме виждаха. Лицата не се виждаха ясно, но разпознах членове на семейството и стари приятели на баща ми по фигурите им. Баща ми се появи, гребейки, отдясно и веднага щом го видяха, всички започнаха да викат името му и да го приветстват с добре дошъл. Изглеждаше не на себе си от радост и почти смаян в началото. След това той слезе от канута, повдигна греблото с триумфален жест за поздрав и изчезна сред прегръдките и потупванията по гърба на множеството...

Бум! И отново бях до леглото му. Отваряйки очите си, усетих последния удар на сърцето му и последния му дъх. Споменът е все така ярък, както в самия ден, когато преживях това преди четири години. Помня всяка подробност [от видението], от дрехите, които носеше, до вида на дърветата и имената на хората, които го чакаха. И все още виждам изтощението и страха по лицето му, докато се държеше за скалите, и начина, по който последната му усмивка, предназначена за мен, озари лицето му. Почувствах, че той ми позволи да го придружа за малко в Отвъдното. Въпреки че бях наблюдател, а не участник, това преживяване бе трансформиращо и бе безценен подарък от баща ми. Всъщност чувствам СЕБЕ СИ сияеща и винаги се вълнувам, когато разказвам тази история.

Още веднъж ще кажа, че не съм чувала други разкази като този, но, разбира се, това нищо не променя за мен. То бе най-зашеметяващото и неочаквано нещо, което съм изпитвала, и един от

най-ценните подаръци, които някога съм получавала.

Изпреварвай всяка раздяла.
Райнер Мария Рилке

Онези, които сме били през всичките си съществувания, някой ден ще се съберат заедно в едно същество, обединяващо всички индивидуалности, които сме били през този космически цикъл, и това цяло ще продължи да расте и расте, докато накрая се превърне в богоподобното създание, каквото всеки от нас е предопределен да стане. В тази крайна точка всички ще бъдем на „небето", ако помним какво всъщност означава думата *рай*, като част от Божието тяло.

Така че онези вечно цъфтящи цветя, които видях – онези цветове, които целите бяха движение и порив, и същевременно покой, – те ми дадоха най-красноречивия знак за това какви всъщност сме ние самите, докато се движим към онзи момент на неизмеримо съвършенство, който се намира някъде далеч „напред" от сегашната ни перспектива и който, парадоксално, е точно тук и точно сега.

Ето какво разказва съпругата на филмовия критик Роджър Ебърт за последните му мигове, преди да отстъпи пред рака:

На 4 април той [Ебърт] вече се чувстваше добре и можех да го прибера. С дъщеря ми отидохме да го вземем. Сестрите му помагаха да се облече. Беше седнал на леглото и изглеждаше истински щаст-

лив, че се прибира. Усмихваше се. Седеше почти като Буда и после главата му просто клюмна. Мислехме, че медитира, че може би размисля върху преживяното, благодарен, че си отива вкъщи. Не помня кой пръв забеляза, кой провери пулса му... Естествено, в първия момент бях абсолютно шокирана. Имаха си нещо като код, внесоха апаратура. Бях като зашеметена. Когато осъзнахме, че той преминава от този свят в следващия, всичко и всички просто се успокоихме. Изключиха машините и в стаята се възцари тишина. Пуснах музиката, която харесваше, Дейв Брубек. Просто седяхме заедно на леглото, шепнех му в ухото. Не исках да го оставям. Седях при него с часове и държах ръката му.

Роджър беше красив. Изглеждаше наистина красив, не зная как да го опиша, но той излъчваше покой и изглеждаше млад.

Има нещо, от което хората може да се изненадат – Роджър ми бе казал, че не знае дали може да вярва в Бог. Имал съмнения. Но към края се случи нещо доста интересно. Седмицата преди да си отиде, той ми разказа, че посетил онова друго място. Мислех, че халюцинира. Помислих, че му дават твърде много медикаменти. Но в деня преди да почине, той ни написа бележка: „Всичко това е една фантастична измислица". Попитах го кое е измислица. Той заговори за този свят, за това място. Каза, че всичко е илюзия. Помислих, че просто е объркан. Но не беше. Не бе посещавал рая, не и по начина, който ние си мислим. Описа го като необятност, която не можем дори да си представим. Било място, където миналото, настоящето и бъдещето се случват по едно и също време.

Трудно е да се опише с думи. Просто го обичам. Обичам го толкова много, че ми се струва едва ли

*не непобедим. Ако трябва да ви кажа истината, все още очаквам, че нещата тепърва ще се разкриват. Имам усещането, че нищо не е приключило. За нас. За Роджър. За мен Роджър е чудо. Той е просто чудо. И все още живея с това чудо. Говоря му и той ми отвръща.**

Удивително е и винаги дълбоко трогателно за мен как хора на ръба да напуснат този свят могат – често след дълги и ужасни страдания – внезапно да зърнат къде отиват и къде са били през цялото време, докато са живели тук. Ебърт, човекът, който си изкарваше хляба чрез словото, е написал на съпругата си няколко думи, давайки ѝ това, което, сигурен съм, е смятал за най-ценния подарък, който е бил способен да ѝ остави: истината за този свят.

Ебърт е прав. Този свят *е* илюзия – измислица. Не е реален. И все пак, разбира се, че в същото време *е* реален и прекрасен, и заслужаващ най-голямата ни любов и внимание. Просто не трябва да забравяме, че това не е всичко.

Този свят е сцена,
където всички хора са актьори.*
Уилям Шекспир

Писателят Олдъс Хъксли, починал през 1963 г. след дълга и болезнена борба с рака, продиктувал послед-

*Този случай бе публикуван от Чаз Ебърт в „Ескуайър" през декември 2013 г. – Б. а.

**Превод на Валери Петров, Уилям Шекспир. Събрани съчинения, т. 2, „Захарий Стоянов", София, 1998. – Б. пр.

ното си есе (текст за Шекспир, поръчан от едно списание) на жена си само няколко дни преди да си отиде. В есето той казва нещо забележително, подобно на това, което Ебърт казва на жена си в бележката.

„Светът е илюзия – пише Хъксли. – Но е илюзия, която трябва да приемем сериозно, защото е реален, доколкото илюзията действа." Хъксли твърди, че трябва да „намерим начин да бъдем в този свят, но не от него". Защото в действителност никога не сме изцяло, напълно тук и от това трябва да започнем. Ние идваме от някъде другаде и сме предопределени да се завърнем там. Когато мислим, ние сме нашите мозъци и тела, и нищо повече; губим способността си да бъдем истински протагонисти – истински герои. А както Джоузеф Кемпбъл непрекъснато повтаря, ние всички сме герои. Думата *протагонист* идва отчасти от гръцката дума *агон*, което означава „състезание". Разбира се, думата „агония" също идва оттам и е трудно да отречем, че животът е мъчителна борба – за някои хора през повечето време, за повечето хора – само понякога. Но той е битка, която води нанякъде. Когато състезанието, този *агон* на земния му живот приключи, Хъксли си отиде, оставяйки след себе си една фраза, която трябва да запомним на това ниво, също като Ебърт. Този свят не е всичко. Съществува по-голям, по-висш свят, от който този привидно завършен земен свят е най-малката част. Онзи по-висш свят се направлява от любовта и ние всички сме се запътили обратно към дома – към него, затова никога не трябва да се отчайваме.

Защото можем да си върнем това, което сме изгубили.

Краят на нашето пътуване не е място, което може да бъде описано с думи. Не изцяло. Физикът Нилс Бор казва, че „обратното на едно вярно твърдение е грешно твърдение. Напълно възможно е обратното на една

дълбока истина да бъде друга дълбока истина"*. Бор иска да каже, че когато сме навлезли достатъчно навътре, нещата вече не работят на праволинейния принцип *или това, или онова*. Те работят на принципа *както това, така и онова*. Частицата си е частица *и* вълна. Нещо е истина *и* неговата противоположност също е истина. Ние сме свързани непрестанно с нашия творец *и* сме отделни същества. Времето се движи напред *и* е спряло. Дадена частица е от едната страна на Вселената... и в абсолютно същия момент е и от другата страна. И тъй като световете са всъщност един свят, можем да използваме думите и символите на тази Земя, за да се *опитаме* да го опишем. И казваме, че ще бъде нещо като танц; нещо като венчаване; нещо като цвете; нещо като звука на течаща вода; и нещо като блясъка на злато.

Не мога да го опиша по-добре, но знам, че е там. И знам, че е наш дълг като общност да помогнем на всички нейни представители – от най-младия до най-възрастния, да запомнят този факт. Винаги да пазят живото знание за реалността на световете отвъд тази действителност. Искам жената в старческия дом, която все още се взира в дълбоката и поразителна тъма в очите на човека, за когото току-що се е венчала, да знае, че съпругът ѝ продължава да съществува и че тя и той, и всички хора и животни, които някога е обичала, отново ще бъдат заедно в онзи свят отвъд.

В една от своите книги Хенри Корбин, изследовател на ислямския мистицизъм, споделя разговор по време на обяд на конференция на религиозните учени през петдесетте години. Корбин и друг учен разговаряли с Дайсецу Т. Судзуки, прочутия японски изследовател на дзенбудизма. Корбин попитал Судзуки за първата му среща със западната духовност. За негова изненада

*Цитирано в Delbrück, *Mind from Matter*, 167. – Б. а.

Судзуки му отговорил, че преди години превел на японски четири книги от Емануел Сведенборг.

Корбин и колегата му били удивени. Учен, занимаващ се с дзенбудизъм, не само да чете трудовете на християнски учен, визионер от седемнайсети век, но и да го превежда на японски? Попитали го какви подобия открил между Сведенборг и Дзен.

Корбин пише следното: „Още виждам как Судзуки размаха една лъжица и отвърна с усмивка: „В момента тази лъжица съществува в рая. В момента ние сме на небето".*

Обожавам тази история. Изследовател мистик от Изтока се прекланя пред изследовател мистик от Запада, използвайки най-тривиалния и банален предмет, който можем да си представим.

Където и да се намирате, в момента вие сте в рая, както е там и последният, най-нисшият, привидно най-незначителен предмет, същество и човек около вас. Не по някакъв абстрактен и неопределен начин, а по най-надеждния и реален начин, който можете да си представите. Както казва онзи участник в анкетата на Харди – това е толкова реално, колкото да хванеш жица, по която тече ток. Всяко нещо, което виждате в заобикалящия ви свят, съществува в йерархия от светове и това е вярно във всяка секунда. Това включва и накрайника на помпата за бензин, която последно използвахте, за да заредите, и смачканата картонена чашка до крака ви, която погледнахте с безразличие, докато резервоарът се пълни с гориво. Раят е тук. Но ние сме се научили да не го забелязваме и затова нашият свят е заприличал на ад.

Защо по времето, когато се занимавах с парашутизъм, с приятелите ми скачахме от самолети километри

*Corbin, *Alone with the Alone*, 354. – Б. а.

над земята, съгласувайки свободното си падане, за да оформим заедно, за няколко велики мига, звезди, снежинки и други фигури на небето?

Ами, беше *забавно*. Но имаше и нещо друго – усещането, че правим нещо „както трябва", когато всички в един миг успявахме да образуваме определена формация в небето. В секундите, когато съгласувахме свободното си падане, ние бяхме една пълна, хармонична съвкупност над земята. Странно е – и същевременно не е, – че когато с приятелите ми скачахме от самолета, за да образуваме тези краткотрайни формации на небето, те много често бяха във форма на кръг. Кръгът, както Платон знае, е символ на пълнотата – на единението на небето и Земята, на цялото, което са били преди и което някога отново ще станат. На някакво ниво, докато се спускахме надолу в небето и маневрирахме, за да се подредим за няколко великолепни мига в някоя от онези грандиозни фигури, ние го знаехме. С приятелите ми много добре разбирахме какво правим, кръжейки в кръг – този прекрасен символ на космическата ни съдба, – горе на небето. Дълбоко в себе си всеки от нас знае какво точно прави във всеки един момент. Само че това знание изплува и изчезва, изплува и отново изчезва. Ето защо трябва да полагаме такива усилия – много по-големи днес, отколкото когато и да било преди – да помним. Никога не сме били толкова далеч.

Само че пътуването отива към края си и започва завръщането. Затова, когато си спомням за тези скокове, си мисля и за първия скок – моята инициация в онова небесно братство – и въпроса, който ми зададе моят учител, докато стоях на прага, готов да скоча в нищото. Мисля си за онези три думи на инструктора ми, задавани на толкова много новопосветени в хода на историята и преди това. Три думи, съставляващи

въпроса, който стои пред цялата ни култура точно сега, когато ни предстои да навлезем в най-предизвикателния и най-прекрасен период от нашата история.

Готови ли сте?

БЛАГОДАРНОСТИ

В моята фантастична одисея, *откакто* се събудих от кома през ноември 2008 г., съм благословен с помощта, прозрението и подкрепата на хиляди души от целия свят, чиито непрестанни писма, имейли и разговори ми вдъхнаха сили и убеденост. От сърце благодаря на всички тях (особено на тези, чиито истории са включени в книгата).

Сестра ми Филис Алегзандър е едно огромно благословение за мен и за другите, с помощта си в поддържането на искрена връзка с душите, обърнали се към мен. Племенницата ми Дейтън Слай също допринася в това продължаващо начинание.

Благодаря на Карън Нюъл, мой духовен партньор на всички нива, за това, че споделя страстта и знанията си и ми помогна да донеса любовта, която определя всички нас, в реалността на този свят, за да го променим завинаги в по-добро място.

На невероятния ми литературен агент Гейл Рос и нейните съдружници Хауърд Юн, Дара Кейи (която заедно със сестра ми Филис има огромна заслуга за реализирането на натоварения ми график), Анна Спраул-Латимер и други от агенция „Рос Юн".

На Присила Пейнтън, вицепрезидент и главен редактор, и на Джонатан Карп, изпълнителен вицепрезидент и издател, на Хадли Уолкър, Ан Тейт Пиърс и

на многобройните им сътрудници от „Саймън енд Шустер".

На съавтора на тази книга Толеми Томпкинс за огромните му знания, проницателност и писателски талант.

На Реймънд и Шерил Муди, Бил Гугенхайм, Джон Одет, Едгар Мичъл, Елизабет Хеър, Боб Старец, Гари и Ронда Шварц и на много други, които помогнаха за разработването на Eternea.org с цел образоване на обществото относно физиката на съзнанието и сливането на науката и духовността.

На Брус Грейсън, Ед Кели, Емили Уилямс Кели, Джим Тъкър, Рос Дънсет и на всички учени от Отдела за изследване на възприятията във Вирджинския университет за смелото им начинание да отворят съвременната наука за много по-необятното знание.

На безброй други приятели, чиято любов и грижи допринесоха до голяма степен за моето начинание: Джоди Хотчкис, Чък Блиц, Рам Дас, Гари Зукав и Линда Франсис, Кевин и Катрин Херман Коси, Алегзандър Танъс, Анита и Дани Мурджани, Майкъл и Марги Болдуин, Вирджиния Хъмъл, Бхарат Митра и Бхавани Лев, Дебра Мартин и Шери Гетен, Лари Доси, Пим ван Ломел, Гари Гилман, Майкъл и Сюзън Ейнсли, Джони Евънс, Мери Уелс Лоурънс, Тери Блеър Хамлиш, Джудит Колдуел, Алекс и Джийн Требек, Тери Бийвърс, Джей Гейнсбъро, Райън Найтън и много други.

И най-вече на моето скъпо семейство за безграничната им любов и непрестанна подкрепа, за това, че ми помогнаха да разбера по-добре всичко: пратените ми от небето синове Ибън IV и Бонд, прекрасните ми родители Бети и Ибън Алегзандър-младши, сестрите ми Джийн, Бетси и Филис; бившата ми съпруга Холи Бел Алегзандър; любящото ми биологично семейство и особено покойната ми сестра, също Бетси, която нико-

га не съм срещал в този свят. Тя продължава да помага на милиони с любящата си душа.

Най-специалната ми благодарност – към Бог – е отвъд всички възможни думи.

Ибън Алегзандър

Съвместната ни работа с Ибън бе едно от най-големите приключения в живота ми. Освен на него и на нашия прекрасен редактор Присила Пейнтън бих искал да изкажа благодарности и на Кейт Фарел, Джери Смит, Джийн Голъгли, Арт Клебаноф, Тери Макгавърн, Карл Таро Грийнфелд, Бил Манинг, Алегзандър Врийланд, Сидни Танигава, София Хименес, Стив Ситенрих, Фил Залески, Ралф Уайт, Крис Бамфорд, Ричард Райън, Ричард Смоли, Оливър Рей, Бокара Лиджъндър, Майкъл Болдуин, Елийз Виарда, Дейв Станг, Гари Лахман, Мич Хоровиц, Годфри Чешир, Рене Гудейл, Робин и Стюарт Рей, Кристи Роб и особено на съпругата ми Колийн и на доведените ми дъщери Еви, Лулу и Мара.

Толеми Томпкинс

ПРИЛОЖЕНИЕ

ОТГОВОРИТЕ СЕ КРИЯТ В САМИТЕ НАС

Този, който познава загадките на душата, познава загадките на цялата Вселена.
Хазрат Инаят Хан (1882–1927)

Кои сме ние?
Откъде идваме?
Къде отиваме?

От пътуването си научих, че един истински търсач трябва да навлезе дълбоко в собственото си съзнание, за да се доближи до разбирането на истината за нашето съществуване. Не е достатъчно просто да четеш и да слушаш за опита и идеите на други хора. Както видяхме, научните и религиозни догми невинаги казват истината и е важно да укрепим доверието си в собствената ни вътрешна система за ориентация, вместо да следваме сляпо така наречените експерти.

Не е необходимо да преминаваме през ПГС или друг вид външно събитие, за да си осигурим това знание – то може да бъде целенасочено развито. Мистиците и хората, които медитират дълго време, са го доказали още преди хилядолетия. Отне ми няколко години, след като излязох от комата, да разбера това, но най-накрая осъзнах, че трябва да медитирам редовно, за да засиля

връзката си с духовната реалност. Открих, че чрез медитация с акомпанимент от звуци, които за мен бяха вид подпомагаща концентрацията молитва, мога да стигна отново до бездънните глъбини на нематериалните реалности, които посетих при пътуването си по време на комата. Медитацията ми помогна не само да посетя пак места от онова мое пътуване, но и да достигна нива, намиращи се по-дълбоко в съзнанието. Така както звуците улесняваха преминаването ми по време на комата към все по-дълбоки и по-висши селения, те могат да изиграят съществена роля за всички нас – тук и сега.

През ноември 2008 г., когато изпаднах в кома, бе изминала повече от година, откакто работех за Фондацията за хирургия с фокусиран ултразвук. Основната ми задача там бе да координирам глобалните медицински изследвания в областта на тази мощна и иновативна технология, с която за пръв път се запознах в началото на 90-те години, когато бях ангажиран с проект по Интраоперативна магнитно-резонансна томография (иМРТ) на Харвардския медицински университет. В тази своя роля научих много за широкия спектър на благотворните взаимодействия между звук и материя. По-специално, наблюдавах как термичните и механичните въздействия на ултразвука – трептене с честота над 20 000 херца (Hz), над горната граница на човешкия слух – могат да бъдат направлявани от високотехнологична магнитно-резонансна томография (МРТ) и да променят коренно медицината посредством спектър от терапии. Оказва се, че работата ми там едва е докосвала същината на това как звукът може да повлияе на материалния свят.

Както знаят читателите на „Доказателство за рая", музиката, звукът и вибрациите изиграха ключова роля в достигането на цялата палитра от духовни светове

по време на моето ПГС – от Завладяващата мелодия на чистата бяла светлина, която ме спаси от Зримия свят на червея и послужи като портал към ултрареалната Долина при Дверите, до ангелските хорове, чиито песнопения и химни ме накараха да се понеса отвъд онази идилична райска долина през по-висши измерения, докато накрая стигнах Ядрото, далеч отвъд всякакво пространство и време. Вътре в Ядрото почувствах неизразимо благоговение пред *Ом* – звука, който свързах с онова безкрайно могъщо, знаещо и любещо Създание, онова Божество, което не може да бъде назовано или описано – Бог.

Един от най-често срещаните въпроси след моите презентации е дали помня музиката, особено Завладяващата мелодия. Отговорът е, че съм изгубил спомените си за тези магически звуци. Но работя с няколко души в опит да ги възстановя в това земно измерение. Саскиа Муър, която живее в Лондон, видя известна връзка между елементите, които идентифицирах от музиката в моето преживяване на границата на смъртта, и подобна музика, която тя е открила сред други хора с подобни преживявания в проекта си „Мъртва симфония" („Dead Symphony" project)*.

Едно от най-необикновените ми преживявания със звука и медитацията се случи след сесия с Алегзандър Танъс, етномузиколог и изследовател на звуци, който изучава и практикува звукотерапия. Срещнах го за първи път в Мадисън, Уисконсин, на Форум по биоетика, посветен на темата за умирането и смъртта. Той омая цялата аудитория с пленителна звукова медитация, за която използва гонгове, камбанен звън и древни тибетски пеещи купи.

*Ако желаете да се запознаете с проекта на Муър „Мъртва симфония", посетете следния сайт: http://saskiamoore.tumblr.com/deadsymphony. – Б. а.

Няколко седмици по-късно отидох при него на частен сеанс в студиото му в Ню Йорк. Той ме поведе на изумително звуково пътешествие, опитът от което не може да се сравни с абсолютно нищо в тази Вселена. Бях зашеметен от реалността на света, в който навлязох благодарение на композираните от него звуци – свят с напълно различни физични закони. Видях нежно полюшващи се треви край течаща река и станах свидетел на въртенето на близка галактика сред нощни небеса. Усещането ми за време се преобрази: стори ми се, че пътуването ми продължи много часове, докато всъщност ми отне много по-малко. Описанието ми може да прилича на психеделично изживяване след употреба на наркотици, но това необикновено пътуване бе единствено в резултат на звуци.

Това е, защото всичко е вибрация. Сензорните ни системи, и по-специално зрението и слухът, преработват информация посредством постъпването на електромагнитни вълни – светлина, видима за човешкото око, или звукови вълни във въздуха, достигащи до тъпанчето. По същия начин сегашният невронаучен модел на мозъчните функции се опира на обработка на информация, която е изцяло резултат от вибрации – на пространствено-времевите модели на предаване на информацията чрез извънредно богатата мрежа от неврони в човешкия мозък. Невронауката би казала, че всичко, което някога сте преживели, е просто електрохимична вибрация в мозъка – *модел* на реалност, не самата реалност.

Преди да изпадна в кома, не знаех почти нищо за значението на звука в определени религиозни и медитативни традиции. Оттогава насам научих много, особено за важността на звука Ом, по-специално в индуистката традиция, където той е основният звук, използван при пеенето на мантри. Ом е описван като

първоначалната вибрация, която дава началото на материята в нашия свят. Преживяването в Ядрото ми показа, че Ом наистина е в основата на съществуването.

Ето защо голяма част от настоящите ми изследвания включват употребата на звук (музика и други манипулации с различните честоти на звука) за предизвикването на дълбоки трансцендентални състояния на съзнанието. В тези проучвания съм се опитвал „да изключа от уравнението" физическия си мозък, да неутрализирам обработката на информация в неокортекса си, да пусна съзнанието си на свобода. Опитвах се да наподобя неимоверното извисяване на съзнанието, което изпитах най-напред благодарение на менингита (и последвалото „изключване" на неокортекса), когато последвах чистата бяла светлина (Завладяващата мелодия) от Зримия свят на червея нагоре към прекрасната ултрареалност на Долината при Дверите. Ангелските хорове в нея създадоха друг Портал, който водеше към Ядрото през по-висши измерения. Досетих се, че мога да използвам звук, за да посетя отново местата от кома-одисеята, и че мога да го осъществя, като синхронизирам мозъчните си вълни с определени честоти.

Най-лесният начин е чрез употребата на различаващи се по честота тонове, стигащи до ушите чрез слушалки. Например изпращането на сигнал с честота 100 Hz към едното ухо и тон с честота 104 Hz към другото създава усещане за трептене с честота 4 херца, бинаурален ритъм, между двата източника. Този бинаурален звук не съществува като такъв извън мозъка – той не е звук, който другите могат да чуят.

Невронната верига в продълговатия мозък, която генерира бинауралния ритъм, се намира в близост до по-проста верига, която според съвременните невронаучни разбирания за съзнанието представлява фун-

даменталния механизъм за синхронизиране, обвързващ много отделни невронни модули в „единството" на съзнателното възприятие. Според моята теория това позволява на честотата на ритъма да задвижи, или „поведе", доминантната електрическа активност на неокортекса и по този начин да модулира цялостната му функция.

В контекста на тези проучвания през ноември 2011 г. се запознах с Карън Нюъл. Нейните дълбоки знания, мъдрост и опит допълваха собствените ми по време на пътешествията на много нива. Тя и Кевин Коси, аудиокомпозитор и звукоинженер, са съучредители на „Сакрална акустика" и са работили съвместно повече от година върху употребата на този вид синхронизирани честоти, за да постигат регулярно изменени състояния на съзнанието. Постепенно разбрах, че техниките им може да имат огромен потенциал да ми помогнат да достигна онези невероятни духовни измерения, към които исках да се върна. При първото изслушване на записите им бях удивен от способността им да освободят съзнанието ми от ограниченията на мозъка. Част от техниката включва извличане на честоти и тонове от природата. Вдъхновени са също от акустиката, открита в древните сакрални постройки.

Нашите древни прадеди са знаели, че звукът е инструмент за достигане на духовните измерения. Екипът на Лабораторията за изследване на инженерни аномалии в Принстън, основана през 1979 г., в продължение на няколко десетилетия изследва ролята на съзнанието във физическата реалност, включително археоакустиката (изследване на акустичните свойства на местата, служили за провеждане на древни ритуали). В едно проучване на Лабораторията за изследване на аномалии бил изследван акустичният резонанс на древни, конструирани от човека, съоръжения.

Въпреки разнообразието от форми и размери на различните ограждения, доста от тях резонирали в един и същ честотен диапазон – от 95 до 120 Hz. Този интервал наподобява вокалния диапазон на мъжките гласове. Някои смятат, че хората са пеели в тези места, подпомагани от резонанса, за да достигнат външни състояния на съзнанието.

Според изследване на акустиката в Голямата пирамида в Гиза в Египет строителите умишлено проектирали структурата така, че да има резонанс при по-нискочестотния диапазон (1–8 Hz), свързани с трансцендентални състояния при медитация и сънновидения. Днешните туристи, посетили гробницата на фараона в Голямата пирамида, имат мистични усещания, когато пеят или издават други звуци. Голяма част от великолепните средновековни катедрали също са известни със своите акустични свойства, позволяващи на музиката от органа и песнопенията на хора да резонират в конструкцията на сградата и да осигуряват на присъстващите вдъхновяващи духовни преживявания. Това се долавя най-осезателно в катедралата „Нотр Дам дьо Шартр" в Париж. Както и Голямата пирамида, тя била конструирана така, че да усилва определени тонове. Грегорианските песнопения имат особено силно въздействие там. Целта била да могат слушателите и изпълнителите да се доближат повече до Божественото.

Като неврохирург от десетилетия знаех, че всъщност само една миниатюрна част от неокортекса отговаря за генерирането и разбирането на речта и за формирането на съзнателни мисли. Експериментите на Бенджамин Либет и други, започнали в първата половина на 80-те години, показват, че тихият глас в главата ни, „лингвистичният мозък", дори не е инструментът, който взима решенията в съзнанието ни. Този

лингвистичен мозък, тясно свързан с егото и себепредставата, е само наблюдател – съзнателните решения достигат до него 100 – 150 милисекунди след като са били взети. Произходът на тези решения е далеч по-дълбока мистерия. В своята книга „Мистерията на съзнанието"* от 1975 г. д-р Уайлдър Пенфилд, един от най-известните неврохирурзи на двадесети век, заявява, че съзнанието не се поражда от физическия мозък. След десетилетия работа с електронно стимулиране на мозъците на будни пациенти той установява, че това, което определяме като свободна воля, съзнание или разум, оказва влияние върху физическия мозък отвън и *не* се създава от него.

До момента, в който излязох от комата, не ми бяха ясни истинските глъбини на достъпното съзнание, но откакто започнах да работя със Сакрална акустика, тези дълбини стават все по-очевидни за мен. С медитациите, подпомагани от звук, успях да изключа слабия глас в главата си, онзи постоянен поток на мисли (които *не* са нашето съзнание), и да се свържа с вътрешния *наблюдател* на тези мисли, приближавайки съзнанието си по-близо до истинската ми същност. Изключвайки временно бъбренето на лингвистичния мозък (егото/Аз-а), свързван със страха и безпокойството, и развивайки осъзнатост чрез медитация, ние започваме да се доближаваме до истинската природа на съзнанието и на съществуването.

Както се различават преживяванията на границата със смъртта, така и всеки отделен човек достига осъзнатост по различен път. Благодарение на медитациите аз успях да се върна в онези светове, които посетих за пръв път по време на комата. Успях също да почувствам и общувам с душата на баща ми, чието отсъствие бе

*Оригинално заглавие: *The Mystery of the Mind.* – Б. пр.

така очебийно в моето преживяване на границата на смъртта. Други съобщават за подобрена концентрация, забележително творческо вдъхновение, възвръщане на изгубени спомени от детството, повишена осъзнатост, развитие на лидерските способности и интуицията. Някои дори се свързват директно с нематериални измерения и с будещото благоговение Единно вселенско съзнание. Всяко едно пътуване е уникално – възможностите са неограничени. Дарът на осъзнатостта ни носи потенциала да изследваме за себе си истинската природа на съзнанието и личната ни връзка с всичко съществуващо.

С пробуждането на всеки от нас за факта, че индивидуалното ни съзнание е част от много по-необятно вселенско съзнание, човечеството ще навлезе в най-великия етап в цялата си писана история, през който ще придобием по-дълбоко познание за фундаменталния характер на цялото съществуване. Това ще включва обединяване на мъдростта през вековете, постигане на единомислие между науката и духовността и сближаването на най-великите концепции за природата на нашето съществуване. Отговорите се крият в нас самите.

Готови ли сте?

БИБЛИОГРАФИЯ

Алегзандър, Ибън, „Доказателство за рая: Пътешествието на един неврохирург в отвъдния свят“, прев. В. Атанасова-Арнаудова, изд. „Хермес“, 2013 г.

Далай Лама, „Проникновен ум: Да се сдобием с мъдрост във всекидневния живот“, прев. Е. Рафи, изд. „Прозорец“, 2012 г.

Далай Лама, „Вселената в един атом: срещата между наука и духовност“, прев. К. Стойчева, изд. „Юнивърс“, 2011 г.

Зукав, Гари, „Мястото на душата“, прев. Д. Стефанова, изд. „Сарасвати“, 2000 г.

Монро, Робърт А., „Пътуване извън тялото“, прев. С. Хайтова-Ифандиева, изд. „Гуторанов и син“, 1992 г.

Монро, Робърт А., „Далечни пътувания“, прев. С. Хайтова-Ифандиева, изд. „Гуторанов и син“, 1993 г.

Монро, Робърт А. „Пътуване извън тялото“, прев. С. Хайтова-Ифандиева, изд. „Гуторанов и син“, 1992 г.

Монро, Робърт А. „Безкрайно пътуване“, прев. С. Хайтова-Ифандиева, изд. „Гуторанов и син“, 1994 г.

Мурджани, Анита, „Умирайки да бъда себе си: Моето пътуване от рака през прага на смъртта до истинското изцеление“, прев. С. Миланова, изд. „Кибеа“, 2013 г.

Мууди, Реймънд А. Младши, „Живот след живота“, прев. И. Савова, ИК „Хермес“, 2003 г.

Пейджълс, Илейн, „Гностическите евангелия“, прев. Ю. Антонов, изд. „Изток – Запад“, 2006 г.

Пенроуз, Роджър, „Новият разум на царя: За компютрите, разума и законите на физиката“, прев. Н. Вълчанов, УИ „Св. Кл. Охридски“, 1998 г.

Смоули, Ричард, Кини, Джей, „Скритата мъдрост: Пътеводител в западните духовни традиции“, прев. И. Манушева, изд. „Кибеа“, 2009 г.

Толбот, Майкъл, „Холографска Вселена“, прев. Д. Господинов, изд. „Изток – Запад“, 2013 г.

Тарнас, Ричард, „Космос и душа: контурите на един нов светоглед“, прев. К. Костов, изд. „Изток – Запад“, 2015 г.

Тейлър, Джил Болти, „Ударът на моето прозрение: личното пътешествие на един учен, занимаващ се с човешкия мозък“, прев. М. Хил, ИК „Жануа '98“, 2010 г.

Юнг, Карл Густав, „Автобиография: Спомени, сънища, размисли“, прев. Б. Петкова, Л. Нанева, изд. „Евразия-Абагар“, 1994 г.

Alexander, Eben, and Karen Newell. *Seeking Heaven: Sound Journeys into the Beyond.* New York: Simon & Schuster Audiobooks, 2013.

Anderson, William. *Dante the Maker.* London: Hutchison, 1983.

——. *The Face of Glory: Creativity, Consciousness and Civilization*, London: Trafalgar Square, 1996.

Arkle, William, *A Geography of Consciousness*. London: Neville Spearman, 1974.

Аркъл не е особено известен днес, но той е необикновен мислител, чиито преживявания се припокриват в много голяма степен с моите.

Bache, Christopher. *Dark Night, Early Dawn: Steps to a Deep Ecology of Mind.* Albany: State University of New York Press, 2000.

Baker, Mark C., and Stewart Goetz, eds., *The Soul Hypothesis: Investigations into the Existence of the Soul.* London: Continuum International, 2011.

Blackhirst, Rodney. *Primordial Alchemy and Modern Religion: Essays on Traditional Cosmology*. San Rafael, CA: Sophia Perennis, 2008.

Изумително е колко са многобройни и колко силно се различават интерпретациите на идеите на Платон. Този великолепен сборник есета е основно четиво за всеки, който се интересува от значението на Платон в днешния свят.

Bucke, Maurice. *Cosmis Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind*. New York: Dutton, 1956.

Chalmers, David J. *The Conscious Mind: In Search of a Fundamental Theory*. Oxford: Oxford University Press, 1996.

Corbin, Henry. *The Man of Light in Iranian Sufism*. Translated by Nancy Pearson. Boulder, CO: Omega Publications, 1994.

——. *Spiritual Body and Celestial Earth*. Translated by Nancy Pearson. Princeton: Princeton University Press, 1989.

——. *Alone with the Alone: Creative Imagination in the Sufism of Ibn 'Arabi*. Translated by Ralph Manheim. Princeton: Princeton University Press, 1998.

Crookall, Robert. *The Supreme Adventure: Analyses of Psychic Communications*. London: James Clarke, 1961.

De Chardin, Teilhard. *Christianity and Evolution: Reflections on Science and Religion*. Translated by René Hague. San Diego, CA: Harcourt Brace Jovanovich, 1971.

——. *The Heart of Matter*. Translated by René Hague. San Diego, CA: Harcourt Brace Jovanovich, 1978.

Delbrück, Max. *Mind from Matter: An Essay on Evolutionary Epistemology*. Palo Alto, CA: Blackwell Scientific Publications, 1986.

Devereux, Paul. *Stone Age Soundtracks: The Acoustic Archaeology of Ancients Sites*. London: Vega, 2002.

Dossey, Larry. *One Mind: How Our Individual Mind Is Part of a Greater Consciousness and Why It Matters*. Carlsbad, CA: Hay House, 2013.

Доси обобщава най-новите изследвания върху съзнанието и значението на изводите им за всички нас.

———. *The Power of Premonitions: How Knowing the Future Can Shape Our Lives*. New York: Dutton, 2009.

Elder, Paul. *Eyes of an Angel: Soul Travel, Spirit Guides, Soul Mates and the Reality of Love*. Charlottesville, VA: Hampton Roads, 20005.

Elkington, David, and Paul Howard Ellson. *In the Name of the Gods: The Mystery of Resonance and the Prehistoric Messiah*. Sherborne, UK: Green Man Press, 2001.

Findlay, J. N. *The Transcendence of the Cave*. London: George Allen & Unwin, 1967.

Fontana, David. *Is There and Afterlife? A Comprehensive Overview of the Evidence*. Ropley, UK: IFF Books, 2005.

———. *Life Beyond Death: What Should We Expect?* London: Watkins, 2009.

Фонтана е един от любимите ни автори с Големи. И двете му книги са класика.

Fox, Mark. *Religion, Spirituality and the Near-Death Experience*. New York: Routledge, 2002.

———. *Spiritual Encounters with Unusual Light Phenomena: Lightforms*. Cardiff: University of Wales Press, 2008.

Godwin, Joscelyn. *The Golden Thread: The Ageless Wisdom of the Western Mystery Traditions*. Wheaton, IL: Quest Books, 2007.

Groll, Ursula. *Swedenborg and New Paradigm Science*. Translated by Nicholas Goodrick-Clarke. West Chester, PA: Swedenborg Foundation Publishers, 2000.

Grosso, Michael. *The Final Choice: Playing the Survival Game*. Walpole, NH: Stillpoint, 1985.

Guggenheim, Bill, and Judy Guggenheim. *Hello from Heaven!* New York: Bantam Books, 1995.

Hale, Susan Elizabeth. *Sacred Space, Sacred Sound: The Acoustic Mysteries of Holy Places*. Wheaton, IL: Quest Books, 2007.

Happold, F. C. *Mysticism: A Study and an Antology*. 3rd ed. New York: Penguin, 1990.

Фантастично изследване на мистични преживявания от всякакъв вид; една от любимите книги на Толеми.

Hardy, Alister. *The Spiritual Nature of Man*. New York: Clarendon Press, 1979.

Head, Joseph and Cranston, S. L. *Reincarnation: The Phoenix Fire Mystery: An East-West Dialogue on Death and Rebirth from the Worlds of Religion, Science, Psychology, Philosophy, Art, and Literature, and from Great Thinkers of the Past and Present*. New York: Julian Press, 1977.

Hogan, R. Craig. *Your Eternal Self*. Normal, IL: Greater Reality Publications, 2008.

Holdern, Janice Miner, Bruce Greyson, and Debbie James, eds. *The Handbook of Near-Death Experiences: Thirty Years of Investigation*. Santa Barbara, CA: Praeger, 2009.

Houshmand, Zara, Robert B. Livingston, and B. Alan Wallace., eds. *Consciousness at the Crossroads: Conversations with the Dalai Lama on Brain Science and Buddhism*. Ithaca, NY: Snow Lion, 1999.

Jahn, Robert G., and Brenda J. Dunne. *Margins of Reality: The Role of Consciousness in the Physical World*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1987.

Jung, C. G. *Memories, Dreams, Reflections*. Recorded and edited by Aniela Jaffe. New York: Vintage, 1987.

——. *Synchronicity: An Acausal Connecting Principle*. Princeton: Princeton University Press, 2010.

Kason, Yvonne, and Teri Degler. *A Farther Shore: How Near-Death and Other Extraordinary Experiences Can Change Ordinary Lives*. New York: HarperCollins, 1994 (повторно публикувана под заглавие *Farther Shores*, iUniverse, 2008).

Kelly, Edward F., Emily Williams Kelly, Adam Crabtree, Alan Gauld, Michael Grosso, and Bruce Greyson. *Irreducible Mind: Toward a Psychology for the 21st Century*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2007.

Knight, F. Jackson. *Elysion: On Ancient Greek and Roman Ideas Concerning a Life After Death*. London: Rider, 1970.
Абсолютно новаторски поглед на велик изследовател към представите на древните хора за смъртта и живота в отвъдния свят.

Kübler-Ross, Elisabeth. *On Life After Death*. Berkeley, CA: Ten Speed Press, 1991.

Lachman, Gary. *The Caretakers of the Cosmos: Living Responsibly in an Unfinished World*. London: Floris Books, 2013.
Как да приспособим откритията за духовния свят към живота на Земята тук и сега? Лахман представя вълнуващо изследване на възможните отговори.

LeShan, Lawrence. *A New Science of the Paranormal: The Promise of Physical Research*. Wheaton, IL: Quest Books, 2009.

Libet, B., C. A. Gleason, E. W. Wright, and D. K. Pearl. „Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness – potential): The unconscious initiation of a freely voluntary act." *Brain* 106 (1983): 623-42.

Libet, Benjamin. *Mind Time: The Temporal Factor in Consciousness*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2004.

Lockwood, Michael. *Mind, Brain & the Quantum: The Compound 'I'*. Oxford: Basil Blackwell, 1989.

Lorimer, David. *Survival? Body, Mind and Death in the Light of Psychic Experience*. London: Routledge & Kegan Paul, 1984.

——. *Whole in One: The Near-Death Experience and the Ethic of Interconnectedness*. New York: Arkana, 1991.

MacGreggor, Geddes: *Reincarnation as a Christian Hope*. London: Macmillan, 1982.

McMoneagle, Joseph. *Mind Trek: Exploring Consciousness, Time, and Space Through Remote Viewing*. Charlottesville, VA: Hampton Roads, 1993.

Maxwell, Meg and Tschudin, Verena. *Seeing the Invisible: Modern Religious and Other Transcendent Experience*. London: Arkana, 1990.

Чудесно изследване на съвременните мистични/трансцендентни преживявания с много примери от разкази, предоставени от Центъра за изследване на религиозния опит на Алистър Харди.

Mayer, Elizabeth Lloyd. *Extraordinary Knowing: Science, Skepticism, and the Inexplicable Powers of the Human Mind.* New York: Bantam, 2007

——. *Remote Viewing Secrets: A Handbook.* Charlotesville, VA: Hampton Roads, 2000.

Medhananda. *With Medhananda on the Shores of Infinity.* Pondicherry, India: Sri Mira Trust, 1998.

Moody, Raymond, Jr., and Paul Perry. *Glimpses of Eternity: Sharing a Loved One's Passage from This Life to the Next.* New York: Guideposts, 2010.

Murphy, Michael. *The Future of the Body: Explorations into the Further Evolution of Human Nature.* New York: Tarcher, 1993. *Книгата на Мърфи е ненадмината като своеобразен каталог на човешките възможности и съкровищница на ценна информация.*

Nicolaus, Georg. *C. G. Jung and Nikolai Berdyaev: Individuation and the Person.* New York: Routledge, 2011. *Невероятна книга за Юнг и един друг велик мислител и визионер от двадесети век.*

Pagels, Elaine. *Beyond Belief: The Secret Gospel of Thomas.* New York: Random House, 2003

Penfield, Wilder. *The Mystery of the Mind: A Critical Study of Consciousness and the Human Brain.* Princeton: Princeton University Press, 1975.

Penrose, Roger. *Cycles of Time: An Extraordinary New View of the Universe.* New York: Knopf, 2010.

——. *The Road to Reality: A Complete Guide to the Laws of the Universe.* New York: Vintage Books, 2007.

——. *Shadows of the Mind.* Oxford: Oxford University Press, 1994.

Penrose, Roger, Malcolm Longair, Abner Shimony, Nancy Cartwright, and Stephen Hawking. *The Large, the Small, and the Human Mind.* Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

Puryear, Herbert Bruce. *Why Jesus Taught Reincarnation: A Better News Gospel.* Scottsdale, AZ: New Paradigm Press, 1992.

Radin, Dean. *The Conscious Universe: The Scientific Truth of Psychic Phenomena.* New York: HarperCollins, 1997.

———. *Entangled Minds: Extrasensory Experiences in a Quantum Reality.* New York: Simon & Schuster, 2006.

———. *Supernormal: Science, Yoga and the Evidence for Extraordinary Psychic Abilities.* New York: Random House, 2013.

Raine, Kathleen. *W. B. Yeats and the Learning of the Imagination.* Dallas: Dallas Institute Publications, 1999.

Ramakrishna, Sri. *The Gospel of Sri Ramakrishna.* Translated by Swami Nikhilananda. New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1980.

Ring, Kenneth, and Sharon Cooper. *Mindsight: Near-Death and Out-of-Body Experiences in the Blind.* Palo Alto, CA: William James Center for Consciousness Studies at the Institute of Transpersonal Psychology, 1999.

Ring, Kenneth, and Evelyn Elsaesser Valarino. *Lessons from the Light: What We Can Learn from the Near-Death Experience.* New York: Insight Books, 1998.

Robinson, Edward. *The Original Vision: A Study of the Religious Experience of Childhood.* New York: Seabury Press, 1983. *Колоритно пътешествие из духовните преживявания на децата, базиращо се до голяма степен на материалите на Харди, обсъждани в настоящата книга.*

Rosenblum, Brus, and Fred Kuttner. *Quantum Enigma: Physics Encounters Consciousness.* New York: Oxford University Press, 2006.

Russell, Peter. *From Science to God: A Physicist's Journey into the Mystery of Consciousness.* San Francisco: New World Library, 2004.

Schrödinger, Erwin. *What Is Life? With Mind and Matter and Autobiographical Sketches* (Canto Classics). Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

Schwartz, Stephan A. *Opening to the Infinite: The Art and Science of Nonlocal Awareness*. Buda, TX: Nemoseen Media, 2007.

Sheldrake, Rupert. *Science Set Free: 10 Paths to New Discovery*. New York: Deepak Chopra Books, 2012.

Singer, Thomas. *The Vision Thing: Myths, Politics and Psyche in the New World*. New York: Routledge, 2000.

Smith, Huston. *The Way Things Are: Conversations with Huston Smith on the Spiritual Life*. Edited by Phil Cousineau. Los Angeles: University of California Press, 2003.

Smoley, Richard. *The Dice Game of Shiva: How Consciousness Creates the Universe*. San Francisco: New World Library, 2009.

——. *Inner Christianity: A Guide to the Esoteric Tradition*. Boston: Shambala, 2002.

Смоули е ключов водач в света на древните традиции, който ни показва как доброто им познаване може да осмисли нашия живот.

Stevenson, Ian. *Children Who Remember Previous Lives: A Question of Reincarnation*. Rev. ed. Jefferson, NC: McFarland, 2001.

Sudman, Natalie. *Application of Impossible Things: A Near Death Experience*. Huntsville, AR: Ozark Mountain, 2012.

Едно от най-поразителните и значими преживявания на границата със смъртта, разказвани някога.

Sussman, Janet Iris.*The Reality of Time*. Fairfield, IA: Time Portal, 2005.

——. *Timeshift: The Experience of Dimensional Change*. Fairfield, IA: Time Portal, 1996.

Tarnas, Richard.

——. *The Passion of the Western Mind: Understanding the Ideas That Have Shaped Our World View*. New York: Ballantine Books, 1993.

Tart, Charles T. *The End of Materialism: How Evidence of the Paranormal Is Bringing Science and Spirit Together*. Oakland, CA: New Harbinger, 2009.

TenDam, Hans. *Exploring Reincarnation*. Translated by A. E. J. Wils. London: Arkana, 1990.

Tompkins, Ptolemy, *The Modern Book of the Dead: A Revolutionary Perspective on Death, the Soul, and What Really Happens in the Life to Come*. New York: Atria Books, 2012.

Traherne, Thomas. *Selected Poems and Prose*. New York: Penguin Classics, 1992.

Tucker, J. B. *Life Before Life: A Scientific Investigation of Children's Memories of Previous Lives*. New York: St. Martin's Press, 2005.

Uždavinys, Algis. *The Golden Chain: An Anthology of Pythagorean and Platonic Philosophy*. Bloomington, IN: World Wisdom Books, 2004.

Van Dusen, Wilson. *The Presence of Other Worlds: The Psychological and Spiritual Findings of Emanuel Swedenborg*. New York: Chrysalis Books, 2004.
Изключително увлекателна книга за често неясните и трудноразбираеми текстове на Сведенборг с коментари за живота и творбите му.

Van Lommel, Prim. *Consciousness Beyond Life: The Science of Near-Death Experience*. New York: HarperCollins, 2010.
Още един съвременен класик.

Von Franz, Marie-Louise. *On Death & Dreams*. Boston: Shambhala, 1987.

——. *Psyche and Matter*. Boston: Shambhala, 2001.

Walker, Benjamin. *Beyond the Body: The Human Double and the Astral Planes*. London: Routledge & Kegan Paul, 1974.

Weiss, Brian L. *Many Lives, Many Masters*. New York: Fireside, 1988.

Whiteman, J. H. M. *The Mystical Life: An Outline of Its Nature and Teachings from the Evidence of Direct Experience*. London: Faber & Faber, 1961.

——. *Old & New Evidence on the Meaning of Life: The Mystical World-View and Inner Contest*. London: Colin Smythe, 1968.

Wigner, Eugene. „The Unreasonable Effectiveness of Mathematics in the Natural Sciences." *Communications in Pure and Applied Mathematics* 13, no. 1 (1960).

Wilber, Ken., ed. *Quantum Questions*. Boston: Shambala, 1984.

Wilson, Colin. *Afterlife: An Investigation*. New York: Doubleday, 1987.

Yeats, William Butler. *The Collected Works of W. B. Yeats, Volume III: Autobiographies*. New York: Touchstone, 1999.

Zukav, Gary. *The Dancing Wu Li Masters*. New York: William Morrow and Company, Inc., 1979.

ЗА АВТОРИТЕ

Д-р Ибън Алегзандър е учен и практикуващ неврохирург от двадесет и пет години, петнадесет от които в болницата „Бригам енд Уиминс", Детската болница и Харвардския медицински университет в Бостън. Той е автор на книгите „Доказателство за рая" и „Карта на рая". Повече информация за него можете да намерите на сайта EbenAlexander.com.

Толеми Томпкинс е автор на книгите „Съвременна книга за мъртвите", „Божественият живот на животните" и „Райска треска".* Негови текстове са публикувани в „Ню Йорк Таймс", списание „Харпърс", „Най-добрите американски текстове за духовността" (The Best American Spiritual Writing) и списание „Ангели на Земята" (Angels on Earth), където той е редактор в продължение на десет години, както и на Beliefnet.

*Оригинални заглавия: *The Modern Book of the Dead, The Divine Life of Animals, Paradise Fever.* – Б. пр.

АКО СТЕ ПРОПУСНАЛИ...

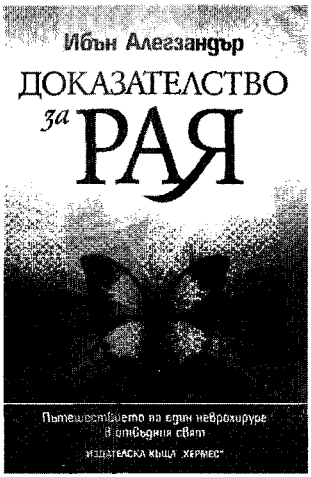

стр. 208, цена 11,95 лв.
ISBN 978-954-26-1221-6

Д-р Ибън Алегзандър е известен неврохирург, който никога не е приемал сериозно съществуването на Бога и живота след смъртта. През 2008 г. обаче се случва нещо, което променя напълно представата му за света. Неврохирургът се разболява от рядка форма на менингит и изпада в кома. След седем дни обаче се събужда, за да разкаже за едно невероятно преживяване. Ученият твърди, че е общувал с Твореца и е видял рая. Медицинската общност разглежда историите на хора, докоснали се до смъртта, като резултат от несъзнателна мозъчна дейност. В случая с Ибън Алегзандър обаче подобно обяснение е невалидно: вследствие на болестта мозъкът му не е функционирал.

Ами ако смъртта на тялото и мозъка не означава край на съзнанието, както смята науката? Ако наистина съществува едно по-висше съзнание, неподвластно на времето и пространството, което е истинската същност на човека?

Възстановяването на Алегзандър е истинско медицинско чудо, но още по-голямо чудо е преживяното от него. То кара и най-заклетите скептици да преосмислят своята позиция за реалността на преживяванията на прага на смъртта, за съществуването на други светове и за безсмъртието на душата.

Ибън Алегзандър е неврохирург с дългогодишен опит като преподавател в Медицинската академия в Харвард и неврохирург към Детската болница в Бостън. Направил е многобройни мозъчни операции и е автор на стотици статии за устройството и функционирането на човешкия мозък. Винаги е смятал, че мозъкът поражда съзнанието. Сега вярва, че смъртта не е край, а само преход към други измерения.